Cort begryp van het godtvruchtigh ende deughtsaem leven van Sr. Anna van Schrieck

Anna Rossoms en Johanna-Maria Michielssens

bron

Anna Rossoms en Johanna-Maria Michielssens, *Cort begryp van het godtvruchtigh ende deughtsaem leven van Sr. Anna van Schrieck*. Petrus Jouret, Antwerpen 1698

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/ross091cort01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

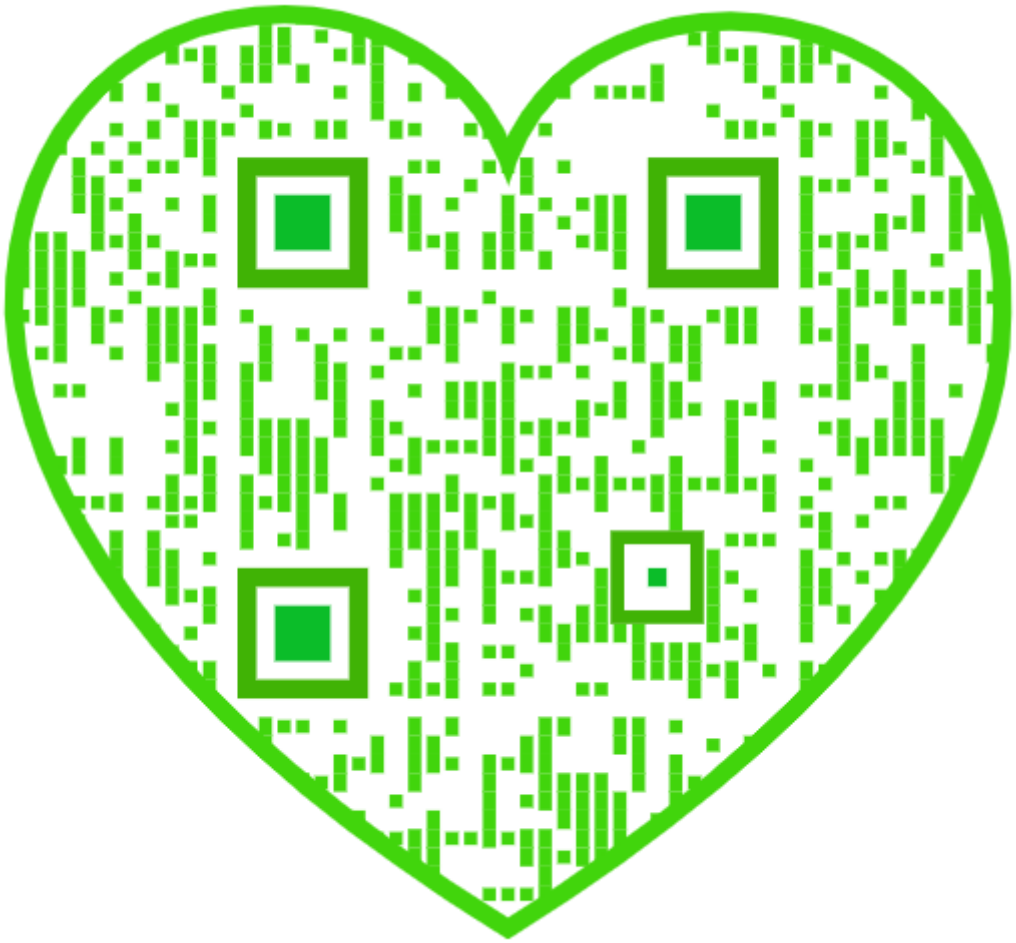

S^r^. Anna van Schrieck.
Beggÿntie tot Antwerpen, gestorven 30. Meert 1688. out 46. Jaeren, geprofessiet 26 Jaere.

Aen den Doorluchtighsten ende Eerweerdighsten Heere H^re. Reginaldus Cools Bisschop van Ruremonde uyt der Predick-heeren Ordre.

D O O R L V C H T I G H S T E N ende Eerweerdighsten Heere,

WY zijn indachtigh de groote affectie ende estime, die V. Hooghweerdigheydt ghedraegen ende gehadt heeft voor onse beminde Mede-suster Sr. ANNA VAN SCHRIECK; niet soo seer om

datse V. Hooghw$^{t.}$ bestaet naer den bloede, als wesende Nichte; maer principaelijck om haere simpelheydt, rechtsinnigheydt, ende oprechten iver tot de deught ende volmaecktheydt; den welcken V. Hoogw$^{t.}$ van haere jonckheydt af in haer menighmael bemerckt, ende onder-vonden heeft.

Ons ghedenckt, dat siende V. Hooghw. haeren goeden geest, ende godtvruchtigtheydt, eene besondere voldoeninhge namp met haer te handelen, ende van gheestelijcke ende Goddelijcke saecken te spreecken; opentlijck somwylen bekennende, dat; *al-hoe-wel V. Hooghw. menighe godtvruchtighe sielen ghefrequenteert ende bestiert hadde, soo in Spagnien, Vranckrijck, als hier te Lande, nochtans noyt eenighe ghevonden en hadt, van suyverder, eenvoudiger, ende ootmoedigher ghemoet.* Ons oock dickmaels vermaenende, om haer exempel ende voets-stappen met alle neerstigheydt te trachten naer te volghen.

Wy weten oock wel, dat den voorsichtighen raet van V. Hooghw. sijne goede instructien, ende heylige vermaeninghen, haar

menighmael geweest zijn een licht in haere duysternissen, een spore tot de deught, ende een behulpsaeme handt in haeren noot: want hebbende van jonghs af aen een besonder betrouwen genomen in V. Hoogw. Vaderlijcke goetjongstigheyd, soo en was er oock gheen beweginghe van haer ghemoet ende herte, diese V. Hoogw. niet geeren en souden hebben bekent ghemaeckt, tot de penitentiale wercken toe; tot de welcke sy van jonghs af eenen besonderen jver ende affectie heeft ghehadt, als V. Hooghw. seer wel bekent is.

Ach! hoe dikwils en heeft dese Godtminnende siele V. Hooghw$^{t.}$ niet veropenbaert, ende kenbaer ghemaeckt, dien onuytspreekelijken brandt der liefde, die daer blaeckte in haer herte, soo tot Godt, als tot de saligheyd van haeren even-naasten: wel wetende, gelijck aen een ider kennelijck ghenoegh is, dat V. Hooghw. met het selve vier was onsteken ende brandende, in het swaer ende moeyelijck, nochtans heyligh Ampt vande Herderlijcke, ende Bisschoppelijcke weerdigheydt. Hoe menighmael en heeft sy V. Hooghw. niet bekent,

ende opentlijck beleden, datse duysent ende duysent-mael wenschten te sterven, ende te onder-staen de pynen vande helle selfs voor de saligheydt vande menschen, voor de bekeeringhe der sondaers ende dolende schaepen, ende op dat haeren hemelschen Bruydegom, den soeten JESUS, niet meer en zoude vergramt worden.

'T is dan aen V. Hooghweerdigheyt, dat desen onsen cleynen arbeyt toe-comt, soo om het bestaensel van maeghschap, als principaelijck om de besondere kennisse van het inwendigh van deze Godt-minnende siele.

Noch jmant en moet hem stooren, oft verwondert zijn, dat wy, onbequaem tot soo een godtvruchtigh werck, sulckx hebben derven bestaen; want inder waerheyt, dese kostelijcke peerle, daer Godt Almachtigh den Hoff van BEGGA heeft believen mede te vercieren, verheysten wel eene betere penne, een vernufter verstant, ende een godtvruchtiger herte om haeren luyster, als het behoort aen de wereldt te verthoonen; maer t'is V. Hooghw. selver, ende sommighe andere geestelijkcke persoonen, de welc-

ke ons, soo met woorden als met brieven, t'selve hebben gheraeden, ende daer toe beweeght. Soo dat, hebben wy misdaen, verhopen het aen onse eenvoudighe ghehoorsaemheydt ende ghebooghsaeme eenvoudigheydt lichtelijck sal worden vergeven.

Doch te meer; om dat wy het geluck gehadt hebben, van, noch novitien zijnde, t'saemen met haer in te woonen; ende de selve t'saemen wooninge by naer altydt tot haer saligh overlyden toe, gecontinueert te hebben; om dat wy haer menige jaeren in haer swaere, ende moeyelijcke sieckten bygestaen, ende gedient hebben: ende vervolgens haere on-uytsprekelijcke patientie, ende over-groote deught, by experientie hebben onder-vonden; om dat wy meest allen haere schriften onder ons hadden, ende menige salige vermaeninghen, heylige instructien, ende geestelijcke oeffeningen, niet alleen uyt haeren eygen mont gehoortgeestelijcke oeffeninghen, niet alleen uyt haeren eygen mont gehoort ende onthouden, maer oock van haer selfs ons ghedicteert, aen-geteeckent, ende opgeschreven hebben.

Wy hebben dan dit ons wercxken ver-

deylt in dry Tractaeten: Het eerste, behelst het cort begryp haers levens, niet met vele bloemmekens ende paleerselen van woorden verciert, maer simpelijck ende eenvoudighlijck, naer de waerheyt beschreven; gelijck wy het selve, oft van geloofweerdige persoonen vernomen, ofte wel selfs ghesien, ende ondervonden hebben.

Het tweede tractaet, behelst een goet deel vande gratien, ende besondere voor-kominge, de welcke sy vanden Beminden heeft ontfangen: by een vergaedert uyt het gene sy by schrifte heeft achter-ghelaeten, ende t'gene sy ons selfs verhaelt heeft.

Het derde Tractaet, behelst verscheyde geestelijcke oeffeningen, ende godtvruchtige instructien, om tot de waere deught, ende volmaecktheydt te geraeken, soo sy dese, oft selve geschreven, oft ons van woort tot woort met haeren eyghen mont gedicteert heeft.

Dit is Doorluchtighsten ende Eerweerdighsten Heere, 't gene wy aen V. Hooghweerdigheydt, met allen affectie comen opdraegen, ende met allen ootmoedigheydt presenteren; op datge het met V. Hooghw$^{ts.}$

Vaederlijcke benedictie sout ghelieven te segenen; om dat uyt het selve, naer V. Hooghw$^{ts.}$ wensch, ons by V. Hooghw. Missive vanden 10. Junij lest-leden kenbaer gemaeckt *veele godtvruchtige sielen, gelijck neerstighe biekens, den abondanten honinck van het geestelijk leven souden mogen vergaderen.* Wy verhopen, dat desen onsen arbeydt, ende principaelijck onse goede intentie ende affectie, aen V. Hooghw. niet on-aenghenaem en sal zijn, die het selve uytter herten waert begeerende; ende betrouwen vastelijck, dat onse rechtsinnige eenvoudigheydt sal behoedt blyven, onder de bescherminge van V. Hooghw. Vaederlijcke goet-jonstigheydt.

Dan; alsoo wy 't selve niet meer en willen toe-eygenen, dan het geloof van een menschelijck verhael ende gevoelen: isser misschien jet in te verbeteren, wy onderworpen ons, ende 't selve uytter herten, ende in alles aen V. Hooghw. Correctie, ende die van onzen Alder-heylighsten Vaeder den Paus van Roomen, als oock aen die van onse Moeder de heylige Roomsche Catholijcke Kercke: van wie, ende van

V. Hooghweerdigheydt wy altydt willen zijn, ende blyven.

De onderdaenighste, ende ootmoedighste D*ienaresse, ende Dochters: A.R. I*$^{S.}$ *M. Beggyntiens onweerdigh.*

Op ons Beggyn-Hof van
Antwerpen desen 16.
November 1690.

Versoeck.

VAn den Eerw. Heer Pastoor ende Jouffrouwen, Overste, Meesterssen vanden Beggyn-Hove van Antwerpen, aen onse wel-beminde inden Heere, ende godtvruchtighe Dochters ende Mede-susters A.R. en I$^{s.}$ M. Beggyntiens van onsen Beggyn-hove.

Alsoo wy verscheyde reysen verstaen hebben, dat gy-liedens by een gevoeght ende beschreven hebt, eenige merckelijcke puncten van het deughdelijck leven ende devote oeffeninghe van onse beminde Mede-suster ANNA VAN SCHRIECK, saligher gedachtenisse, in haer leven oock Beggyntien van desen onsen Hove; ende dat wy oordeelen, dat de selve soude konnen dienen tot stichtinge van onsen even-naesten, ende op-weckinge van devotie inde herten van vele, soo ist dat wy by desen V. Liedens zijn versoecken-

de, de selve op behoorlijcke maniere te willen in druvk uyt-gheven, ende oock aen andere ghemeyn maecken tot meerdere eere ende glorie Godts. Gegeven in onse vergaederinge desen 4. Mey 1698.

A.E. van Thielen, Pastoor van het Beggyn-Hoff van Antwerpen.

M.D. Bruyn Meestersse vanden selven Hove.

Anna Sammels Meestersse, &c.
Anna Aussems, Meestersse, &c.

Eenighe ghetuygenissen raeckende den persoon ende leven van S^r. Anna van Schrieck.

Ghetuygenisse van den seer Eerw. Pater P. Joannes van Landen, Exprovinciael der Eerw. Paters Capucienen, ghetrocken uyt sijne brieven van den 9. April, en den 5. Junij. 1688.

Over Sr. Anna van Schrieck.

ALs ick wel over-legge, hoe dat ick die siele dickwils gevonden hebbe, suspirerende, haeckende, ende verlangende, om Godt inde meeste puerheyt der liefde altyts aen te hangen: in volcomen

gelaetentheyt, soo sy my gemeynelijck met groote confiantie heeft betrouwt, ende te kennen gegeven: soo en kan ick anders niet als wel, ende vastelijck betrouwen, datse nu geluckelijck becomen heeft, daerse soo lange naer verlanght heeft. 9. April. 1688.

Sy heeft my, van eerst af datse Beggyntie geworden is altydts toe-betrouwt, ende geopenbaert het binnenste van haer herte, nopende haer inwendigh-comportement, ende getrouwigheydt, ende oeffeninghen tot Godt, die ick altyts gevonden hebbe seer particulier, ende voor-komen: ende seer begeerigh om op het nauwste haer selve tot Godt te voegen, ende oock de alder-minste versuymelijckheyt, soo veel de menschelijcke cranckheyt toe-laet te schouwen, ende met alle mogelijcke puerheydt haer selven waer te nemen, ende met de hulpe van Godts gratie mede te wercken. 5. Junij 1688.

Jesus.

ICk onderschreven getuyge by desen, op Priesterlijcke trouw, menigen tydt wel gekent te hebben ANNA VAN SCHRIECK,

Beggyntie in haer leven op het Beggyn-hof tot Antwerpen, voor een seer deughdelijcke, devote, eenvoudige, ende innige siele, ende ongemeynelijck verlicht vanden Heere. Ghelijck my oock kennelijck is uyt haer schriften, soo voor als nae haer doot. Ghegeven tot Antwerpen desen 22. September. 1688.

Fr. Fulgentius van Nieuport, Guardiaen der Capucienen onw.

T'Selve ghetuyghe, ick onderschreven Actum in Antwerpen desen 25. September. 1688.

Fr. Felicissimus van Antwerpen Capucien, Guardiaen van Brugge onw.

Jesus.

Getuygenisse raeckende haere schriften.

ALsoo den Eerweerdigigen Heer Michael Diericx, Pastoor van het Beggyn-hof van Antwerpen, voor hem genomen hadde te beschryven het leven van Sr. ANNA VAN

SCHRIECK, Beggyntie van het selve Hof: dan door de doot voor-komen zijnde, sulckx niet en heeft uyt-ghewerckt; soo is't dat ick onderschreven, (die eenighe jaeren goede ende gheestelijcke kennisse ghehadt hebbe met de selve Suster ANNA VAN SCHRIECK, de welcke van vele, voor eene uyt-stekende Godt-minnende siele herkent was, ende voor een persoone de welcke altydt ghetracht heeft haeren hemelschen Bruydegom in alle deughden op het volmaeckste naer te volghen) getuyghe als volght, te weten.

Aengesien den ghenaedighen Godt haer somwylen met besondere gratien ende voordeelen voor-quam, de welcke aen den Eerw. Pater Felicianus van Haesbroeck, Diffinitor ende Guardiaen der P.P. Capucienen, zijnde haeren Directeur, wel bekent waeren; heeft hem goet gedocht (ick selver dit van hem oock versoeckende,) haer te ordonneren de selve in ootmoedigheyt, ende door ghehoorsaemheyt te laeten aen-teekenen.

Sy dan gewaer wordende, ende my seggende dat haeren tyt naer by was, heeft my

versocht op den 19. Meert. Anno 1688. wesende den Feest-dagh vanden heylighen Joseph, om eens te hooren lesen allen het gene dis-aengaende geschreven was ten tyde van haer langhduerige sieckte; welcke hemelsche schriften wy hebben voorder ghehoort op den 25. zijnde den Feest-dagh der Boodtschap vande Alder-heylighste Maeghet Maria.

Over welcke schriften, in verscheyde swaere pointen ick haer hebbe ondervraeght: ende sy betuyghde van alles soodaenige kennisse al noch te hebben, al oftse op dien ooghenblick eerst geschiet hadden geweest. Keerende haer met traenen ende suchten tot de onweerdigheydt van soo groote weldaeden, ende teenemael versinckende in haeren niet: beschaemt zijnde over die onverdiende gratien ende ghenaeden van haeren Godt ende Schepper: biddende dat hy alles soude ordonneren te verbranden, soo wanneer daer jet anders in was als sijnen blooten Goddelijcken wille ende Ordonnantie. Ende sy is vijf daeghen daer naar op den 30. der selver Maent in den Heere overleden. Inkennisse der waerheyt hebbe ick dit onderteec-

kent, in Antwerpen desen 2. November 1690.

Franciscus van Sterbeeck P^br. ende Rentmeester van't Beggyn-hof.

Approbatie.

HEt Cort Begryp van 't Godtvruchtigh ende deughsaem leven van Sr. ANNA VAN SCHRIECK Beggyntie, &c. Verdeylt in dry Tractaeten, &c. Sal moghen gedruckt worden, als seer dienstigh wesende voor persoonen die soecken Godt volmaecktelijck te dienen. Ghegeven in Antwerpen den 20. Augusti 1691.

A. Hoef-slagh Canoninck Gradueel vande Cathedraele Kercke, Keurder der Boecken.

Het eerste Tractaet behelsende het cort begryp Des levens ende deughden van S$^{r.}$ Anna van Schrieck Beggyntie tot Antwerpen.

Leven van S$^{r.}$ Anna van Schrieck Beggyntie.
Het eerste Capittel.

Haere gheboorte ende opvoedinghe.

1. **S**USTER ANNA VAN SCHRIECK, is geboren tot Antwerpen den 10. Mey 1642. van Catholijcke, ende godtvruchtige Ouders; haeren Vader was ghenaemt Niclaes van Schrieck, ende haere moeder Anna van Can, die haer van jonghs af inde vreese Godts hebben trachten op te brenghen. Tot welcken eynde, hebben haer acht oft neghen jaeren oudt sijnde; laeten woonen op het Beggijn-hof tot Lier; daer sy inde deught ende godvruchtigheydt met de jaeren is opgewasschen. Was seer eenvoudigh ende minsaem tot

een jeder, ende hadde oock van jonghs af eenen grooten af-keer vande leugenen, soo dat oock alleen het woordt van lieghen in haer eenen schroom veroorsaeckten.

2. Naer-der-handt hebben sy haer bestedt tot Brussel, om haer te laeten leeren het ghene hun in hunnen stiel ende affairen conden dienstigh zijn. Alwaer sy veel occasien hadt om met weirelijcke persoonen te spreecken; mits het eenen open winckel was, dan socht van haeren kant d'occasien soo veel te schouwen als't haer door dien sy ghenegentheyt hadt tot den geestelijcken staet, ende socht door eenighe middelen kennisse te kryghen aen eenighe Religieusen. Dan vreesende sy van haere ouders geen consent en soude kryghen om Religieuse te worden, door dien sy maer een dochter en hadden, heeft sy haer van het Clooster wat ontrocken. Als sy daer daer eenighen tydt ghewoont hadde, hebben haere ouders haer t'huys ontboden, met intentie van haer in hunnen winckel op te brenghen*:* maer haeren iver, ende begeerte groeyden altydt meer om geestelijck te worden; soo dat sy haer geresolveert heeft Beggyntie te worden tot Antwerpen.

3. Corten tijdt naer dat sy van Brussel komen was, heeft sy sonder de wete van haere ouders de plaetse gaen versoecken, by een vande Overste van het Beggyn-hof; die haer vraeghde, oft haere ouders 't selve wel wisten, dat sy geen Beggyntie en

mocht, noch en cost worden, sonder wete en consent van haere ouders; want dat sy haer moeten versien van eene rente, waer mede sy soude konnen leven: waer op sy met eene groote eenvoudigheydt antwoorden, *dat sy seer wel kost wercken, ende bequaem was om haeren cost te winnen. Maer sulckx niet genoegh zijnde,* moest sy het haere ouders te kennen geven.

4. Soo sy dan eenen broeder hadde onder de Eerw. Paters Capucienen, is sy ghegaen by eenen Pater der selver Order (meyne het gheweest is den Eerw. Pater Felicissimus van Doäay, alsdoen Guardiaen tot Antwerpen) die sy te kennen gaf 't gene daer ghepasseert was, ende versocht hem om haere ouders hier over eens te spreecken. 'T welck hy ghedaen hebbende, en hebben dat geensins willen consenteren; eendeeels om dat sy te jonck was, want sy alsdoen maer ontrent de seventhien jaeren oudt en was, en ten anderen, dat sy haer sochten by hun te houden, 't welck sy noch den tijdt van onderhalf jaer ghedaen hebben.

5. Middeller-tijdt dede de moeder devoiren ons haer te diverteren, ende te sien oft sy haer niet en soude gheresolveert hebben tot den Houwelijcken staet: 't welck sy geeren souden ghehadt hebben, want allen haer contentement was om haere dochter by haer te houden. Niet teghen-staende groeyden haeren iver daeghelijckx meer ende meer tot het geestelijck; ende als sy somtijts van haere moe-

der consent tot het selve versochte, gaf sy haer voor antwoordt, hoe sy haer sulckx coste versoecken, daer sy wel wiste haer groot verlanghen van haer by haer te hebben; want dat sy nu allen haeren troost en contentement was; maer sy en hiel niet op van alle moghelijcke devoiren te doen; soo dat sy ten lesten door veel instantelijck versoeck, consent van haere ouders verkreghen heeft om Beggyntie te worden.

Het II. Capittel.

Haere Cleedinghe, Professie, ende eersten iver op het Beggyn-hof.

6. **S**Y is op het Beggyn-hof gegaen in Februarij 1661. op S.Mathias avont, met intentie, van als sy eenighen tijdt Beggyntie soude gheweest hebben, sy in een Clooster soude gaen; mits sy alsdan eene rente soude hebben, ende soo Religieuse konnen worden sonder het aensien van haere ouders; want sy wel wiste, sy in het selve niet en souden consenteren, door dien sy soo veel moeyten hadt moeten doen om Beggyntie te moghen worden.

7. Sy heeft het novitie kleedt aen-ghedaen op S. Mathias dagh, ten huyse van Suster Martine Verhaeghen, een seer godtvruchtigh Beggyntie,

ende seer bequaem om Novitien te regeeren, by de welcke sy haer Novitiaet met eenen oprechten iver tot de deught, ende verstervinghe ghedaen heeft. Dan gheduerende het selve, heeft sy vele moeyelijckheden uyt-ghestaen van haere ouders, principaelijck van haere moeder, die haer dickwils beclaeghden met vele traenen, hoe dat sy haer soo hadde konnen verlaeten, 't welck haer oock dickwils een groot gevoelen veroorsaeckten. Dan, trachten haere moeder te troosten soo veel het haer moghelijck was*:* maer den iver die sy hadt tot den geestelijcken staet, ende om Godt oprecht te dienen, dede haer dese ende anderen moeyelijckheden ter liefde van haeren Beminden door-breken, ende heeft haere Professie ghedaen dan 20. Junij 1662.

8. Nu Beggyntie zijnde, nam sy daeghelijckx meer ende meer toe in alle soorten van deughden, die sy trachten op het volmaeckste te oeffenen, soo dat sy in stilte versocht aende voorschreve Sr. Verhaeghen, van haer op het nauwste waer te nemen, ende te mortificeren, want sy maer occasien en socht om haer selve te verootmoedighen; ende was blyde als daer eenige occasien voor-vielen, dat sy de schuldt van een ander op haer cost nemen.

9. Socht oock op het volmaeckste te beoeffenen de deught van ghehoorsaemheyt, want was seer milt ende liberael tot het geven van aelmoessen. Dan om dese deughden volmaeckter te oeffenen, ende alles te doen sonder eyghendom; hadde aen de boven-

schreve Sr. Verhaeghen versocht, niet meer uyt te moghen gheven als eenen stuyver sonder haer consent*:* ende als wanneer sy teghen het selve quam te misdoen, sprack met eene diepe ootmoedigheyt haere schuldt.

Het III. Capittel.

Haeren jver tot de penitentie, benauwtheden, ende iver om andere tot Godt te brenghen.

10. **S**Y hadde oock groote ghenegentheydt tot uytwendighe penitentie, ende versterven haerder sinnen. Soo dat sy consent ghevraeght hebbende van haeren Biecht-vaerder om eenige cleyne penitentien; daer onder rekende voor cleyne penitentien, het draegen van hairen cleet, siserande, ysere keten om haer lichaem, disciplinen, de welcke sy somtyts een half ure en dry quartier-urs lanck ghebruyckten, herdt slaepen, ende soo voorts; dragende oock langen tydt eenen gecruysten Christus met seer scherpe naeghelen op haere bloot borst, waer door sy eene seer groote pyne veeltyts heeft geleden, ende welcke verstervinghe sy daer naer heeft moeten achter-laeten om haere indispositie.

11. Verstierf later oock seer in het eten en drinc-

ken*:* soo datse om de voldoeninghe vanden smaeck te benemen inde speyse dickwils ghebruyckte alsem, asschen, sant, ende andere dierghelijcke, daer sy heeft haer langhe jaeren allen noenen ivers particulierelijck in verstorven, tot danckbaerheydt dat den Heere haer gheroepen hadt tot eenen gheestelijcken staet. Ginck oock dickwils met steentiens, ende eerten in haere schoenen, waer door sy haer selven inden ganck groote pijnen veroorsaeckten. Sy versierde dickwils nieuwe vonden van penitentie, om daer door haer lichaem meerder pijnen aen te doen ter liefde van haeren Beminden.

12. Soo sy eenighe jaeren Beggyntie hadt gheweest, sont den Heere haer over een groote benouwtheydt van conscientie en swaere scrupulen, die eenighe jaeren gheduert hebben; soo dat haer dochte allen het ghene datse dede sonden was, soo dat sy dickwils heele daeghen qualijck en dorst spreecken, vreemde sonden te doen in allen het ghene datse seyde. T' ghene seer moeyelijck viel aen eenighe die met haer woonde, en om het welck sy somtydts eenighe moeyelijckheydt leed.

13. Haere inwendighe benouwtheden waeren dickwils soo groot, dat sy vreesden teghen dat den avont aen-quam, om dat sy moest slaepen gaen. Ende was sy met de ghemeynte inde Kerck, sy liet haer voor-staen dat een ider van hun souden saligh zijn, en sy alleen verdoemt. Was dickwils vele

uren inde Kercke, eer sy dorst tot de heylige Communie gaen, tot dat haere gheestelijcke moeder haer inde ghehoorsaemheydt dede voort-gaen, aen wie sy seer openhartigh was, oock raeckende haere scrupulen. Het hadde andersins wel noodigh gheweest, sy den heelen dagh door den Biechtvaeder by haer ghehadt hadde*:* want sy heeft ons dickwils bekent, dat sy grooten troost en behulp in die, en ander occasien van haere gheestelijcke moeder ghehadt heeft; aen wie vanden anderen kant oock haeren gheestelijcken Directeur seyden; dat sy wel gheluckigh was sulck een persoone by haer te hebben, ende dat sy de selver wel mochten extimeren, want dat sy een costelijcke peirle in haer huys hadde.

14. Naer eenighen tijdt, heeft den Heere haer van dese benouwtheden ende scrupulen verlost; haere hope ende berouwen op de bermhertigheyt Godts versterckt, ende haer begaeft met vele bovennatuerelijcke gratien, ende inwendighe kennissen; waer door sy bequaem gheweest is, om differente persoonen t'onderrichten in het gheestelijck leven, ende inden wegh tot de volmaecktheydt. Want sy hadde sulck een vaste hope ende betrouwen op de bermhertigheydt Godts, ende de verdiensten Christi; dat sy een jeghelijck tot het selve trachten te verwecken, door d'inwendighe kennissen die sy vanden Beminden ontfanghen hadde, hoe dat hy hem als beklaeghden, datter soo weynighe sondaers zijn, die

hun soecken deelachtigh te maecken van sijn bitter lijden. Soo dat sy dickwils op-offerden het dierbaer Bloet Christi, seggende meteene teere liefde: *mijnen Heere Jesus, suyvert toch mijn besmeurde siel in u heyligh precieus dierbaer Bloedt, van al het gene aen uwe Goddelijcke ooghen in my mishaeght.* Ende offerden het selve oock dickwils op tot bekeeringhe der sondaeren, ende tot laeffenisse vande sielen in't Vaghevier.

Het IV. Capittel.

Heeft groote begeerte tot het Cloosterlijck leven, maer wordt haer ontraeden, ende als door Godt selfs belet. Item wort ghetrocken tot het stil Ghebedt.

15. **D**Aer en tusschen bleef haeren iver ende begeerte tot het Cloosterlijck leven continueren, ende den Beminden voor-quam haer met besondere jonsten ende gratie; het ghene sy aen haeren Biechtvaeder, wesende den Eerw. Heer Pastoor te kennen ghevende, seyde hy haer; dat ter wylen hy sagh dat den Beminden haer soo wonderlijck tot hem was treckende, dat sy imant soude nemen tot haere directie, die sy kende door ondervondenheydt meerder kennisse te hebben in desen

wegh want dat den Heere hem door den selven niet en trock. Soo heeft sy sedert dien tijdt altijdt meest jmant gehadt van de Eerw. Paters Capucienen voor haeren Directeur.

16. Naer dat sy dan haere begeerte om Religieuse te worden hun hadde te kennen ghegeven; en costen hun tot het selve niet resolveren, dan hebben haer eenighen tijdt uyt-ghestelt, op dat sy lieden den Heere met haer souden bidden, om licht ende kennisse van sijnen Goddelijcken wille, want sy buyten den selven niet en begeerden. Ende naer dat sy eenighen tijdt hierom den Heere ghebeden hadden, en hebben niet gheraeden ghevonden dat sy in een Clooster soude gaen. T'ghene sy inde ghehoorsaemheydt met een gerust ghemoet aen-nam; ende heeft oock corts daer naer merckelijcke kennisse ghekreghen, dat het den wille Godts niet en was; want den Beminden quam haer besoecken met een sweeragie in het hooft, die sy tot den eynde van haer leven behouden heeft. Ende heeft oock door het af-sterven van haere moeder, in veel occasien haeren vaeder moeten behulpsaem zijn.

17. De sweeragie in haer hooft groeyden daegelijckx meer ende meer, niet teghen-staende sy veel remedien dede: soo dat de Medecijns haer seyden, sy haer vande selve niet en conden ghenesen. Ende de weeckelijckheydt in haer hooft wierdt soo groot, dat sy het Ghebedt van Meditatie niet meer en coste oeffenen. Want en cost de minste werckinghe van

het verstandt niet lijden, soo dat sy hier door ontrent den tijdt van twee jaeren geen verstandelijck ghebedt en heeft konnen doen.

18. Zijnde eens op eenen goeden Vrijdagh in haere devotie; wierdt sy inwendigh tot jet besonders ghetrocken, maer en cost niet kennen wat het was, oft wat den Beminden van haer begeerden: tot ontrent vierthien daeghen naer Paesschen, als wanneer een sekere godtvruchtighe persoone haer quam besoecken, ende onder andere quaemen te sprecken van het ghebedt: teghen de welcke sy seyde dat sy in twee jaeren geen ghebedt en hadt konnen oeffenen om de weeckte van haer hooft. Waer op dees persoone haer antwoorde, dat sy wel cost ghebedt doen sonder haer hooft eenigh ghewelt aen te doen, ende gaf haer kennisse van het stil inwendigh ghebedt: het welck sy sedert dien tijdt altijt gheoeffent heeft. Ende kreegh oock kennisse, dat het dit was, het gene daer den Beminden haer op den goeden Vrijdagh toe hadt ghetrocken. Ende heeft in het selve vele ende groote gratien vanden Beminden ontfanghen: ghelijck als blijckt uyt haer schriften hier naer by-ghevoeght, in het tweede ende derde Tractaet.

Het V. Capittel.

Den Beminden comt haer besoecken met vele Cruyssen.

19. **I**N't Jaer 1671. heeft den Beminden haere moeder uyt dese weerelt komen haelen; door wiens sterven haer vele ende swaere Cruyssen zijn over-komen, soo door het hertrouwen van haeren vaeder, verlies van goederen en vrienden, als merckelijcken op-val, lasteringhe, ende oock valsche betightinghe; soo dat het lijden ende swaerigheden dickwils soo groot waeren, dat de natuer onder het selve scheen te beswycken; hoe-wel den gheest het selve met liefde omhelsden. Sy versocht dickwils aen den Beminden, dat hy de kranckheydt ende het ghevoelen vande natuer niet en soude willen aensien: maer Goddelijcke Majesteyt soude ghelieven; ende dede somtijdts uyt ootmoedigheydt haer beclagh aen haeren gheestelijcken Directeur, over de cranckheydt van haer natuer; om dat sy haere traenen niet cost bedwinghen, die haer courageerde ende verstercken: seghende, dat het niet te verwonderen en was, dat onder soo vele ende swaere Cruyssen de natuere soo ghevoelijck was: maer dat

het ghenoech was dat den geest de selve met liefde omhelsden.

20. Naer de doodt van haere stief-moeder, isser gheweest een sekere persoone die haer seer extimeerde om haer godvruchtigh leven, die haer versocht om bij haer te comen woonen: dan mits sy kende de contrariéteyt van hun conditien ende humeuren, heeft de natuer van het selve eenen schroom ghehadt. Maer alsoo het van haere Oversten ende ander personen gheraeden ghevonden wiert, heeft haer tot het selve ghesolveert. Hier heeft sy veel occasie van lijden ghehadt: ende alsoo dese wooninghe naer haer oordeel aen haeren geest inwendigh beletsel dede, socht sy eenighe middelen om met een goede maniere, wederom naer haer oude wooninghe te gaen. Sy gaf t'selve te kennen aen haere Oversten, die naer dat sy daer een jaer ghewoont hadde, occasie vonden om haer wederom naer haere oude wooninghe te laeten gaen.

21. Om dat sy dese occasie van lijden eenighsins heeft trachten t'ontvluchten, heeft sy om het selve inwendigh veel moeten lijden. Want den Beminden heeft haer voor eenen merckelijcken tijdt berooft van het ghewaer-wordelijck ghenieten van sijne Goddelijcke teghenwoordigheydt: ende was als teenemael ghelaeten op haer selven; soo dat oock het minste lijden, haer seer swaer ende lastigh viel, ende aen haer natuer seer gevoelijck: om dat sy haer inwendigh soo vervremt vondt vanden Beminden,

daer sy van te voren eenighe jaeren ghedurende soo voor-komen hadt gheweest met het ghewaer-wordelijck ghenieten vande Goddelijcke teghenwoordigheydt: dat sy dickwils seyde dat alle uytwendige occupatien, 't zy eten, drincken, sprecken, recreatien, &c. haer inwendigh geen beletsel en deden: maer was altijdt met haer inwendigh ghesicht ghekeert tot haeren Beminden, ende trachten oock een ider daer toe te verwecken, die sy eenighsins merckten daer toe ghetrocken te worden; door den grooten yver die sy hadde om alle menschen te brenghen tot de liefde Godts, ende de volmaecktheydt.

22. Soo sy corten tijdt in haere oude wooninge gheweest hadde, sont den Beminden haer nieuwe Cruyssen toe, want haeren vaeder de fortune tegen ghegaen zijnde, hadde sy met haere middeltiens eenighen tijdt sijnen costen ghekocht: ende door dien dat haer capitael cleyn was, en cost sy het selve op sulck een manier niet langer continueren, het welck aen haer een groote droefheydt veroorsaeckte, door de groote liefde ende teere affectie tot haeren vaeder*:* wel kennende de obligatie die sy tot haere ouders hadde. Want seyde dickwils: *liever dan datsy haeren vaeder eenigh ghebreck soude laeten lijden, sy geeren voor hem van deure tot deure soude om Godts wil ghegaen hebben.*

23. Naer veel sorghen en moeyten, heeft sy ten lesten een Clooster bekomen, in het welck sy met

consent van haere Oversten, haer capitaeltien verminderde, hem voor sijn leven lanck sijn costen ghekocht heeft: 't welck haer een groote ruste gaf. Dan door het verminderen van haer capitaeltien, heeft sy haer selven oock dickwils in groote benouwtheydt ghevonden, door dien sy seer weeckelijck was. Ende den beminden liet oock toe, datter een persoone die haer van te voren seer gheneghen ende toe-ghedaen was, van affectie scheen te veranderen, soo-men cost mercken aen eenighe uytwendighe teeckenen. Dat den Beminden onghetwyffelt toeliet tot haere meerder beproevinghe, 't welck aen de natuer dickwils groot ghevoelen veroorsaeckten, hoe wel sy het selve inden geest altijdt omhelsden.

Het VI. Capittel.

Haere liefde tot den even-naesten, ende de siecken. Wordt van Godt besocht met den kancker.

24. **S**Y en oeffende oock niet alleen de wercken van liefde ten opsicht van haere ouders, maer werckten de selve oock uyt aen haeren even-naesten. Want daer sy jmant coste helpen, ofte eenighe vriendtschap doen, en spaerde noyt haer sel-

ven noch en ontsagh, noch moeyte, noch arbeydt. Want was als onvermoeyelijck in het beoeffenen der werken van liefde, soo dat sy dickwils seyde: waert dat het haer gheoorloft hadt geweest, ende dat het ghevoeghelijck hadde konnen gheschieden, dat sy geeren onbekent inde Gast-huysen soude ghegaen hebben om de arme siecken te dienen. Het welck sy differente reysen bethoont heeft, als wanneer daer jmant van haere Mede-susters sieck was: met wat een liefde, ende gedienstigheydt sy de selve dagh ende nacht by-stont door haeren grooten iver, als vergetende alle haere weeckelijckheydt die sy hadde. Ende als sy somtijdts eenighe arme huys-houwens gonck besoecken, suyverde sy met eene groote liefde de kinderen van hunne vuyligheydt*:* ende seyde oock somtijdts, *dat sy niet en gheloofde jet te verdienen inden dienst vande siecken, door de groote voldoeninghe ende contentement, die sy in den selven hadde.*

25. Den Heere quam haer somtijdts besoecken met sieckten, als oock eenighe accidenten in de beenen; waer door sy genootsaeckt was te bedde te moeten blyven ligghen: soo dat sy haer alsdan niet en cost begheven tot het Ghebedt, ende het dickwils ontfanghen vande heylige Communie; t'welck voor haer als een geestelijcke martelie was. Want sy eenen grooten iver ende devotie hadde om haeren Beminden inde heylighe Communie te ontfangen. Dan in haere sieckte bekennende den wille van

Godt, gaf haer selven gheheel over in sijne Goddelijcke bestieringhe.

26. Wiert oock somtijdts soo over-vallen door het accident van haer hooft, dat sy het minste gherucht, ofte spraecke niet en cost verdraeghen, noch oock haer ooghen naer den dagh niet en cost opslaen. Soo dat sy dickwils vreesde door dese groote weeckelijckheydt, van haer verstandt berooft te worden. Ende seyde dickwils, sy't met geen woorden en sou konnen uytsprecken, hoe sy in haer hooft ghestelt was.

27. Naer-der-handt heeft den Heere haer toeghesonden het accident vanden kancker in haeren slincken boesem: t'welck sy ontrent de vijf, ofte ses jaeren gedraeghen heeft: in welcken tijdt sy op het volmaeckte heeft trachten te oeffenen alle soorten van deughden, principaelijck van saechtmoedigheydt ende patientie.

28. Ende alsoo haeren vaeder eenighen tijdt te voren ghestorven was; 't welck aen haer een groote ruste gaf, coste sy nu den Beminden met minder becommernisse ende sorghvuldigheydt dienen, ende het scheen den Beminden haer nu gheheel voor hem wilden hebben*:* want quam eenighe jaeren hier naer haeren broeder oock uyt de werelt haelen, voor den welcken sy oock dickwils seer besorght was. Soo dat sy nu ontbloot zijnde van haere vrienden ende tydelijcke becommernissen, den Heer alleen oprecht cost aen-hanghen; gelijck sy oock naer alle vermoghen trachten te doen.

Het VII. Capittel.

Haere groote affectie ende begeerte tot de heylighe Communie.

29. **H**Et accident vanden kancker nam daegelijckx meer ende meer toe: van gelijcken oock haeren iver ende liefde tot Godt, ende besonderlijck eene groote begeerte tot het dikwils gebruycken vande heylige Communie. Den Eerw. Heer Pastoor, kennende haere suyverheydt des herten, ende groote liefde tot Godt; heeft haer de selve daeghelijcks toe-ghelaeten: 't welck niet en gheschieden sonder op-spraeck van eenighe vande ghemeynte, 't ghene haer somtijdts eenigh opsicht oft vermeytheydt gaf. Dan dit alles ter liefde van den Beminden door-brekende, heeft den Heere haer ghethoont, hoe aenghenaem hem dit was: als blijckt uyt haere schriften in het tweede Tractaet.

30 Sy en soude geen moeyten noch pijnen ontsien hebben om eens de heylighe Communie te ontfanghen. Seyde oock somtijts: *dat si geeren* (*waer't moghelijck*) *door bloote sweerden, ende over gloeyende kolen bloets-voets soude ghegaen hebben om de selve te bekomen.* Ende den Heere heeft oock somtijdts

gethoont, hoe hem dit aenghenaem was. Want den Doctoor ende Chirurgijn hadden haer verboden met quaet ende windtachtigh weder niet te Kercken te gaen, al waer't oock op Sondaeghen: dan de gene daer sy mede woonde haer naer de Kerck leydende, hebben differente reysen onder-vonden, dat den wint, voor dien tijdt als sy onderweghen was, scheen op te houden: den welcken voor ende naer seer geweldigh ende sterck waeyden.

31. Een seker Beggyntie van Brussel ghenaemt Suster F.D.H. heeft verclaert corts naer de doodt van Sr. ANNA VAN SCHRIECK, dat sy op den 25. Augusti 1686. zijnde inde Kerk vanden Beggyn-hove van Antwerpen, de selve Suster ANNA VAN SCHRIECK; heeft sien komen vande heylige Communie, ende sagh haer aensicht soo claer als eene Sonne*:* ende haer noch besiende, sagh dat uyt haer aensicht een stercke strael met groot licht voorts quam schietende: waer door dit voorscheven Beggyntien seer ontstelt ende beroert wierdt, ende nam resolutie van het selve aen niemant kenbaer te maecken voor naer de doodt van S. VAN SCHRIECK. Dan oordeelen in haer selven, den Heere haer dit liet sien, om het cleyn ghevoelen dat sy van haer hadde. Want sy somtijdts had hooren spreken van haer deughtsaem ende godtvruchtigh leven, ende en hadde het selve in haer gemoet soo niet aenghenomen, ghelijck sy onder haer handt-teecken verclaert heeft.

32. Den 12. September 1686. is sy over-vallen gheweest met een gheweldigh ende sterck-bloeyen van haer accident: soo dat-men meynden sy alsdan daer van soude ghestorven hebben: maer was inwendigh seer verheught. Dan is door dit overvloedigh bloeyen soo gedebiliteert gheworden, dat sy naer-der-handt noyt meer te Kercke en heeft konnen gaen; hoe wel sy het selve met grooten arbeyt ende moeyten, differente reysen beproeft heeft. Maer was haer onmoghelijck; ende den Doctoor ende Chirurgijn hadden haer het selve oock verboden, om het groot perijckel daer sy haer selve soude in-ghestelt hebben van meerder bloeyingh te verwecken: waer door sy eenighen tijdt maer op Sondaeghen en Heyligh daeghen de heylige Communie en cost ontfanghen. Dan den Eerweerdighen Heer Pastoor, hoorende ende kennende haeren grooten iver ende devotie tot de selve, heeft met consent van Sijn Hooghw. Den Bisschop van Antwerpen, haer de selve daeghelijckx in stilte ghebrocht. 'T welck aen haer een groot contentement was, ende eene groote versterckinghe in haere pijnen.

Het VIII. Capittel.

Haere groote affectie tot het lijden: *ende geheele resignatie inden alder-behaegelijcksten wille Godts-*

33. **D**oor het vermeerderen van haere pijnen, vermeerderden oock haere verduldigheyt ende patientie. Want sy achte haer selven gheluckigh jet te moghen lijden voor haeren Beminden. Ende om dat sy kenden met wat eene liefde dat den Beminden voor haer en voor alle menschen gheleden heeft; wenschten sy hem door het lijden eenighsins naer te volghen: want sy dickwils seyde, *dat den Beminden aen eene siele geen meerder goet en kan gheven, naest de heylige Communie, als het lijden. Want waer't dat-men kenden het gheluck datter in't lijden besloten is*: *wy ons selven souden onweerdigh achten, oock het alder-minste voor den Heere te lijden.* Welcke kennisse haer alle lijden met liefde dede omhelsen ende cleyn achten.

34. Als daer jmant eenighe compassie thoonden met haer te hebben, ende seyden*:* dat het een Cruysken was daer den Beminden haer quam mede besoecken. Seyde, *sy geen Cruys en hadde, maer het*

selve aen-nam en extimeerde voor een costelijck juweel daer den Beminden haer quam mede vereeren: ende dat sy het selve om geen goet vande werelt en soude willen quyt zijn. Want hoe seer sy somtijdts door pijnen over-vallen wiert, en hoorde-men haer schier noyt van de selve klaeghen, maer leed alles seer verduldighlijck met een bly gelaet*:* soo dat sy als eenen spiegel van patientie was. Ende als somtijdts, door de groote pijnen de natuer wat krochte, hadde sy onrust over 't selve, om de stercke voor-nemens oft beloften die sy ghedaen hadde van haer natuer geen voldoeninge toe te laeten.

35. Beneffens de verduldigheydt*:* heeft sy oock op het volmaeckste trachten te beoeffenen de deught van resignatie. Want al was't dat de natuer somtijts als eenen schroom hadde van de pijnen, ende de lanckduerigheydt vande sieckte, ende vreesde dat de gene die naer dienden eenigh verdriet in het selve soude comen te kryghen: (want, oft door het op-stoken des vyants, ofte wel door een besonder toe-laeten vanden Heer, zijnder differente persoonen geweest, oock die thoonden haere goede vrienden te zijn, de welcke deden de gene die haer dienden, achter-dencken ende vreese hebben dat haere sieckte ofte quale behaelijck was, 'tgene als sy quam te hooren aen haer selven teenemael over met een volle resignatie, inde bestieringhe vanden Beminden; met een vast betrouwen dat hy voor hier soude

sorgen, gelijck hy oock gedaen heeft. Want naer dat sy het selve eenighsins ondersocht hadden tot gherustigheydt; ende contrarie gehoort hebbende, hebben haer tot het eynde van haer leven by gestaen, ende naer voorder op-spraeck niet ghevraeght.

36. Het scheen dat den vyandt gheduerigh wat nieuws voort-brocht, om haer door op-spraeck te doen lijden*:* want het was als ongelooffelijck datter onder sulck een vlytigh ende aengenaem wesen als sy hadde, ende tot het leste toe behouden heeft, sulcken quaelen souden konnen verborghen zijn. Dan als het somtijdts gebeurden met occasie datter jmant haere quaele quam te sien, costen hun over het selve niet genoech verwonderen: want haeren slincken arm wiert door het accident soo dick, dat het als eenen grouwel was om aen te sien, soo dat sy den selven in het minste niet en cost gebruycken. Den rugghe wierdt oock door het geweldigh trecken vande senuën, met putten in-getrocken, ende in het lichaem quamen vele knobbelen, ghelijck klieren, soo dat het heel lichaem vol pijnen was. Wiert boven dien oock somtijdts over-vallen met het colijck gravelleus, ende pijnen vanden steen, 't welck in soo een miserabel lichaem te pijnelijcker was: 'tghene sy alles seer geeren leed, ende seyde dickwils: *waer't den behaeghelijcksten wille van Godt, sy die geeren soude gheleden hebben tot den dagh des oordeels, tot voldoeninghe van haere sonden, ende tot*

bekeeringhe der sondaeren. Soo dat sy niet anders en wenschsten als dat den wille Godts op het volmaeckste in haer mocht volbrocht worden.

37. Den vyant en heeft oock niet konnen lijden de liefde die daer was tusschen haer ende de gene die haer dienden*:* maer heeft door verscheyde occasien de selve soecken te breken; somtijdts eenigh gherucht veroorsaeckende, het welck de siecke door haere sieckte seer lastigh viel, meynende sulckx te gheschieden door oorsaecke ende wete van haere Mede-susters, het gene cleyne consideratie soude gheweest hebben, kennende haere groote dibiliteyt: maer naer-der-handt hoorende dat sy van het selve niet en wisten, noch daer de minste occasie toe ghegeven en hadden, hebben merckelijck gekent dat het door den vyant gheschiet is: die haer oock somtijdts eenige woorden heeft doen hooren, inde welcke sy groot gevoelen hadde, meynende die van haere Mede-susters gesproken wierden; en als sy hun daer van sprack, hoorden sy daer van niet en wisten, ende sulckx noyt geseyt oft ghepeyst en hadde*:* dan den vyant en heeft door alle sijn listen ende laghen, de liefde tusschen hun niet konnen verminderen.

Het IX. Capittel.

Sy is besonderlijck ontsteken inde liefde Godts.

38. **I**N dese pijnelijcke ghesteltenisse, heeft in haer boven al uyt-gheschenen de liefde tot Godt; door de welcke haer hert somtijdts als overweldight wiert; want hoe sy dickwilder meer overvallen wierdt van pijnen, hoe de liefde inwendiger stercker was, soo dat somtijdts het herte door het ghewelt van de liefde als op-bobbelden, ende stercke kloppinghe veroorsaeckte; waer door men meynden, sy van het selve soude ghestorven hebben*:* dan sy en mocht dit maer stil uyt-lijden, sonder daer aen het minste voetsel te geven; ende seyde dickwils als die geweldighe werckinghe over was, *dat sy niet verwondert en was datter sommighe menschen van liefde ghestorven zijn.*

39. De liefde dede haer dickwils wenschen met den Beminden gehecht te zijn aen het Cruys: waer in het schynt den Beminden haer eenighsins heeft voor-komen; want heeft haer op haer bedde als aen een Cruys ghehecht, door dien sy op het selve eenige maenden lanck geleghen heeft sonder haer

lichaem te connen roeren; ende heeft seven weken geleghen, sonder dat-men haer heeft derven verbedden. Want den Chirurgyn en heeft tot het selve geen consent derven gheven, vreesende, sy in hunnen handen soude gebleven hebben. Dan allen dese pijnen ende moeyelijckheden, en hebben de liefde in haer niet vermindert: maer ter contrarie was sy de selve meer vermeerderende, want was allen haer ghenoechten voor den Beminden te moghen lijden.

40. Dese liefde ende begeerte tot het lijden, en cost sy in haer selve niet verborghen houden, maer trachten oock sommige die by haer quamen tot het lijden te verwecken, ende in hunne Cruyssen te verstercken*:* soo dat oock differente persoonen bekent hebben, dat sy noyt van haer en zijn gegaen, oft zijn altijdt in hun lijden seer verlicht ende getroost geweest. Ende oock andere, die aengaende het geestelijck leven ende oeffenen der deughden, haeren raet ende hulpe versochten, hebben groot licht ende kennisse van haer ontfangen, ende hebben groot contentement gehadt met haer van hun inwendigh spraecken, scheen sy hunnen gront als te door-sien; soo dat sy met de minste kennisse die sy haer geven van hun inwendigh, hun seer behulpsaem was, ende voldoeningh gaf in't gene hun noodigh was. Jae niet alleen geestelijcke, maer oock werelijcke persoonen hadden groote voldoeninghe

ende contentement met haer te spreken.

41. Eenighe gheestelijcke gheleerde persoonen hebben oock bekent, datse met haer sprekende van het geestelijk leven, veel van haer gheleert en groot licht van haer ontfanghen hebben. Want als daer occasie voor viel van met jmant vande liefde Godts, ende van geestelijcke saecken te spreken*:* schenen de woorden te vloeyen uyt haeren mont, soo dat sy alsdan was als onvermoeyelijck, door den iver ende begeerte die sy hadde om een jder tot Godt ende sijne liefde te trecken*:* want sy alsdan haer weeckelijckheydt, ende haere pijnen niet en scheen te gevoelen.

Het X. Capittel.

Sy heeft kennisse vanden inwendighen staet van verscheyde persoonen.

42. **D**En Beminden heeft haer oock dickwils kennisse ghegeven vanden inwendighen staet van sommige persoonen, soo van geestelijcke als van weirelijcke: want soo haer van jmant versocht was, te bidden voor eenen sekeren Religieus die in groot perijckel leefde van sijne saligheyt, ende voor den selven biddende, hoe wel sy hem niet ken-

den, scheen sy hem met haer inwendigh gesicht te sien, ende kreegh kennisse vanden Beminden, dat hy soude comen tot beternis van leven; 't welck alsoo gheschiet is.

43. Op sekeren tijdt sagh sy den Heere in haer inwendigh, als hanghende aen het Cruys, ende scheen haer te omhelsen met sijnen rechten arm, ende te drucken aen de wonde sijnder heylige Zyde; waer uyt sy ontfonck eene hemelsche soetigheydt, daer sy door gevoet wierdt, ende versterckt om meer te lijden. Versocht het selve oock voor eenighe geestelijcke persoonen, die daer oock als gedooght ende gevoedt wierden: maer noch biddende voor differente andere persoonen, en schenen daer niet gedooght te worden om hunne daeghelijckse fouten ende gebreken. Sy bleef even-wel instantelijck voor hun bidden: alswanneer sy verstont van den Beminden dat hy hun herten verweckten tot berouw, ende hun aldaer oock ghedooghden. Ende alsdoen oock biddende voor eenen sekeren Religieus, verstont vanden Heere, hy in hem was rustende.

44. Van jmant instantelijck versocht zijnde van voor haer te bidden, sagh sy die persoone rusten in haeren Beminden seer glorieus van aenschyn, als met eene Goddelijcke claerheydt om-schenen: ende soo sy vreesden van bedrogh, wierdt haer die persoone op de selve maniere noch eens vertoont.

45. Noch eens op eenen anderen tijdt, biddende voor die selve persoone, om eenige kennisse te

hebben raeckende het veranderen van haeren staet; wiert haer inwendigh gheseyt tot twee reysen toe, dat den tijdt noch niet vervult en was die van Godt gesteldt was om haer dese kennisse te geven, want de selve heeft eerst ontrent de twintigh maenden hier naer eenige kennisse daer van, van Godt ontfanghen.

46. Soo sy oock voor jmant van haere kennisse was biddende, toonden den Heere hem aen die persoone heel vremt, ende sy verstont dat het was om twee cranckheden daer die persoone dickwils quam in te vallen*:* gaf haer het selve te kennen, die daerom seer weenden*:* ende s'avons wederom voor haer biddende, verstont vanden Beminden, dat hem die traenen aengenaem waeren.

47. Alsoo eenen sekeren Religieus haer ghebedt versocht had, ende sy voor hem was

biddende, scheen sy hem met haer te sien in het herte Jesu*:* ende verstont dat den Heere sijn behaeghen in hem hadde, ende eenigen tijdt daer naer noch voor hem biddende, toonden den Heere hy hem seer aenghenaem was.

48. Den Beminden heeft haer oock somtijdts inden geest laeten sien, hoe dat alle Godt-minnende sielen in het Goddelijck herte vereenight zijn, ende hadde eene claere kennisse van een seker Godtminnende siele, die sy sagh als geseten in eenen vollen vrede, en als in een volcomen ruste in Godt.

49. Eens op eenen Kers-nacht, soo sy haer sel-

ven bevont met eenige ander persoonen in het Stalleken van Bethlehem; sagh sy noch jmant van haere kennisse staen aen den in-ganck van het Stalleken, als niet konnende binnen comen*:* versocht aen den Beminden dat sy oock binnen mocht comen: maer het Kindeken JESUS thoonden eenigh misnoegen, om eenighe kranckheydt daer sy dickwils over vermaent was, ende daer noch in bleef.

50. Soo daer tusschen twee persoonen van haere kennisse eenigh cleyn gevoelen was, waer door sy vreesden dat de liefde tusschen hun hadde moghen vermindert worden, ende sy voor hun was biddende*:* sagh sy als twee duyvels die om s'eerst hun devoir deden om de liefde tusschen hun te breken. Waer door sy haeren toe-vlucht nam tot de minnelijcke Moeder de heylige Maeghet Maria, dat sy hun wilde bewaeren; het gene de heylige Moeder Godts haer toe-stont. Beval de selve oock inde bewaernisse vanden heyligen Joseph*:* ende sy sagh den heyligen Joseph, als hebbende twee sielen in sijne armen*:* 't welck haer een inwendighe vreught ende ruste gaf.

51. Een seker persoone van haere kennis: vont haer selven door eene inwendige verlaetentheyt, seer vervremt van haeren Beminden, versocht haer dat sy soude gelieven voor haer te bidden, het gene sy gedaen heeft: ende soo sy in't ghebedt eenige besondere gratien ontfinck van den Beminden, versocht het selve oock voor die persoone: uyt het

ghebedt comende, heeft die persoone bevonden, dat op den selven tijdt dat sy voor haer gebeden hadde, het inwendigh met haer verandert is geweest.

Het XI. Capittel.

Heeft oock kennisse van eenige sielen in't Vagevier.

52. **S**Y hadde somtijdts niet alleen kennisse van den inwendigen staet van sommige persoonen, maer oock van eenige sielen in't Vagevier: want seker Religieuse seer sieck zijnde, soo sy voor de selve was biddende, sagh sy de siele van die Religieuse in het Vagevier; hoewel sy niet en wiste dat de selve overleden was; dan kreegh eenigen corten tijdt daer naer de tydinge datse dien nacht gestorven was.

53. Noch op eenen anderen tijdt, versoeckende ende biddende aenden Beminden, dat hy de Sieltiens in het Vagevier gheliefde te besproeyen met sijn heyligh Bloedt, vloeyende uyt sijne heylighe Wonden; 't gene den Beminden haer scheen toe te staen, ende ontfongh eenige inwendige kennisse, dat daer door vijf sielen souden verlost worden, ende de andere daer door hulp souden ontfangen: ende

dat onder dese vijf souden zijn de siele van haere moeder, de welcke sy scheen te sien seer glorieus van aenschyn, ende de naeste was aen haer verlossinge. Ende sagh oock de siele van een van haere goede vriendinne, met naeme N. bedenckende oock, dat sy den dagh te voren beweeght was geweest om een Misse te doen lesen voor de voorschreve siele, heeft de selve datelijck doen doen, en verstont inwendigh, dat die siele naer de Misse soude verlost worden.

54. Eenigen tijdt hier naer, offerden sy het heyligh Bloedt Christi voor de sielen in het Vagevier, principalijck voor de sielen van haere ouders ende broeders, oft sy somwylen noch in het Vagevier waeren; ende verstondt inwendigh, dat de sielen van haere ouders waeren inde eeuwige glorie, maer de siele van haeren jonghsten broeder noch in eenige pijnen. Ende soo sy naer den noen den *De profundis* voor hem las, scheen sy eenen Engel te sien die sijn siele leyde naer de eeuwige glorie.

Het XII. Capittel.

Den Beminden voor-comt haer met vele gratien, waer in sy haer seer verootmoedight.

55. **D**E krachten vande natuer begonsten haer allenskens te begeven, door dien het acci-

dent vanden kancker sich in het lichaem door, al meer en meer verspreyden. Soo dat de gene die haer accidenten kenden, haer niet sonder groote compassie ende medelyden en aensaegen, dan de gene die haer accidenten niet en kenden, en souden door haere vlytigheydt in haere spraeck, ende vrolijck wesen, niet geoordeelt hebben, haer in het minste jet ghelet hadde.

56. Den Beminden voor-quam haer dickwils met vele inwendige gratien ende kennissen, principalijck in, ende naer het ontfangen van de heylige Communie. Ende haeren geestelijcken Directeur voor alsdan over-leden zijnde, heeft het haer noch somtijdt eenige vreese oft achter-dencken veroorsaeckt, oft het wel eenigh bedrogh soude gheweest hebben, door dien den Beminden onder-tusschen soo wonderlijck, ende familliaer in haer werckten. Want de liefde werckten somtijdts soo geweldigh ende sterck in haer tot Godt, ende haeren evennaesten, dat, waer het den wille Godt geweest, dat sy ofte de siele van haeren even-naesten hadde moeten verdoemt zijn, sy haer in haeren gront vont sonder eenigh verkiesen, laetende alles aen de schickinge, ende wel-behaegen Godts. Maer corten tijdt voor haere doodt, heeft sy noch het geluck gehadt van te spreken met den Hooghweerdighsten Heer, Heer REGINALDUS COOLS, Bisschop van Ruremonde, die haer in dese ende andere occasien, daer sy achterdencken van bedrogh

in hadde, ruste ende voldoeninge gaf. Ende sijn Hooghw. was seer verwondert, suck een vlytigheyt des geest te sien onder soo een pijnelijck ende miserabel lichaem: ende seyde, *'t gene sy uyt-sprack door den heylighen geest ghewerckt wiert. Want het anders onmoghelijck soude sijn, alles met sulck een claere kennise ende eyghen woorden uyt te spreken.* Waer in hy thoonden groot contentement ende voldoeninge te hebben.

57. Ghedurende dese inwendige werckinghe vanden Beminden, ende de besondere gratien die sy van hem was ontfangende: versocht hy oock van haer een getrouw ende nauw waer-nemen haer selfs; soo dat oock de minste eygen werckinge die sy dede, haer inwendigh vermiddelde, ende daer over inwendigh berispt wiert, als oock van eenige reflectie ivers op te nemen. Want als en was 't maer door eenen op-slagh van een ooge, oft andersins, verloor sy somtijdts het gewaer-wordelijck genieten van haeren Beminden*:* soo dat den Beminden haer als geheel voor hem wilden hebben, waer in sy haer selven seer nauw trachte waer te nemen.

58. Als sy haer door cranckheydt ivers in vergeten hadde, hadde seer groot gevoelen ende droefheydt over het selve: want sy estimeerde oock de minste daegelijckse sonden, ende onvolmaecktheyt voor haer seer groot, door de kennisse die sy hadde van haeren niet, ende de besondere gratien daer den Beminden haer mede voor-quam*:* soo dat sy dick-

wils, om haere onghetrouwigheydt seer bitterlijck weende, ende haer selven hiel voor de grootste sondarersse vande wereldt, ende een verquistersse vande gratien ende gaeven Godts. *Want* seyde*: waer't dat Godt de minste gratie aen andere ghegeven hadde die hy aen my ghegeven heeft, sy souden den Beminden ghetrouwer ghedient hebben.*

59. Soo als sy haer ongetrouwigheydt aensagh, en cost sy haer niet niet genoech verwonderen dat Godt haer soo lanckmoedigh hadt verdraegen, waer door sy dickwils over-vallen wierdt met vele traenen, als oock om de minste onvolmaecktheyt. Ende spraeck alsdan met een diepe ootmoedigheydt haere biechte, want de minste onruste veroorsaeckte aen haer een groote benouwtheydt*:* soo dat den Eerw. Heer Pastoor naer haere doodt, dikwils gheseyt heeft: dat hy inden tijdt van vier jaeren en een half, dat hy in haer leven daer Pastoor geweest heeft, ende haere biechte gehoort heeft, by naer geen materie van absolutie in haer en heeft konnen vinden, maer altijdt heeft moeten jet by-voegen van haer voorgaende leven, tot versekeringe vande heylige absolutie.

60. Sy hadde dickwils oock seer groot gevoelen, dat sy haer natuer soo veel moest toe-geven door het gebruycken van besondere spyse ende dranck*:* waer door sy in het eten dickwils over-vallen wiert met vele tranen, om dat sy de gemeyne spyse niet en cost gebruycken beneffens haere Mede-susters:

't gene om haere weeckelijckheydt ende sieckte niet en cost gheschieden. Want sy hadde altijdt eene groote ghenegentheydt tot het versterven haerder sinnen, niet tegen-staende de nature door de weeckte, aen de sinnelijckheyt somtijdts eenighsins socht te voldoen, 't gene haer een groote droefheyt veroorsaeckte.

61. Het selve beswaerden haer gemoet te meer, om de stercke voor-nemens ofte beloften die sy gedaen hadde van haer natuer nergens in eenighe voldoeninghe te geven: 't welck aen haer dickwils eenige onruste veroorsaeckte, door dien sy het selve om haere sieckte niet en cost volbrengen naer haeren wensch ende begeerte*:* dan trachte alsdan het selve inde gehoorsaemheydt te gebruycken, soo veel het haer moghelijck was: want sy de gehoorsaemheydt seer estimeerde, ende heeft de selve pointuelijck trachte te volbrenghen tot het eynde van haer leven; daer altijdt by-voegende een suyver intentie van alle haere wercken te doen puer om Godt; ende in het nutten van spys ende dranck, nam sy meestendeel haere reflectie ofte aendachtigheydt ter eeren vande heylige Dryvuldigheydt, als oock op de Passie Christi, de H. Moeder Godts, ende eenighe andere heyligen naer haere devotie.

Het XIII. Capittel.

Sy draeght eene besondere teere liefde tot de Alder-heylighste Maeghet ende Moeder Godts Maria, ende de selve bewyst haer oock in verscheyde occasien haere weder-liefde.

62. **S**Y hadde eene groote liefde ende teere affectie tot de heylige Moeder Godts; soo dat sy in alle occasien haeren toe-vlucht tot haer nam. Want als sy aen-sagh haere onghetrouwigheydt tot haeren Beminden, versocht sy aen de minnelijcke Moeder, dat sy soude gelieven haeren eenigen Sone op te offeren aen den hemelschen Vader, tot voldoeninge van allen haer ongetrouwigheydt. Ende versocht aen haer oock dickwils, dat sy haer toch geliefde aen te nemen voor haer kint, ende te bewaren in haeren Maeghdelijcken schoot, van het welck sy inwendigh dickwils eenige sekerheyt hadde, dat de heylige Moeder Godts haer aen-nam voor haer kint. Daerom noemde sy de selve oock dickwils als uyt eene besondere affectie, mijne Moeder.

63. Sy versocht oock dickwils met een kinderlijck betrouwen aen de heylige Moeder Godts, dat

sy haer herte wilde presenteren, ende haer op-offeren aen de heylige Dryvuldigheydt*:* ende sy scheen te sien met het inwendigh ghesicht, dat de heylige Moeder Godts haere begeerte vol-dede.

64. Dese minnelijcke Moeder, heeft haer differente reysen aen haer vertoont in seer schoone ende minnelijcke gedaente*:* die haer oock presenteerden het kindeken JESUS, 't welck sy met eene teere liefde scheen te ontfangen in haere armen, ende te drucken aen haer herte. D'een reyse sagh sy oock het kindeke*n* JESUS op den arm van sijn gebenedijde Moeder, ende somtijdts op haeren schoot, 't welck haer seer minnelijck scheen te carresseren. Ende alsoo sy op den 23. Januari van het Jaer 1685. door een geestelijcke trouwe met haeren Beminden vereenight is geweest; soo was de heylige Moeder Godts ende den heylighen Joseph, daer alsdoen oock present; die haer naer-der-handt oock ghetoont heeft, hoe sy haer moeste beminnen met een eenvoudige ende kinderlijcke liefde; 't welck haer meerder confiantie gaf, om in haer uytwendigh en inwendigh lijden haeren toe-vlucht tot haer te nemen.

65. Want alsoo den vyant haer op sekeren tijdt sochte te brenghen tot cleyn-moedigheydt, scheen sy geduerigh neffens haer gewaer te worden de heylige Moeder Godts: die haer somtijts met een minnelijcke ooge scheen aen te sien: 't welck haer seer versterckte om dese tentatie te over-winnen*:* hoe wel sy die maer somtijds, als passender-wijs en

sagh, maer had als een inwendigh getuygen, dat sy gedurigh neffens haer was. Ende versocht haer oock in ander occasien, dat sy haer wilde nemen in haere bewaerenisse, als oock eenige andere persoonen: 't gene de heylige Moeder Godts aen-nam, ende scheen hun samen te omhelsen: ende te kennen te geven, dat sy voor allen de gene die sy haer soude bevelen sorge soude draegen.

66. Alsoo sy eens met haer inwendigh gesicht Christus sagh hangende aen het Cruys; sagh daer oock by de heylige Moeder Godts, als weenende, die haer toonde wat pijnen en smetten haeren eenigen Sone voor de sondaers hadde geleden, 't welck haer seer beweeghde met compassie ende teere liefde tot haeren Beminden: ende wenschte door lijden voor de sondaers te mogen voldoen. Ende had als een versekeringe, dat de heylige Moeder Godts by haer was, ende haer als scheen te versekeren van haer tot het eynde haers levens by te staen. Waer door sy met een teere liefde, als een kint tot sijne moeder, in alle haere benouwtheden haeren toevlucht tot haer nam.

67. Op eenen tijdt, had sy eenigh achterdencken oft twijffelinge raeckende het point vande Onbevleckte Ontfangenisse vande heylige Maeghet Maria*:* ende s'anderdaeghs s'morgens wacker wordende, soo vertoonden sich aen haer de heylige Moeder Godts Maria, heel schoon ende minnelijck ende verciert met eenen krans van Sonnen, die

schenen de schoonheydt vande natuerelijcke Sonne te boven te gaen. Ende soo de Onbevleckte Maeghet verdwenen was, behiel sy het gesicht van eene Sonne voor eenigen tijdt, waer door sy haer inwendigh soo versterckt gevoelde, dat sy wel sou gestorven hebben voor dit point, dat de heylige Moeder Godts noyt bevleckt en is geweest met de erfsonden. Het selve wenschte sy oock te printen inde herten van alle menschen. Trachte oock een ider te verwecken tot een teere devotie, ende kinderlijck betrouwen tot de heylige Moeder Godts. Heeft corten tijdt voor haere doodt, noch het geluck gehadt vande selve te sien, ende al het gene sy van haer versocht toe te staen: 't gene haer een groote inwendige vreught ende ruste gaf.

Het XIV. Capittel.

Sy ontfanght vele gratien door de H. Communie, oock door de geestelijcke alleen: ende heeft altijdt een groot estime van haeren even-naesten.

68. **S**Y heeft oock tot het eynde haers levens, behouden den grooten iver ende begeerte tot het dickwils ontfangen vande heylige Commu-

nie, de welcke sy altijt met een groote devotie ende levendigh geloof ontfonck; ende heeft somtijdts in het ontfangen des selfs als een hemels Manna ghesmaeckt: oock in het geestelijck Communiceren, wierdt sy somtijdts gewaer ghelijck als eenige soete voeghtigheydt in haeren mondt. Ende als wanneer sy Sacramentelijck hadt gecommuniceert, sagh-men haer seer in-getrocken, ende hadde de oogen als gebroken; want sy trachten haer alsdan met den Beminden op het alder-innighste te vereenigen.

69. Alsser eenige occasie oft beletsels voor vielen, dat sy de heylige Communie niet en cost ontfangen, was't haer als een geestelijcke martelie haeren Beminden te moeten derven: nochtans gaf haer selven over aen de Goddelijcke bestieringe, omhelsende hier in sijnen alder-behaegelijcksten wille. Jae niet teghen-staende haeren grooten iver ende begeerte tot de selve, soude de selve nochtans geeren gederft hebben, al had het oock haer heel leven geweest, als wanneer haer inde ghehoorsaemheydt sulckx gecommandeert wierdt*:* want sy haer selve seer geeren onder-wierp onder haere Oversten, ende aen het gevoelen en goet-duncken van een ander, door het cleyn gevoelen dat sy hadt van haer selve. Ende hoe den Beminden haer meer voor-quam met besondere gratien ende jonsten, hoe sy haer selven meer verootmoedighde, ende versmade in haeren grondt

70. Door het cleyn gevoelen dat sy van haer sel-

ve hadde, hadde sy een groot estime ende goet gevoelen van haeren even-naesten. Want alsser occasie voor-viel datter gesproken wiert van eenige cranckheydt van haeren even-naesten, trachte sy altijdt de selve te excuseren, soo veel als het haer mogelijck was. Ende dede oock haer devoir om andere daer toe te verwecken, hun recommanderende het selve altijdt te doen, als't eenighsins cost geschieden*:* ende seyde, *Den Beminden sulckx seer aengenaem was, want dat sy kende wat gratien sy van hem hier door ontfanghen hadde:* want sy socht een ider soo veel het haer mogelijck was, te brengen tot de deught, ende tot een cleyn gevoelen van hun selven.

Het XV. Capittel.

Heeft groote begeerte om ontbonden, ende met Christo te zijn. Heeft oock kennisse van haere doodt, ende sterft.

71. **D**En tijdt van haere doodt begost te genaken, want de crachten vande natuer allenskens meer ende meer verminderde; maer haere begeerte ende verlanghen groeyde om ontbonden te zijn van dit sterffelijck lichaem, ende eens met

den Beminden teenemael vereenight te zijn; hoe wel met een volle resignatie inden behaegelijcksten wille Godts, om hier noch soo lanck te lijden als't hem sou gelieven. Dan door dien het accident hem het heel lichaem door verspreyt hadde, ende de natuerelijcke krachten als gheconsummeert waeren, sagh-men de doodt allenskens aen-komen.

72. In wat miserie ende ellende sy soo eenen merckelijcken tijdt geleghen heeft, en soude-men met geen penne konnen beschrijven: noch ten waer niet wel gelooffelijcke, dat eenen mensch sulckx soo lanck sou uyt-staen, tensy door besondere versterckende gratien van Godt, door de welcke sy oock tot het leste toe heeft behouwen de vlytigheydt des geest, ende een seer minsaem wesen ende gelaet.

73. Negen daegen voor haere doodt, hadde den Beminden haer eenige inwendige kennisse gegeven dat hy haer haast soude comen roepen uyt dit sterffeleven; sonder nochtans te weten wanneer: ende den sevensten dagh hier naer, is sy bevangen gheweest met eene stercke cortse, de welcke des anderendaeghs haer wederom verhefte. Daeghs daer naer inden morgen-stont, versocht sy dat-men den Heer Pastoor by haer souden haelen: dan alsoo alle de gene die by haer waeren oordeelden, het noch soo noodigh niet en was: seyde sy hun, *dat sy den noot niet en kenden.*

74. Hier uyt blijckt merckelijck, dat sy kennisse van den Beminden gehadt heeft, dat haere leste ure

nu gecomen was. Want soo den Eerw. Heer Pastoor by haer quam, versocht sy van hem de generale absolutie, ende als hy haer die hadde gegeven, seyde hy haer couragerende; *den Bruydegom begint al te naecken, de ure daerge soo lanck naer verlanght hebt, sal haest hier zijn.* Waer op sy antwoorde, *Mijn Heer die ure isser al*; ende heeft corts hier naer de doodt verwe gheschept, behoudende haer volle verstant tot ten lesten toe, ende is ontrent een half ure naer dat sy dit geseyt hadde, inden Heere overleden den 30. Meert 1688. 's morgens ontrent den vijf uren, oudt zijnde ontrent de 46. Gheprofessit ontrent de 26. jaeren.

Het XVI. Capittel.

Eenige particuliere beloften ende opdrachten die sy ghedaen heeft.

Jesus, Maria, Joseph.

75. **I**Ck N. belove aen den levenden Godt, in wien ick leve, ende aen de altijt Onbevleckte Maeght ende Moeder Godts Maria, aen de heylighen Joseph, ende alle Godts heylighen, eeuwige suyverheydt der Maeghden.

Ick offer heden oock voor eeuwigh aen de Alderheylighste Dryvuldigheydt, mijnen vryen wille, herte, siele, crachten, leven, ende wesen, met al dat ick heb, en ben door de Goddelijcke gratie.

Ick versaecke heden oock allen de vryheden die Godt, ende de natuer my hebben ghegeven om te disponeren over my selven, ende over alle mijne wercken soo geestelijcke als lichaemelijcke, tot het minste gepeys mijnder siele; op dat uwe Majesteyt van alles sou disponeren.

Versaecke oock voor eeuwigh allen het gene my eenigh vermaeck, oft voldoeninge sou konnen geven buyten het liefste behaegen van mijnen Goddelijcken Minnaer JESUS Godt Mensch; my laetende voor eeuwigh aen sijn Goddelijcke Ordonnantie ende schickinge.

Ick en sal voort-aen nievers in glorieren als in het lijden ende Cruys mijns Brydegoms JESUS; ende alle mijn vermaeck sal voort-aen wesen te lijden, in, om, en door de liefde van JESUS. Hier toe soo bidde My Godt wilt helpen, Maria Godts Moeder, oock den Heylighen Joseph, ende alle Godtsheylighen.

Jesus, Maria.

76. ICk A. vernieuwe mijne belofte die ick ghedaen heb aen de Alder-heylighste Dryvul

digheydt uyt een puere liefde tot mijnen Bruydegom JESUS. Te weten, dat ick belove te leven in suyverheydt naer ziel en naer lichaem, mijn gheheel leven noyt te doen een daegelijckse sonde hoe cleyn het sou mogen wesen met mijnen vryen wille.

Ick vernieuwe oock het sterck voor-nemen, dat ick gemaeckt hebbe, inde tegenwoordigheydt van het Alder-heylighste Sacrament: te weten, als ick twee saecken sal weten die goet zijn altijdt het beste sal volgen, al sou ick daerom veel moeten lijden.

Ick vernieuwe, dat ick my selve soo grondigh heb gheoffert aen de Goddelijcke Majesteyt, om met my uytwendigh en inwendigh te doen naer zijn gelieven, in tijdt en in eeuwigheydt, dat ick niet een vrijwilligh gedaght buyten Godt in my sal plaets geven.

Ick versaecke oock heden alle mijn krachten ende vryheden, om alleen te besitten een eenigh betrouwen op mijnen lief-hebbende Godt, in allen tijdt ende stont.

Op-offeringe haers selfs.

77. **M**Ynen Heere JESUS Christus Mensch geworden Woort, ter eeren van het Alderheylighste Mysterie van uwe Menschwordinge, ick offere ende eygen my u toe voor allen mijn leven, ende voor de eeuwigheydt, inde ghesteltenisse van eene slavinne af-gaende voor soo veel ick can, alle

rechten ende privilegien, die Godt ende de natuer my hebben gegeven van te disponeren over my selven, ende over alle mijne wercken, soo lichaemelijcke als geestelijcke, van 't minste tot het meeste gepeys mijnder siele. Ick wil dat sy nu voort-aen van u gegouverneert worde, dat sy aen u ende voor u sy, soo dat ick my met mijn eyghen selven gans en geheel volmaecktelijck in u trede: verbrandende mijne liefde, en allen de creaturen, soo in den hemel als op der aerde, 'tsamen met mijn eyghen selven in uwe Goddelijcke liefde.

Ick wil oock, dat dit mijn voor-nemen sy duerende soo des nachts als des daeghs, het sy dat ick'er op peyse oft niet. Ende oock, op dat dese op-offeringe ende overleveringhe te vaster ende onbrekelijcker sy*:* ick neme voor my de selve noyt te wederroepen, tot uwer eere, ende ter eeren vande Alderheylighste Dryvuldigheydt, door uwe gratie Amen. JESUS.

Tafel der Capittelen van het eerste Tractaet, behelsende het leven van S^r.

Anna van Schrieck

I. Capittel.

Haere geboorte ende op-voedinge.

II. Cap.

Haere Cleedinge, Professie, ende eersten iver op het Beggyn-hof.

III. Cap.

Haeren iver tot de penitentie, benoutheden, ende iver om andere tot Godt te trecken.

IV. Cap.

Heeft groote begeerten tot het Cloosterlijck leven: maer wordt haer ontraeden, ende als van Godt selfs belet. Item wordt getrocken tot het stil ghebedt.

V. Cap.

Den Beminden comt haer besoecken met vele Cruyssen.

VI. Cap.

Haere liefde tot den even-naesten, ende de siecken. Wordt van Godt besocht met den kancker.

VII. Cap.

Haere groote affectie ende begeerte tot de heylighe Communie.

VIII. Cap.

Haere groote affectie tot het lijden: *ende gheheele resignatie inden alder-behaegelijcksten wille Godts.*

IX. Cap.

Sy is besonderlijck ontsteken inde liefde Godts.

X. Cap.

Sy heeft kennisse vanden inwendighen staet van verscheyde persoonen.

XI. Cap.

Heeft oock kennisse van eenighe sielen in't Vagevier.

XII. Cap.

Den Beminden voor-comt haer met vele gratien, waer in sy haer seer verootmoedight.

XIII. Cap.

Sy draeght eene besondere teere liefde tot de Alder-heylighste Maeghet ende Moeder Godts Maria, ende de selve bewyst haer oock in verscheyde occasien haere weder liefde.

XIV. Cap.

Sy ontfanght vele gratien door de heylige Communie, oock door de geestelijcke alleen, ende heeft altijt een groot estime van haeren even-naesten.

XV. Cap.

Heeft groote begeerte om ontbonden ende met Christo te zijn. Heeft oock kennisse van haere doodt, ende sterft.

XIV. Cap.

Eenige particuliere beloften, ende opdrachten die sy gedaen heeft.

Het tweede Tractaet.
Behelsende Een goet Deel van de gratien ende besondere voor-cominghen, de welcke sy vanden Beminden heeft ontfanghen.

Het tweede tractaet.

Hoe dat de Goddelijcke handt niet vercort en is in het uyt-storten van sijne overvloedige gratien aen de sielen die hun trachten door een gheduerigh ende nauw waernemen huns selfs bereet te maecken, om de selve te ontfangen, maer dat hy sijne oneyndelijcke goetheydt noch gheduerigh is uyt-stortende oock in dese onse tijden, blijckt uyt dese naer-volgende gratien, gedaen aen onse beminde Mede-suster.

S$^{r.}$ Anna van Schrieck

1. **A**Ls ick eenighen tijdt Beggeyntie geweest hadde, ontfonck ick eenige minnelijcke caressen van mijnen Beminden, die my seer vriendelijck bejegende. Dit geschiede rechts naer het ontfanghen vande heylighe Communie, waer

door mijn hert scheen te branden van liefde. Ick twyffele oft dit niet d'eerste besondere gratie en is geweest die den Beminden my heeft gedaen.

2. Eens wesende op eenen tijdt in't ghebedt, als wanneer ick noch oeffende de Meditatie: soo scheen dat Godt hem verthoonden aen my, in eene groote magnificentie, sittende in eene groote saele, oft salet op eenen hooghen verheven Throon. Als wanneer het scheen hy opende sijn gebenedijde Syde, ende ick sagh dat daer menighte van sielen in vloeyden, ende daer in consumeerde: ick wenschten oock alsoo geconsumeert ende teenemael in hem te niet te worden. Maer den Beminden thoonden my, dat daer noch was tusschen hem en my eenen wech die beplant was met vele distelen ende doornen, ende dat ick dien moest passeren eer ick tot die voorseyde vereeninge soude comen. Dese distelen ende doornen sijn geweest vele ende swaere Cruyssen die daer naer gevolght zijn.

3. Als ick eenige jaeren geestelijck hadde gheweest, noch oeffende het gebedt van aspiratie, wiert ick inwendigh dickwils seer ontsteken door eene soo geweldige liefde, al was't oock onder het lesen van mijne Ghetijden, dat ick de selve niet en cost voort-lesen, soo dat ick somtijts mijnen boeck moest laeten vallen. Ende het geweldt der Goddelijcke liefde was somwylen soo groot, dat ick my qualijck conde tegen-houden oft soude inde Kerk luyde geroepen hebben; *liefde, liefde,* 't welck my eens

ghebeurt is, dat ick inde Kerk luyde riep! *O liefde, liefde.*

4. Den Heere verthoonden hem oock eens aen my staende gebonden aen de Calomme, gelijck hy hem aen de heylige Theresia verthoont heeft, waer door ick inwendigh seer wiert ontsteken met een groote begeerte tot lijden, al waer't alleen de tormenten van de geheele werelt, ende ick wiert over-goten met een gewelt van soete traenen. En dit visioen scheen my soo waerachtigh te zijn, dat ick seyde teghen mijnen geestelijcken Directeur; *dat ick wel soude connen bedroghen worden in het gene dat ick met mijne lichaemelijcke oogen sagh, maer dat my docht hier in geen bedrogh en was om de inwendige ghesteltenisse die ick in my behiel.*

5. Soo ick eens uyt de Kerck quam van d'Eerweerdighe Paters Minder-broeders, was ick in het ghebedt seer ontsteken gheweest met eenen extraordinairen iver tot het martelie, ende stercke liefde tot Godt: soo dat ick als droncken zijnde van liefde, over straeten gonck buyten alle opsicht der menschen, al oft ick naer het martelie had gegaen, dat ick alsdoen met liefde soude omhelst hebben. Ende my docht, waer het saecken dat het verdeelt waer in vele persoonen, dat de goetheydt Godts my alleen liet smaecken, dat sy Godt wel anders souden dienen, ende gheen lijden hun te swaer en soude vallen: hoe wel my docht dat ick het martelie met allen d'instrumenten ende pyn-banck voor my sagh,

daer ick met alle vlytigheydt naer toe ginck; want my docht ick daer niet tyts ghenoech en soude gheweest hebben, van welcken onghemeynen drift van snelligheyt inden ganck mijne Mede-susters my ontmoetende, hun daer over verwonderden, ende my daer over aenspraecken. Waer op ick hun antwoorde sulckx te gheschieden sonder mijne wete.

1678.

6. **B**En ick dickwils seer over-vallen geweest van traenen, oock sittende op mijn hant-werck, door eene claere kennisse in mijnen gront van mijnen niet, soo dat ick in my selve verwonderden, dat mijne Mede-susters met my wilden woonen. Ende ick hadde een seer groot contentement in d'eenigheydt: soo dat ick dickwils op mijne camer comende de mueren ofte schutsels vande selve custe, uyt contentement van d'eenigheydt, want ick voelden dan een groote gevreedtheydt in my selven, ende een stercke liefde tot Godt ende een ghewaerwordelijcke teghenwordigheydt Godts in my.

1682. 25. Julij.

7. **W**Ierdt ick over-vallen met eene groote inwendighe ghepersheydt ende benoutheydt, soo dat ick scheen te zijn onder het ghetal der ver-

doemde ende datter voor my geen hope en was van saligheydt, ende dat ick Godt als ghedwonghen hadde om my te verdoemmen door het misbruycken van sijn overvloedighe gratien. Welcke benoutheydt my soo gheweldigh overviel dat ick ghenootsaeckt was te bedde te moeten gaen ligghen. Alwaer ick seer over-vallen wiert met overvloedighe traenen van berouw. Dan ghevoelden noch in my een teere liefde ende betrouwen op het opperste goet t'welck in sulcker voeghen teghen malcanderen stree, dat my docht ick soude ghestorven hebben, en hadde my Godt niet boven natuerelijck bewaert.

8. Ende alsoo de gene die met my woonden, vreesden het my eene sieckte soude veroorsaeckt hebben; schreven het in stilte aen mijnen geestelijcken Directeur, den welcken beledt sijnde, dien dagh by my niet en conde comen maer schreef hun voor antwoordt: dat hy my s'anderdaghs sou comen sprecken, ende dat sy my souden segghen, dat ick mijne traenen soude schorssen ende my soo niet bedroeven: ende dat hy niet en twyfelde oft ick sou daer aen ghehoorsaemen. T'welck alsoo gheschiet is. Want soo ick dit hoorde zijn mijn traenen op-gehouden, en behiel noch die inwendighe benoutheydt maer niet soo groot als van te voren. Dese inwendighe benoutheydt heb ick noch differente reysen ghehadt.

1682.

9. **O**P Kers-nacht, alswanneer ick meynde met de gemeynte te communiceren*:* ontsteken zijnde met een innigh verlanghen ende begeerte om eens oprecht herboren te worden: verscheen in my een licht met een inwendighe inspraeke, dat ick soude wachten om te communiceren, want dat ick inde tweede Misse soude herboren worden; als wanneer ick met een levendigh geloof ende sterck betrouwen de heylige Communie ontfonck*:* ende bevont my in het Stalleken van Bethlehem, ende siende het Kindeken JESUS op den schoot van sijne ghebenedijde Moeder, ick met eene Goddelijcke liefde onsteken zijnde, scheen het Kindeken JESUS my te omhelsen met sijn armken.

10. Ende soo ick badt voor eenighe persoonen dat sy oock met hem mochten vereenight worden; soo scheen het Kindeken JESUS my ende hun saemen te omhelsen, biddende oock voor mijnen geestelijcke Directeur; sagh ick hem knielende in het Stalleken ontrent twee stappen van het Goddelijck Kindeken in een eenvoudighe gelaetenheyt, waer in het Kindeken JESUS sijn behaeghen scheen te nemen, welck inwendigh gesicht my eenighen tijdt by-bleef. Ende soo ick oock badt voor jmant van mijnen kennisse die mijne ghebeden versocht had-

de*:* sagh ick haer staen aen den in-ganck van het Stalleken, als niet konnende binnen comen, ende alsoo ick noch continueerde van voor haer te bidden, dat sy oock mocht binnen comen: thoonden het Kindeken JESUS eenigh misnoeghen, om eenighe kranckheydt daer sy dickwils over vermaent was, ende daer noch in bleef.

1683. 21. December.

11. **N**Aer dat ick gecommuniceert hadde, verthoonden hem den Heere aen my inwendigh als sittende op den blauwen steen heel doorwondt, ende sijn aenschyn scheen bedeckt te zijn als met een floers, ende twee Engeltiens schenen aen my te presenteren eenen Kelck, die met vreughden scheen uyt te drincken. Door het floers daer den Heere als mede bedeckt was, verstont ick inwendigh dat den Heere hem aen my wat soude onttrecken.

1684. 23. Januarius.

12. **O**P de Feeste vande Trouw vande heylige Moeder Godts, soo ick mijne devotie hiel voor het ontfanghen van de heylighe Communie, wenschten ick te moghen trouwen met de dwaesheyt van het Cruys, ende my wierdt inwendigh als ghe-

seyt, dat ick moest trouwen met de Godtheydt; ende dat in het communiceren de Onder-trouw soude gheschieden; ende het scheen dat een jaer daer naer de trouw soude volbrocht worden. Ende dat de Bruydts juweelen souden sijn Cruyssen en lijden.

13. Het jaer daer naer 1685. op den selven Feestdagh, soo ick de heylighe Communie ontfanghen hadde, versocht ick vanden Heere, dat hy mijn siele nu wilde trouwen voor sijne Bruydt. Ende ick scheen te sien met mijn inwendigh ghesicht, dat den Heere my dat toe-stont, ende dat mijn siele bekleet wiert met de menscheyt Christi, als met een klaerblinckende licht ghelijck de Sonne, hoe wel eenighsins als wat verduystert. Ende my scheen ghegeven te worden eenen rinck van ghetrouwigheyt; ende dese geestelijck Trouw geschiede inde presentie vande heylighe Moeder Godts, en van den heylighen Joseph. Dese duysternisse wiert my gethoont, te zijn eenige cleyne onghetrouwigheden, als van te veel reflectie te nemen op mijn invallende gedachten en onnoodige woorden, al en geschieden dat niet vrywillighlijck, maer door een niet getrouw ghenoegh waer-nemen mijns selfs.

14. Ende soo ick noch eenighen tijdt in stilte bleef, scheen my noch op een innigher manier geseydt te worden, dat ick moest woonen inde diepte oft dellinghe, 't welck ick verstont te zijn een oprechte vernietinge mijns selfs, en van alle creaturen

buyten Godt. Ende als ick soo geheel voor Godt sou sijn, Godt oock geheel voor my soude zijn: ende soo ick badt voor eenige persoonen, ende noch voor andere saecken, verstont ick inwendigh, dat ick die al in Godt soude worpen, ende dat hy die altemael soude bestieren tot saligheydt.

15 Den dagh daer naer, ende noch eenighe naer-volgende daeghen, bevont ick my als teenemael in Godt overformt te zijn; soo dat ick oock in uytwendighe occupatien gheduerigh behiel het genieten van de teghenwoordigheydt Godts op het alder-innighste. Sedert dese geestelijcke trouw, heb ick inwendigh somtijdts die Goddelijcke omhelsinghe ende caressen ontfanghen vanden Beminden.

1684. 25. Meert.

16. **O**P den Feestdag vande Boodtschap van de heylighe Moeder Godts, inde Kercke zijnde onder het Sermoon, verthoonden aen my de heylighe Moeder Godts in een seer schoone ende minnelijcke ghedaente, als wanneer ick wenschte met een innighe begeerte in haeren Maeghdelijcken schoot herbaert te worden, 't welck de minnelijcke Moeder my scheen te thoonen dat ick herboren was.

17. Ick versocht oock dat sy my wilde aen-nemen voor haer kint; 't ghene sy my scheen toe te

staen, ende thoonde dat ick haer moest beminnen met een kinderlijcke ende eenvoudighe liefde. Ick badt haer oock dat sy my wilde op-offeren aen de heylighe Dryvuldigheydt; 't welck sy thoonde ghedaen te hebben. Versocht het selve oock voor eenighe andere persoonen, ende my docht het selve oock geschiet was, maer niet met sulck eene sekerheydt als het voor-gaende.

18. My wierdt oock in-ghegeven door een inwendigh licht, dat den Sone Godts om mijne liefde, als voor my alleen was mensch gheworden, hoe wel het scheen dat alle creaturen in my besloten waeren. Ende soo ick onder de Misse de heylige Communie ontfonck, versocht ick door de Wonden Christi ghesuyvert te worden, van allen het gene tusschen Godt ende mijne siele noch middel maeckte; ende het scheen dat den Sone Godts sijne Wonden opende om my te suyveren.

19. Corts daer naer presenteerde de minnelijcke Moeder aen my haere borsten om daer aen te suyghen, waer van ick my door een diepe ootmoedigheydt af-trock. Als wanneer de minnelijcke Moeder haer scheen meer en meer tot my te neygen, ende my daer als toe te praemen, wanneer ick met een grondigh vernieten mijn selfs my daer toe voeghde. Welck inwendigh ghesicht vande heylighe Moeder Godts, my dien dagh levendigh by bleef, ende vergonck allenskens.

1684. in Junij.

20. **B**Esigh zijnde met mijn handt-werck, wiert ick inwendigh seer beweeght met compassie over het boos leven van eenen grooten Monarch, considerende hoe seer dat Godt daer door vergramt wordt, waer door ick inwendigh seer ontsteken wiert met een groote begeerte om my selven op te offeren tot alle lijden ende pijnen, al waer't oock de pijnen van de helle te moeten onder-staen tot den dagh des oordeels, tot bekeeringe van die siele; ende ick wiert over-vallen met traenen; maer om dat het niemant en soude mercken, gonck ick stil naer mijn camer, alwaer ick my begaf tot het ghebedt; my op-offerende tot de voor-seyde pijnen. Ende alsoo ick begonst te vernieuwen mijne beloften ende opdrachten die ick op andere tijden noch gedaen hadde, wiert my inwendigh gethoont, dat het niet noodigh en was die wederom te vernieuwen; want dat 't ghenoegh was dat ghedaen te hebben: waer door ick my weder-hiel, ende bleef in een inwendige groote stilte, met een begeerte om te moghen voldoen voor alleen de sonden vande geheel werelt.

1684. 2. Julij.

21. **S**Oo ick inde Kercke was, op den Feestdagh vande Visitatie vande heylige Moeder

Godts, onder het Sermoon, verthoonden haer aen my de heylige Moeder Godts, seer schoon blinckende, bekleedt als met de Sonne; ende ick versocht aen haer wederom datse my doch wilde aen-nemen voor haer kint, ende my wilden op-offeren aen de heylighe Dryvuldigheydt, 't welck de minnelijcke Moeder my scheen toe te staen, ende my aenveerde voor haer kint, 't gene ick inwendigh scheen ghewaer te worden met een groote sekerheydt. Versocht het selve oock voor eenige andere persoonen, ende de heylige Moeder Godts scheen my het selve oock toe te staen, maer niet met soo groote sekerheydt; ick behiel dit ghesicht vande heylige Moeder Godts langhen tijdt, ende vergonck allenskens.

1684. 22. October.

22. **S**Oo ick gecommuniceert hadde, scheen my te verthoonen eenen Enghel met eenen Kelck, op de maniere ghelijck hy hem verthoont aen onsen Saligh-maecker in het Hofken. Ick scheen dien Kelck met een vlytigheyt te aenveerden, ende dien uyt te drincken tot in den gront toe. Rechts daer naer, scheen aen my te verthoonen Christus ghecruyst, die my thoonden dat ick met hem, oft gelijck hy aen het Cruys moest gehecht zijn, 't welck ick met een volle resignatie wenschten te zijn.

23. Ick wierdt daer door inwendigh seer ver-

sterckt om alle lijden ende op-val te verdraeghen*:* ende soude wel gheroepen hebben met de heylighe *Theresia, Heere, oft laet my lijden, oft laet my sterven*; welcke begeerte tot lijden mij langhen tijdt by bleef*:* want ick was te voren gheresolveert eenigen last te laeten die my seer moeyelijck viel, maer wiert door dit visioen versterckt om 't selve niet te laeten, al soude ick daerom veel swaerigheydt moeten lijden, ten waer het my op de ghehoorsaemheyt ghecommandeert wierdt; dit gheschiede alles seer innighlijck.

1684. 25. December.

24. **O**P den Kers-dagh inden morghen-stont, knielende voor het heyligh Sacrament om tot de heylige Communie te gaen: bevont ick my teghenwoordigh te zijn in het Stalleken van Bethlehem, alwaer ick sagh ligghen het Kindeken JESUS in het Kribbeken*:* ende alsoo ick my door een vernieuwinge van het Doopsel aenden Beminden trachten op te draeghen; versocht oock mede de vernieuwinge van eenighe andere persoonen, maer wierdt daer over inwendigh berispt over die werckelijckheydt; want dat hy my intentie wel kende, ende dat voor die soude sorghe draeghen: maer dat ick my in sijne teghenwoordigheydt moest houden, ghelijck als hy met sijne lieve Moeder Maria, ende

den Heylighen Joseph die daer present waeren.

25. Ende soo ick de heylighe Communie ontfanghen hadde, scheen ick inwendigh te sien dat den hemelschen Vaeder sijn eeuwigh Woordt in mijne siele baerde: maer op wat manier dit gheschiede en kan ick met gheen woorden uyt-spreken. Dan ick bleef in eenen vol-komen vrede, ende innige stilte*:* maer soo ick onder de Hoogh-misse hoorde leyssemen, soo scheen dat ick mijn hert van boven sagh open gaen, ende daer sagh comen rusten het Kindeken JESUS*:* welck inwendigh gesicht ick langhen tijdt behouden heb, ende heb op den Kers-avont den heelen dagh door het Kindeken JESUS in mijn hert ghesien.

1685. 1. Januarij.

26. **O**P nieuwe Jaers dagh 'smorghens als gheweckt wordende, scheen my inwendigh gheseyt te worden, dat ick op corten tijdt veel wechs moest af-legghen, 't welck ick alsdoen noch niet en verstont; ende inde Kerck onder het Sermoon wiert ick soetiens in-ghetrocken, sonder dat ick op dat van s'morghens meer gepeyst had: ende was oock gans contrarie aen de materie van't Sermoon, wanneer my wederom scheen gheseyt te worden als voren, dat ick op corten tijdt veel weghs moest af-legghen, ende dat ick moest wesen als eenen Pel-

grim, ende hoe ick my moest prepareren tot de reyse, te weten, naer het hemels Jerusalem, dat ick maer en moest hebben eenen rock, en eenen stock, dat ick op den wech niet en mocht omsien oft met jmant spreken: dat ick dit doende, my sou beletten om voort te gaen. Den rock, verstont ick te wesen de Menscheydt Christi, daer mijn siele mede moest bekleedt zijn. Den stock, verstont ick te zijn de bloote Godtheydt, daer ick voort-aen altijdt moest op steunen, wat quellinghe my uytwendigh oft inwendigh souden moghen over-comen. Dat ick niet mocht omsien oft jmant aen-spreken: verstont ick, dat ick moest schouwen alle vrijwillige reflextien ende eyghen werckelijckheydt; dat dese my op den wegh seer souden verachteren.

1685. 3. a 5. Januarij.

27. **S**Oo ick knielde om tot de heylighe Communie te gaen, en dat den Priester voor het uyt-reycken vande heylighe Communie d'absolutie gaf, scheen ick inwendigh te sien, dat het waeter van het heyligh Doopsel my over het hooft wierdt ghegoten, ende dat my mijne sonden wierden vergeven. Ende ick scheen wederom te sien, dat den hemelschen Vaeder zijn eeuwigh Woort in mijne siele baerde op een on-uytsprekelijcke maniere, gelijck op den Kers-dagh; ende bevont my in een groo-

te inwendighe ruste ende stilte, waer door ick niet anders en cost oordeelen; oft het en was van Godt, als oock allen het voor-gaende.

1685. 11. Januarij.

28. **N**Aer't ontfanghen vande heylighe Communie, badt ick voor twee persoonen, alsoo daer eenigh ghevoelen tusschen hun was, om eenighe cleyne mis-verstanden, waer door de liefde tusschen hun had mogen vermindert worden, 't welck ick seer ghevoelde: en soo ick voor hun was biddende, scheen ick met mijn inwendighe ooghen te sien twee duyvels inde ghedaente als van twee schriminckels, die elck om s'eerst hun devoir deden om de liefde tusschen hun te breken, ende malckander als beroemende, wie van beyden de overhandt souden hebben, waer door ick op een nieuw inwendigh beweeght wierdt om voor hun te bidden.

29. Ick nam mijnen toe-vlucht tot de heylighe Moeder Godts, haer versoeckende dat sy hun wilde bewaeren in haeren Maeghdelijcken schoot: ende de heylige Moeder Godts scheen my te thoonen dat sy hun soude bewaeren. Ick beval de selve oock inde sorge ende bewaernisse vanden heyligen Joseph, die hun aen-nam, ende ick scheen den heylighen Joseph te sien, als hebbende twee sielen in sijne armen. Waer door ick inwendigh seer verheught was, ende gaf me een inwendighe ruste.

1685. 17. Januarij.

30. **A**Lsoo ick tot de heylige Communie soude gaen, kreegh ick eenigh opsicht oft vermeytheydt, om dat het geenen ghemeynen Communie dagh en was, maer ick wierdt inwendigh versterckt met een groote begeerte tot de heylige Communie. Ende om alle opsichten over te gaen: al waer't dat de plaetse daer ick moeste gaen vol gloeyende kolen hadt gheleghen, soude daer geeren bloot-voets over gegaen hebben.

31. Soo ick knielden voor het heyligh Sacrament, wachtende tot dat my de heylige Communie soude uyt-gereyckt worden, scheen ick inwendigh te sien de heele heylige Dryvuldigheydt, die my thoonden hun seer aengenaem te zijn, dat ick alle opsichten door-brack, ende soo dickwils tot de heylighe Communie gonck, de welcke ick meest alle daeghen ontfonck.

32. Soo ick naer het ontfanghen vande heylighe Communie my tenemael trachten met Godt te vereenighen, thoonden den Heere my inwendigh, ick noch niet suyver genoegh en was. Soo ick oock badt voor eene Religieuse die seer sieck was, ende soo veel als in haer uyterste lagh, scheen ick die siele van die Religieuse te sien in het Vagevier, hoe wel ick niet en wiste datse overleden was, maer verstont

eenighe uren daer naer, dat sy dien nacht was ghestorven.

1685. 18. Januarij.

33. **S**Oo ick naer het ontfanghen van de heylige Communie badt voor eenen Religieus, die my in mijn ghebedt gerecommandeert was*:* (want hy in groot perijckel leefde van sijne saligheyt) ende alsoo ick dien persoon niet en kenden, scheen ick den selven soo levendigh voor my te sien, dat ick hem wel sou gekent hebben, hadde hy my ivers ontmoet, ende voorts voor hem biddende, verstont ick inwendigh dat hy tot beternisse van leven soude comen, maer dat het noch eenighen tijdt sou aenloopen. Het inwendigh ghesicht van dien persoon bleef my dien heelen dagh by.

1685. 26. Januarij.

34. **B**egonst den gheest der liefde my seer t'ontsteken met een groote begeerte tot de bekeeringhe der sondaeren, 's anderdaeghs s'morghens was den brandt vande Goddelijcke liefde soo gheweldigh, dat het lichaem daer door in't sweeten geraeckten. Ende dit exces van liefde was in my soo sterck, dat ick het selve met geen woorden en soude

konnen uyt-spreken, maer moest my hier in lijdenderwijs houden, sonder de alder-minste reflectie daer op te moghen nemen, ende den gheest van bidden vrocht in my seer sterck tot de bekeeringhe der sondaeren, principaelijck voor den gemelden Religieus, die aen my gherecommandeert was. Ende al hoe wel ick hem niet en kende, scheen nochtans den selven in mijn binnenste teghenwoordigh te sien, met een groote begeerte om hem voor Godt te winnen. Ende soo ick inde Kercke quam, ende dat naer de Misse de Benedictie wierdt gegeven met het heyligh Sacrament, versocht ick die Benedictie tot bekeeringh van dien Religieus, ende ick scheen inwendigh te sien, dat die Benedictie op hem viel, ende dat hy daer door beweeght wierdt tot traenen, maer noch niet tot een volle bekeeringhe.

1685. 1. Februarij.

35. **S**Oo ick de heyligh Communie ontfonck, versocht ick door de selve ghesuyvert te worden van alle mijne fouten ende ongetrouwigheden; ende soo ick de heylighe Hostie noch op mijne tonge hadde, scheen ick ghewaer te worden eenighe cleyne vlammekens van vier, in ghelijckenisse als cleyne vlammekens van poeyer, die soo snel als eenen blixem waeren; waer door mijn tonghe scheen ghesuyvert te worden. Ende soo de heylighe Hostie pas-

seerde tot het herte, schenen de voorseyde vlammekens oock het herte te raecken, om het selve insgelijckx te suyveren, waer door ick behiel een groot betrouwen op Godt, ende een innighe ruste.

36. S'anderdaeghs, wesende den Feest-dagh van onse Lieve Vrouwe Lichtmis, soo ick inde Kercke was om Sermoon te hooren, scheen haer aen my te verthoonen de heylighe Moeder Godts in een groote schoonheydt, die my scheen te versekeren dat ick dan dagh te vorent door de vierighe vlammekens gesuyvert was: ende presenteerde aen my het Kindeken JESUS, 't welck ick met een teere liefde scheen in mijn armen te ontfanghen, ende te drucken aen mijn herte: dit ghesicht was seer snel, duerende den tijdt als van eenen *Ave Maria*.

37. Corten tijdt daer naer, scheen aen my wederom te verthoonen de heylige Moeder Godts met het Kindeken JESUS op haeren arm, 't welck my seer minnelijck scheen te carresseren. Dit ghesicht duerden ontrent twee, oft dry *Pater nosters*. Ende al trachten ick my selven daer van te keeren, vreesende voor bedrogh, en was het in mijne macht niet.

38. Ende soo ick onder de Hoogh-misse de heylighe Communie ontfanghen hadde, scheen ick de heele heylighe Dryvuldigheydt persoonelijck in my te sien als dry in een; ende mijne tonghe scheen wederom als door eenighe cleyne vlammekens gesuyvert te worden, om eenighe onnoodighe woorden, ende den Heere scheen my te thoonen dat ick nu

soude versoecken al wat ick begeerde, soo versocht ick seer innighlijck voor eenige persoonen, dat die oock door die voorseyde vlammekens mochten gesuyvert worden; waer toe hem den heylighen Geest seer veerdigh scheen te thoonen, al en geschiedent niet op een gevoelijcke maniere; hoe wel eene daer van op den selven tijdt eene inwendighe veranderinghe in haer ghewaer wierdt. Den geest van bidden brocht my in't ghemoet differente andere persoonen, daer ick seer innighlijck voor badt, ende ick bleef doen in eene groote inwendige ruste ende stilte, die ick met geen woorden en soude konnen uyt-spreken. Want sulckx inwendigh te gevoelen, oft met woorden uyt te spreken, is meer verschillende als den dagh vanden nacht.

1685. 5. Februarij.

39. **A**LSoo ick onder het Offertorium vande Misse my selve op-offerden, om door lijden te moghen voldoen voor allen de sonden vande geheele wereldt. Soo ons Heer op-ghegeven wierdt, scheen den Sone Godts my met hem te vereenigen, ende my op te nemen, ende my te presenteren aen den hemelschen Vaeder; die thoonden mijne opofferinghe hem aengenaem was, ende scheen my te geven sijne vaederlijcke benedictie.

1685. 18. Februarij.

40. **W**Ierdt my ontrocken alle inwendigh licht ende kennisse, ende bevont my selven in eene groote inwendige verlaetentheydt, ende daer by over-vallen met groote ende swaere tentatien tegen het gheloof. Hoe dat het cost geschieden dat Godt soude konnen teghenwoordigh zijn onder soo cleyne gedaente van eene Hostie: welcke tentatie my soo sterck over-viel, dat ick in het nutten vande heylighe Communie, als eenen af-keer vande selve ghevoelde. Ende ick wierdt daer naer oock seer overvallen met een groote inwendige geperstheydt ende benouwtheydt; soo dat ick scheen te zijn een van het ghetal der verdoemde, ende voor my als gheen hope van saligheydt en was, door 't misbruycken van soo veel gratien en kennissen die Godt my gegheven hadde, welcke perssinghe ende benouwtheden hebben geduert acht daeghen, die ick met een volle gelaetentheydt heb trachten uyt te lijden, sonder eenighen uytwendighen troost oft hulpe te soecken, my bloot overgevende onder de Goddelijcke bestieringhe.

41. Gheduerende den tijdt van dese inwendige benouwtheden, scheen aen my te verthoonen op den vierden dagh s'avons soo ick my tot de rust begheven hadde, een schroomelijck monster, heb-

bende de ooghen als vlammen viers, welcke vlammen schenen te comen als in mijnen mont, waer door dit monster my socht te benouwen, ende my in te gheven dat ick met mijne tonghe noch veel soude sondighen, waer in ick my niet seer en turbeerde, maer trachten my in dese benoutheydt te versincken in mijnen niet. Dan op den sevensten dagh van dese inwendighe tempeeste*:* soo ick de heylige Communie ontfanghen hadde, scheen ick een inwendigh getuyghen te gevoelen in mijnen gront datter s'anderdaeghs in my eenighe veranderinghe soude comen, 't welck alsoo geschiet is.

42. Want alsoo ick onder de Hoogh-misse, onder het Offertorium versocht, dat ick door de cracht vande Transubstantie van het broot in het Lichaem Christi mocht herstelt worden in Godt mijnen oorspronck: soo scheen onder het op-heffen van het Lichaem Christi, dat ick inden geest mede opghenomen wierdt, ende twee Engeltiens sagh, die mijn siele waschten en suyverden in het dierbaer Bloedt Christi, ende ick wiert alsdoen verlost van allen die voorseyde perssinge ende benoutheden, ende bleef in eenen grooten inwendigen vrede ende stilte des gheest.

1685. in Junij.

43. **S**Oo ick sieck zijnde te bedde lagh, ende datter s'avons naer ghewoonte in mijne camer

de Litanie van Onse Lieve Vrouwe ghelesen wiert, verthoonden haer aen my op eenen subiet d'Eerw. Moeder Maria à Santa Theresia seer glorieus, ende sagh my seer vriendelijck aen, ick sagh daer noch jmant by als een weynigh in het duyster, soo dat ick niet en cost kennen wie het was, waer door ick inwendigh seer aenghelockt wierdt om haer graf tot Mechelen te gaen besoecken, als't mijne ghesontheydt ende de Medecijns souden toe-gelaeten hebben, 't welck ontrent een jaer daer naer gheschiet is.

1685. 15. October.

44. **S**Cheen ick in my te sien de heele heylighe Dryvuldigheydt, op een seer gewaerwordelijcke manier, dan particuliere lijck den Vaeder, maer op wat manier, en wat ick inwendigh daer van gewaer wierdt, en can ick met gheen woorden uytspreken, dan ick scheen het soo seker te sien, als de persoonen daer ick naer-der-handt mede sprack. Ick heb dese sekerheydt, dat de heylige Dryvuldigheydt persoonelijck teghenwoordigh was, gehadt vanden 29. oft 30. September, ende is my sedert dien tijdt by ghebleven, dan den eenen Heer levender als den anderen met eene ootmoedige kennisse van mijnen niet, ende hebbe eenen merckelijcken tijdt geweest als in een wesentlijck ghenieten van Godt; soo dat ick somtijdts s'morgens wacker wordende, my vont

als ligghende aende Syde Wonde Christi, daer ick soo groote soetigheydt en geestelijcken troost scheen uyt te genieten, dat ick het met gheen monden en soude konnen uyt-spreken. Want sou wel gheseydt hebben met den heylighen Apostel Paulus, ende als met een sekerheyt, ick en leve niet ick, maer Christus leeft in my.

1685. 16.October.

Seer Eerweerdighen ende beminden Vaeder in Godt.

45. **I**Ck meyne dat ick in mijnen lesten V. Eerw. jet hebbe geschreven van mijn inwendighe gesteltenisse, die soo verandert is, al oft ick de selve niet meer en waer. Het is soo my dunckt, ontrent de vierthien daeghen dat ick sulck eenen vrede hebbe inwendigh, ende de liefde werckt somtijdts soo sterck, dat ick met soete traenen wenschte ontbonden te zijn van dit sterffelijck leven, om mijnen Beminden suyverlijck sonder middel te omhelsen, ende te genieten. Ick en wete niet meer van eenige onruste ofte benouwtheydt van verdoemt te zijn. Ick en heb gheen opsicht oft begeerte meer, soo my dunckt, als suyverlijck het wel behaegen van mijnen JESUS onsen lief-hebbende Godt, al waer't oock inde verdoemenisse. Het wel behaeghen van

mijnen JESUS is mijn behaeghen, sijn voldoeninghe is mijn voldoeninge.

46. Beminden Vaeder, my en gedenckt niet dat ick oyt soo familliair hebbe inwendigh geweest met onsen soeten JESUS als in dese vierthien daeghen. My dunckt somtijdts, al oft'er geen verschil en waer tusschen sijne Majesteydt ende mijne siele. Ick en kan't V. Eerw. niet al schryven, hope V. Eerw. met het believen van mijnen JESUS breeder te spreken. Den Beminden scheen van daegh naer de heylighe Communie sijn armkens te onthechten van het Cruys, ende my te omhelsen. Ick en derf het qualijck schryven om mijn onweerdigheydt, het kan oock imaginatie zijn, blyve Eerw. Vaeder naer V. Eerw. gegroet te hebben in het lief-hebbende herte van onsen soet JESUS, versoecke ootmoedelijck V. Eerw. ghebeden.

1685. 25. October.

47. **S**Oo ick naer het ontfanghen vande heylighe Communie wat verstroeyt was, ende 'tselve trachten uyt te lijden, voelden ick corts daer naer merckelijcke veranderinghe, met eene groote begeerte om ontbonden te zijn, ende met mijnen Beminden vereenight te worden, waer door ick overvallen wiert met soete traenen van liefde, ende scheen als gewaerwordelijck versekert te zijn van mijne sae-

ligheydt. Ende de liefde die werckten seer innighlijck, ende ick bleef eenige daeghen als in een ghedueriqh genieten van Godt.

1685. 28. October.

48. **S**Oo ick de heylige Communie ontfanghen hadde, bevont ick my wat vervremdt van den Beminden, maer een weynigh tijdts biddende voor mijnen geestelijcken Directeur, scheen ick inwendigh te verstaen hy den Heere seer aenghenaem was, ende den Beminden scheen my te thoonen sijn gebenedijde Syde, daer waeter en bloedt uyt vloeyden om my te verstercken. Ende ick badt seer innighlijck om daer door gesuyvert te worden, ende met den Beminden vereenight te zijn, ende altijdt daer te mogen rusten.

49. Versocht oock het selve voor eenige andere persoonen, ende den Heere scheen my te thoonen dat het redelijck wel met hun was; maer dat hunnen wille noch soo sterck niet en was, als hy van hun wel sou begeeren; ick versocht oock dat door het voorseyde dierbaer Bloedt allen de sondaers mochten ghesuyvert worden, 't welck den Beminden scheen aengenaem te zijn, ende hem als te beklaegen, datter soo weynige sondaers zijn die sulckx versochten, ende hem oprecht beminden, ende soo weynighe begheerte hebben tot hunne saligheydt, daer den

Heere soo ghereedt staet om hun bermhertigh te zijn.

1685. 13. November.

50. **V**Ont ick my selven in een groote inwendighe benoutheydt oft ghepersheydt, soo dat my docht dat den Beminden sijn aenschijn gheduerigh van my keerde: ende soo ick my begaf tot het ghebedt, wierdt ick over-vallen met traenen van berouw, ende ontfonck eene ootmoedige ende claere kennisse van mijnen niet: soo dat ick my selven aen sagh voor de alder-ongetrouwste creature vande geheele wereldt, ende behiel mijnen inwendighen vrede met een sterck ende vast betrouwen op de bermhertigheydt Godts.

1685. 14. November.

51. **N**Aer dat ick de heylighe Communie ontfanghen hadde, versocht ick vanden Sone Godts, dat hy door de verdiensten van sijne heylige Wonden, sou ghelieven te voldoen aen sy selven, ende aen den hemelschen Vaeder, voor al het gene ick aende Goddelijcke rechtveerdigheydt schuldigh was, op dat mijn siele teenemael mocht ghesuyvert zijn, van al het gene aende Goddelijcke ooghen sou konnen mishaegen. Soo scheen ick op eenen subiet

in mijn inwendigh te sien mijne siele, inde gedaente van een seer witte Lelie, inde tegenwoordigheydt vande heylige Dryvuldigheydt; ende my dochte met mijne lichaemelijcke ooghen noyt diergelijcke wittigheydt gesien en had, waer vande dry blaederkens eenige goude plexkens ophadden; 't welck ick verstont te zijn de liefde die ick hadde tot Godt, en tot de bekeeringe der sondaeren, ende tot de Sieltiens in het Vagevier, verstont oock dat die wittigheydt van die Lelie teenemael in gout moest veranderen door liefde, ende gevoelden in mijn inwendigh een stercke begeerte om den Heere door een alder-suyverste ende alder-sterckste liefde alleen aen te hanghen.

1685. 16. November.

52. **S**Oo ick ghecommuniceert hadde, versocht ick vanden Sone Godts dat hy sijn heylighe Wonden soude gelieven te openen, ende met sijn heyligh Bloedt te besproeyen de Sieltiens in het Vagevier*:* ende ick scheen den Heere JESUS te sien staen voor het Vagevier inde gedaente gelijck hy hem verthoont heeft doen hy verresen was, ende de Sieltiens besproeydende met sijn heyligh Bloedt, vloeyende uyt sijn heylighe Wonden, wanneer ick scheen te verstaen, dat daer door vijf sielen souden verlost worden, ende de andere daer door hulp ontfonghen.

Onder dese vijf scheen ick te sien de siele van mijne moeder, als seer glorieus van aenschyn, de welcke d'eerste was aen haer verlossinghe*:* scheen oock te sien de siele van eene van mijne kennisse ghenaemt C.D.S.

53. Soo ick verstaen hadde, dat die sielen souden verlost worden, vraeghden ick aen den Heere JESUS: wat ick soude doen voor de verlossinghe vande siele van mijne moeder, ende verstont inwendigh dat ick niet en moest doen, als my stil met Godt vereenight houden, sonder eenige werckelijckheyt te gebruycken*:* de siele van C.D.S. scheen ick te sien als wat verduystert. Ende indachtigh wordende dat ick den dagh te vorent beweeght was gheweest om eene Misse te doen doen, voor de voorseyde siele, heb ick de selve instantelijck doen doen, ende ick scheen den Heere JESUS te sien staen voor het Vagevier tot dat de Misse uyt was, ende verstont inwendigh dat die siele naer die Misse soude verlost worden. Oft dit imaginair is, laet ick aende bestieringhe van Godt, dan bevont my selven in eenen inwendigen vrede ende stilte Ende soude den heelen morgent wel in't ghebedt ghebleven hebben, hadde mijne weeckelijckheydt sulckx toe-gelaeten.

1685. 18. November.

54. **R**Echts voor het ontfanghen vande heylige Communie, verthoonden sich aen my in-

wendigh op eenen subiet, allen d'instrumenten van de Passie Christi, door de welcke den Heere gheleden heeft, ende schenen aen my te zijn gelijck aen den heyligen Bernardus, als een bondeltien mirrhe in mijn herte besloten, waer door ick inwendigh verstont my noch eenigh lijden aenstaende was.

1685. 25. December.

55. **O**P den Kers-dagh, soo ick eenighen tijdt wacker hadde geleghen inden morghen-stont, ghevoelden ick my inwendigh seer ontsteken met een suyvere liefde tot het Mensch gheworden Woort: ick scheen op eenen subiet in mijn inwendigh te sien het Kindeken JESUS naeckt, maer bedeckt met licht en claerheydt, soo schoon, dat my dunckt onmogelijck te zijn sulckx met lichaemelijcke ooghen te konnen aenschouwen. Het Kindeken en sagh ick maer duysterlijck, dit gesicht bleef my by ontrent den tijdt van eenen Miserere, ende verdween daer naer allenskens.

56. Als ick inde Kerck my had begeven tot het ghebedt, verstont ick inwendiogh d'oorsaeck dat ick het Kindeken JESUS niet claer en had konnen sien, om dat ick te voren my te seer gekeert hadde tot het licht, dat hem te voren in verscheyde occasien in mijn siele verthoont hadde, dat ick het maer en mocht ontfanghen lijdender-wijse, maer dat ick my

niet en mocht keeren tot het licht, maer my inwendigh houwen in het bloot wesen Godts.

57. Soo ick naer de heylighe Communie wederom meynden te offeren aen den hemelsche Vaeder, sijnen Beminden Sone met allen sijn verdiensten, tot meerder suyveringh van mijne siele, scheen my inwendigh gheseyt te worden, blyft stillekens inwendigh in my; ick sal my selven voor u offeren aen den hemelsche Vaeder; waer door ick alles ont-viel, en hiel my inwendigh in het bloot wesen Godts, ende bleef heel gevreet.

1686. In Januarij.

58. **S**'Avonts hadde ick eenige twyffelinge aengaende het point vande Onbevleckte Ontfanckenisse van Maria, ende s'morgens wacker wordende, soo verthoonden aen my de heylighe Moeder Godts Maria, heel schoon ende minnelijcks ende verciert met eenen crans van Sonnen, die schenen de schoonheydt vande naturelijcke Sonne te boven te gaen. Ende soo de Onbevleckte Maeghet verdwenen was, behiel ick het ghesicht van eene Sonne voor eenighen tijdt, waer door ick my inwendigh soo versterckt gevoelde, dat ick wel sou gestorven hebben voor dit point, dat de heylighe Moeder Godts noyt bevleckt en is gheweest met d'erfsonde.

1686. 23. Januarij.

Seer Eerweerdigen ende beminden Vaeder in G*odt.*

59. **I**Ck hebbe over twee oft dry weken eenige twyffelinghe gehadt, oft het oock mijnen wegh sou zijn, dat ick my soo bloot sou derven waegen. Dese quellinge quam my aen differente reysen, te weten als het inwendigh wat vremt gonck, ick en cost somtijdts mijnen t'huys inwendigh niet vinden in het bloot wesen der Godtheydt, daer ick altijdt behoor te wesen, gelijck V. Eerw. wel weet dat wy daer toe geschaepen zijn. Maer ick beclaege datter soo vele menschen zijn aen wie dit groot goet onbekent is. Als ick in dese quellinghe was, wenschte ick somtijdts jmant die my hadt connen helpen. Had ick moghen tot Mechelen comen, soude het gedaen hebben, maer den Beminden heeft het door zijn oneyndelijcke goedtheydt weer versien; hem sy lof van alles*:* my dunckt dat ick nu leve sonder eenigh verkiesen, wenschten oft begeeren, behalven een point dat blyft my by*:* te weten, dat gedurigh wenschen uyt den gront, dat mijne siele soo suyver sou moghen staen voor het aenschyn van den Beminden, datter niet een vlecxken en sou mogen wesen dat sou mishaeghen aen sijne Goddelijcke ooghen.

60. Ick bidde somtijdts den Beminden, dat ick liever mocht lijden helsche pijnen, jae liever sterven, als jet te doen dat mijne siele soude beletten te leven in haeren oorspronck. Ick soude oock somtijdts met den Beminden wel willen gehecht zijn aen het Cruys, oft roepen met de heylige *Teresia, oft lijden oft sterven:* maer daer schynt dan somtijdts eenighe cleyne onruste te volgen, dat ick doen tegen de ghehoorsaemheydt, om dat V. Eerw. my heeft verboden niet te bidden om lijden.

61. Van daegh naer de heylighe Communie, scheen my inwendigh geleert te worden, hoe dat ick voort-aen moest leven bloot in Godt, dit leven in Godt scheen my ghethoont te worden, hoe suyver het moest wesen, het welck my docht ick quaelijck sou connen volbrengen. Want als het inwendigh soo vremt gaet, dan staender wel eenighe begeerten op, maer my scheen in dese twyffelinge geseydt te worden mijne gratie is u genoegh. Eerw. Vaeder, ick worpe my inden geest voor V. Eerw. voeten, biddende ootmoedelijck my te helpen door V. Eerw. gebeden, dat ick van nu oprecht mach gaen beginnen, en den Beminden mach gaen getrouw zijn totter doot toe. Ende bidde V. Eerw. my met ghelegentheydt eens te schryven, hoe ick my inde boven geschreven occasie sal draeghen, oft ick my altijdt soo bloodt mach waegen, sonder eenige werckelijckheydt van mijnen kant te doen, al schyn ick somtijdts inwendigh daer toe vermaent te worden; ick can daer in

bedrogen worden, maer de gehoorsaemheyt en kan my niet bedriegen.

1686. in Februarij.

62. **A**Lsoo ick in't ghebedt was, scheen my als een redelijck groot Cruys in mijn armen gegeven te worden, wel een handt breedt en vier à vijf voeten hoogh, 't welck ick met liefde omhelsden: maer en sagh niet van wie my't selve gegeven wierdt. Dan verstont inwendigh, dat my eenigh lijden aenstaende was, ende van wat persoonen het my soude aen-gedaen worden, 't welck soo geschiet is, ende dat ick niet en sagh van wie my dit Cruys gegeven wierdt*:* verstont daer door, dat het lijden 't welck my door het Cruys ghethoont wiert; sou geschieden sonder wete vande persoonen, daer ick het lijden van soude hebben.

1686.

63. **O**Ntrent den Vasten avont tijdt, s'morgens wacker wordende, scheen ick te sien twee duyvels inde gedaente van twee ongelijcke persoonen, die alle soorten van oneerlijckheydt deden, ende my differente reysen aen-lockten, om dat ick oock met hun sou doen, want dat ick een was van

het getal der verdoemde, en datter voor my gheen hope van saligheydt en was: dit duerden wel ontrent een ure, sonder dat ick mijn gesicht daer af cost keeren. In't beginsel begaf ick my op een weckelijcke maniere, om van Godt gratie ende sterckheyt te versoecken*:* maer soo ick eenige werckelijckheyt begonst te gebruycken, wierdt ick inwendigh vermaent, dat ick in stilt sou versincken in mijnen grondt, ende alles lijdender-wijs sou laeten passeren. Waer door ick seer versterckt wiert, dat my docht al had die oneerelijcke verbeeldinge den heelen dagh geduert, my niet en sou ghelet hebben: want den Beminden stree voor my, met den welcken ick inwendigh vereenight was: doch in het scheyden schenen sy my te dreyghen, al was't dat sy my nu niet en costen verwinnen, sy my wel souden kryghen inde ure van mijn doodt, als wanneer ick minder cracht sou hebben, om hun te weder-staen, waer in ick my niet en turbeerden, want was versterckt met een betrouwen ende levendigh gheloof op de cracht Godts.

64. Soo ick op eenen tijdt inde Kerck in't ghebedt was, ende dat het Venerabel op den Autaer stont, ende soo ick ontrent het eynde vande Kerck sat, scheen ick te sien, datter eenighe straelen van uyt het Venerabel tot op my schoten, waer door ick inwendigh seer groote vreught ghevoelde, ende mijn hert wierdt als overweldight vande Goddelijcke liefde, ende ick bleef in eene eenvoudige stilte. T'ge-

sicht van dese straelen heb ick meer als eens ghehadt.

65. Noch op eenen anderen tijdt, ontrent vierthien daeghen hier naer, soo ick inde Kercke in't ghebedt was, ende dat het het Venerabel op den Autaer stont, scheen ick te sien twee Engeltiens die my uyt het Venerabel een Cruys brochten, waer door ick inwendigh seer ontseken wierdt met een groote begeerte tot het lijden.

1686. 3. April.

66. **S**Oo ick den Beminden versocht voor de heylighe Communie, dat ick door de cracht ende verdiensten van het alder-heylighste Sacrament sou moghen herstelt worden naer het herte van mijnen Beminden: soo wiert my inwendigh geseyt, ick heb u soo gestelt, ghy cont soo leven. Ick verstont oock, hoe ick moest door het bloot gheloof leven sonder werckelijckheydt lijdender-wijse, hebbende alleen een ontfanckelijckheydt Godts, laetende den Beminden alles in my wercken naer sijn behaegen.

1686. 10. Mey.

67. **Z**Ynde tot Mechelen, knielende op het graf vande Eerw. Moeder Maria à Sante The-

resia, haer versoeckende, dat sy sou ghelieven den Beminden voor my te bidden, dat ick door haere voorspraecke sou moghen becomen dese dry naervolghende gratien d'eerste, mits het was den dagh dat ick geboren was, versocht ick dat in my sou moghen vernieuwt worden de gratie van het heyligh Sacrament des Doopsels: ten tweeden, dat den Beminden my sou ghelieven te wasschen, ende te suyveren in sijn heyligh Bloedt, datter niet een vlecxken en sou moghen blyven in mijne siele, dat aen sijne Goddelijcke oogen sou connen mishaegen: het derde was dat ick altijdt sou moghen getrouw blyven totter doodt toe, in altijdt te volbrengen het liefste behaegen van mijnen Beminden, en liever te sterven als oyt te doen teghen sijn liefste behaegen: ende dat ick noyt en sou stellen eenigh beletsel aen sijn Goddelijcke inwerckinghe in onse siele; ende my stillekens houdende inwendigh, scheen ick versekert te worden van dese gratien te becomen.

1686. 26. Mey.

68. **N**Aer het ontfanghen vande heylige Communie, soo ick onder het Offertorie van de Misse was biddende voor alle de Christenen die in't leger waeren, om te vechten tegen den Teurck, biddende dat Godt de Christenen wilden verstercken, door sijn Goddelijcke macht, op datse de vic-

torie souden mogen becomen tegen den Erf-vyant, tot vermeerdeinghe van sijne glorie, op dat onse Moeder de heylige Kerck mocht floreren, scheen ick te sien dat Godt sijne Benedictie gaf over het geheel leger, en wierdt als versekert dat sy de victorie souden becomen; ick en meynde dit niet te schryven, maer wierdt inwendigh als gepraemt.

1686. 2. Junij

69. **O**P den heylighen Sinxen-dagh, wierdt ick inwendigh beweeght om mijnen Beminden te bidden, dat hy my sou ghelieven te laeten proeven eenige van sijne pijnen, die hy in sijne Passie voor my hadde geleden uyt liefde; maer ick wenschten dat te moghen lijden, sonder dat het jmant soude weten, ghewaer wordende datter verkiesen was om dat stil te lijden, liet ick het altemael aen de eeuwighe schikkinghe Godts, my kennende onweerdigh sulckx te moghen lijden.

70. S'anderdaeghs voor het ontfanghen vande heylige Communie, stont in my wederom op diergelijcke begeerte, ende naer de heylige Communie waeren die begeerten vieriger en stercker, oock inwendiger inden gront. Ick kreegh oock een claere kennisse dat Christus JESUS dese gratie van sulcken lijden niet lichtelijck aen jmant en geeft, ten sy men daer instantelijck om bidt: ende ontsteken zijnde uyt een

suyver liefde tot JESUS mijnen Beminden, soo wenschten ick alles te lijden, tot danckbaerheydt, ende een weder liefde tot mijnen Beminden, sonder oyt daer eenighen loon voor te begeeren in tijdt oft in eeuwigheydt*:* hoe swaeren lijden den Beminden my geliefden te geven, maer versocht alleenelijck gratie om wel te moghen lijden naer sijn Goddelijck behaeghen, indachtigh wordende dat de gehoorsaemheydt my had verboden te bidden om lijden, hebbe ick maer gebeden soo verre de gehoorsaemheydt my sulckx sou gelieven toe te laeten.

1686. 4. Junij.

71. **B**Iddende den Beminden, dat hy mijn herte geliefde te vereenigen met sijn Goddelijck herte, ende dat tot een eeuwige offerande 't saemen geliefde op te draeghen aen den eeuwigen Vaeder, scheen ick te sien dat den Beminden onse begeerte voldede, ende dat het aen den hemelschen Vaeder aen-genaem was.

1686. 5. Junij.

72. **W**Ierdt ick inwendigh soo beweeght ende met liefde ontsteken om te lijden, dat ick scheen my niet te connen weder-houden: maer riep

met vele traenen: *mijne liefde, mijne liefde; gheeft my te lijden, geeft my te lijden*, dit riep ick verscheyde reysen: ende scheen op eenen subiet te sien de heylige Dryvuldigheydt, wanneer JESUS den Sone Godts my thoonden een Cruys*:* maer wiert indachtigh de gehoorsaemheydt*:* ende seyde, *niet meer lijden, mijnen Jesus, als de gehoorsaemheydt ende u wel behaeghen sal ghelieven*. Ick begeerde oock te lijden sonder troost van creatueren, maer dat den Beminden my sou moeten gratie geven om wel te lijden, want ick wenschten het lijden totter doodt toe.

1686. 6. Junij.

73. **O**Ver-vallen zijnde met groote pijnen in het hooft, had ick my vertrocken in mijn camer om wat te rusten: ende ick scheen op eenen subiet te sien Christus heel ghewont vanden hoofde tot de voeten, met eene Croone van doornen op het hooft, de handen over malkanderen gebonden, met een riet inde handt, die my seer bitterlijck aen-sagh; ende scheen my berispens-gewijs te vermaenen, dat ick my sou begeven tot het ghebedt, dat hy wel meer voor my geleden hadde. Verstelt zijnde, kreegh ick terstont achter-dencken dat het den boosen vyandt was, die my socht het hooft te krencken. Soo bleef ick sitten ontrent den tijdt van dry *Pater nosters*, sonder mijn inwendigh ghesicht daer af te connen

keeren: het scheen oft ick het met mijn lichaemelijcke oogen sagh. En om mijn gesicht te diverteren, voeghden ick my knielende tot het ghebedt, wanneer de pijn van het hooft scheen te beteren, maer ick kreegh onrust, oft den vyant sulckx wel sou connen doen, om dat ick hem in ander occasien te lichter sou gelooven. Ick stont op van het gebedt, ende hiel my heel stillekens gedooken; my kennende onweerdigh dat den Beminden my sulcken faveur sou doen. Ick liet het ghelijck het was voor d'ooghen Godts, ende het gesicht verdween allenskens. Dien dagh bleef my noch by eenige twyffelinge met cleyn onruste, oft het Christus wel sou hebben geweest, daer ick my soo af-keerigh aen had gedraeghen, maer bleef daer naer inwendigh heel gevreedt.

1686. 9. Junij.

74. **O**P heylige Dryvuldigheydt dagh, soo den Priester voor het uyt-reycken vande heylighe Communie, gaf d'Absolutie oft Benedictie, wierdt ick inwendigh seer versterckt door een levendigh geloof, dat my op eenen subiet wierdt ingestort, dat in dien oogen-blick in my wierdt vernieuwt het heyligh Doopsel, en saemen wierdt my inwendigh geleert, hoe ick voort-aen moest woonen inde dellinge ende leeghte, te weten in een verootmoedinge ende vernietinghe mijns selfs, ende alle creaturen,

ende dat de heylige Dryvuldigheyt in my volle heerschappy souden nemen. Soo ick de heylige Communie had ontfanghen, scheen ick in my te sien de dry Goddelijcke Persoonen, welck ghesicht my by bleef tot naer den noen*:* dit gesicht en was soo claer niet als wel op andere tijden, maer duysterder met een levendigh geloof.

1686. 16. Julij.

75. **S**Oo ick jet las vande opperste volmaecktheydt, mijne ooghen slaende op den ghecruysten JESUS, peysende met droefheydt op mijne vorige kranckheydt daer ick daeghs te voren noch in gevallen was, wierdt ick subietelijck in-ghetrocken in mijn inwendigh, daer my vanden Heere scheen geseyt te worden, ick heb u ghewassen in mijn heyligh Bloedt, het welck my seer versterckten om my te waeghen, ende inden wegh vande volmaecktheyt voort te gaen. Wierdt oock beweeght oft vermaent dit aen te teekenen tot vermeerderinge vande glorie Godts.

1686. in Augusti.

76. **H**Eeft den duyvel my soecken af te trecken vande daegelijcksche Communie, met my

door differente benouwtheden ende quellinghen te beswaeren. Onder andere eens, soo ick de heylige Communie ontfangen hadde, socht hy my te benouwen met my voor te houden, dat ick in plaets van Godt, den duyvel ontfangen hadde; maer ick wel gewaer wordende dat het den duyvel was die dit voorstelde, en turbeerde my daer niet in, maer hiel my aen het bloodt geloof, want ick doen eenigen tijdt in inwendige duysternissen, oft verlaetentheyt gheweest was. Den Duyvel socht my wederom te benouwen, dat ick de heylighe Communie ontfonck tot mijn stillekens uyt te lijden, ende volghden daer in de ghehoorsaemheydt van mijnen Biecht-vaeder, want al was ick in allen die quellinghen ende tentatien, sou geeren ghegaen hebben over gloeyende kolen, om eens de heylighe Communie te ontfanghen.

1686. 24. Augusti.

77. **S**Oo ick s'morgens wacker geworden zijnde, my inwendigh keerden tot den gecruysten Christus, scheen ick Christus aen het Cruys voor my te sien, die sijne handt van het Cruys los maeckten, ende nam het Bloedt uyt sijne Syde, ende scheen dat te smyten in mijn aensicht tot mijne verdoemenisse, ende dat tot dry ofte vier reysen toe*:* en ick scheen den heelen morgent mijn aensicht te sien als

bedeckt met Bloedt: hoe wel ick wel eenighsins cost mercken dat het tentatie vanden duyvel was, om my af te trecken van de daeghelijcksche Communie*:* maer gaf dit te kennen aen mijnen Biecht-vaeder, die my inde gehoorsaemheydt dede continueren in daegelijckx te communiceren als ick cost, want was seer weekelijck.

1686. 12. September.

78. **S**Oo ick door een accident vanden kancker, 't welck ick hadde seer bloeyden, soo datmen vreesden ick'er sou van gestorven hebben, soo scheen ick den hemel open te sien, ende sagh eenighe heylighe Maeghdekens die my als in hun geselschap verwachten; waer door ick inwendigh seer verheught wierdt, ende had een groote begeerte om ontbonden te zijn van dit sterfelijck lichaem, om met mijnen Beminden vereenight te zijn.

1686. 2. October.

79. **S**Cheen ick in, en naer de heylighe Communie met mijn inwendigh ghesicht te sien de dry Goddelijcke Persoonen, niet in sulcken beldelijcker-wyse als wel op andere tijden, maer sagh daer jet Goddelijckx in, het welck ick niet en can

uyt-spreken. Dan behiel daer door het aenschouwen van het Goddelijck wesen, want ick van te vorent in eenige duysternisse oft verlaetinghe was geweest.

80. Een oft twee uren daer naer, soo my geseyt wiert vanden Chirurgijn, dat ick door het accident dat ick hadde noch veel sou moeten lijden, was ick seer verblyt inden geest, en wiert in't gemoet gebrocht oft dat noch wel mochten zijn vande bruyts juweelen die my gethoont wierden, als wanneer ick had gewenscht te trouwen met de dwaesheydt van het Cruys, ende verstont dat ick door het lijden weerdigh soude worden om te zijn de Bruyt Christi, ende dat de Bruyloft inden hemel soude ghehouden worden.

81. Soo daer naer den eten gesproken wierdt van te zijn de Bruyt Christi, wierdt ick inwendigh seer sterck bewerckt vande Goddelijcke liefde, dat alle mijne crachten wierden in-ghetrocken, soo dat ick niet bequaem en was om van mijn plaets op te staen, hoe wel ick niet en was buyten my selven, en soude wel geroepen hebben met den heylighen *Ignatius*, *Heere hout op, want het is genoech.* Ende ick en verwonderden my niet dat de Martelaers ginghen met sulck een vreught naer het martelie, want ick sulck een exes van liefde niet lanck en sou connen uytstaen; want mijn herte scheen te smilten, oft overweldight te worden, door het gewelt vande Goddelijcke liefde*:* soo dat ick daer door soo vermoeyt was, dat ick genootsaeckt was op mijn bedde te moe-

ten gaen ligghen*:* want van sulckx te spreken, oft inwendigh te gevoelen, en heeft geen gelijckenisse.

1686. 3. October.

82. **S**Oo ick my in, ende naer het Communiceren wat vervremt vont vanden Beminden, versocht ick van de heylighe Moeder Godts, ende aen mijnen heylighen Engel Bewaerder, dat sy den hemelschen Vaeder voor my geliefden te bedancken over sijne lanckmoedigheydt, van my soo lanckmoedigh te verdraegen in mijn ongetrouwigheydt, want ick door een ootmoedigh versincken in mijnen niet my selven oordeelen te zijn de onghetrouwste van alle creatueren. Ick beriep oock alle creatueren om den Heere daer over te bedancken ende versocht oock aen mijnen Beminden, dat hy door sy selven, sy selve wilde voldoen voor mijn ongetrouwigheydt. Soo wierdt my inwendigh geseyt, dat ick allen die werckelijckheydt sou laeten, ende dat ick maer stil in Godt en sou houwen.

1686. 5. October.

83. **B**Esorght zijnde om te bidden voor eenige persoonen daer ick voor geobligeert was te bidden, wierdt my inwendigh geseyt blyft in my ick

sal alles voor u voldoen. Inwendigh wat ingetrocken zijnde, kreegh ick kennisse dat ick soo veel ontrouw had gedaen aen den Beminden, door menighvuldige werckelijckheydt, ende beweeght zijnde om my voort-aen heel ledigh te houden in het Goddelijck wesen, my stillekens versinckende in dien Goddelijcken af-grondt wierdt ick wederom af-ghetrocken door verstroeytheydt, waer door my docht ick noyt en sou geraecken tot die blootheyt, ende my wierdt inwendigh gheantwoort; *dat sal noch meer te doen zijn, blyft maer getrouw*, waer door ick inwendigh heel versterckt wiert, met een groot betrouwen om te becomen, daer ick soo lanck naer gewenscht had: te weten, het geduerigh in-blyven in Godt, daer wy toe geschaepen zijn.

1686. 8. October.

84. **S**Morgens naer het ontfangen vande heylige Communie, versocht ick aen mijnen Beminden, dat ick soo simpel als een duyve, ende als met eene Engelsche suyverheydt altijdt mocht wandelen in sijne Goddelijcke tegenwoordigheydt.

85. Teghen den avont wat in-getrocken zijnde, soo ick het selve wederom versocht, oft daer op peysende, soo wierdt my inwendigh geseyt (ende soo ick verstont, was't mijnen heylighen Enghel) die seyde*:* gy wandelt soo, maer het is verborgen voor

de sinnen*:* ende ick kreegh als eenigh achterdencken oft ick sulckx met mijn verstant sou connen voorts-brenghen, maer bevont dat neen, dan bleef heel gevreet ende gherust, hoe wel den duyvel my dickwils socht te benouwen, ende als eenighe scrupuelen te veroorsaecken, om dat ick de heylighe Communie sou laeten.

1686. 6. November.

86. **S**Oo ick jet begost te lesen van't ghene daer ick eenighsins toe verbonden was, kreegh ick op eenen subiet eene stercke inwendige kennisse, dat soo ick inden hemel sou comen waer't mogelijck, ick als door liefde en danckbaerheydt sou smilten*:* door welcke kennisse de liefde tot danckbaerheyt soo sterck werckte, dat ick daer in het minste gheen voetsel en mocht aen geven, oft sou my letsel ghedaen hebben, maer sou wel alle menschen beroepen hebben om den Beminden voor my danckbaer te zijn vande liefde die hy my gedaen heeft van my soo lanck te verdraeghen.

1686. 29. November.

87. **A**Lsoo ick my meynde te recommanderen aen een seker siele die tot de heylige Communie gonck, dat sy my geliefde op te draeghen in het Goddelijck herte, soo wiert my inwendigh ge-

seyt, ick sal dat self doen de creatueren en connen dat soo volmaecktelijck niet doen.

88. In dees Maent heb ick eenige daeghen somtijts daeghs op eenen subiet neffens my gesien, mijnen heyligen Engel, my aensiende seer glorieus ende minnelijck.

1686.

89. **S**Edert den 12. September heeft den Goddelijcken Minnaer my somtijdts inden geest laeten sien, hoe dat alle Godt-minnende sielen in het Goddelijcke herte vereenight zijn, ende principaelijck, kreegh ick eene claere kennisse van C.T.V.O. ende sagh haer als gheseten in eenen grooten vrede, als in een vol-comen ruste in Godt. Dit en geschiet niet in beldender-wyse, maer als in eenen diepen af-grondt vereenight in het Goddelijck wesen, waer uyt sproot eene begeerte, om dat alle creatueren Godt souden beminnen en danckbaer zijn, aengesien sy vander eeuwigheydt van Godt soo bemint zijn.

90. Den Goddelijcken Minnaer heeft my somtijts sulck een kennisse gegeven van mijnen niet, dat my inder waerheydt docht, dat alle creatueren volbrochten daer sy toe geschaepen zijn, behalven ick alleen. Het verwonderden my oock somtijts, dat mijne Mede-susters met my wilden woonen, daer ick Godt soo onghetrouw was, waer door ick dan

op eenen subiet over-vallen wierdt met veel traenen.

91. Den Beminden heeft my somtijdts inghestort inden gront van mijne siele eene begeerte, dat mijn herte mocht op staen, op dat alle creatueren mochten sien de groote liefde die Godt aen mijn siele bewesen heeft, in soo lanckmoedigh te verdraghen mijne groote ongetrouwigheyt ende ondankbaerheydt, op dat alle creatueren hem daer over mochten dancken ende loven. Maer aenghesien dit niet en cost geschieden, soo verheughden ick my dat het de Heylighen ende Enghelen in Godt costen sien, ende hem daer over danckbaer zijn, want my docht datter niemant van het beginsel des werelts sulcken groote gratie ende bermhertigheydt geschiet en is, oft geschieden en sal, tot het eynde des werelts, door de kennisse van mijn onghetrouwigheydt, die my dochten meerder te zijn, dan allen de sonden des werelts.

1686. 6. December.

92. **S**Oo den Priester my de heylighe Communie soude uyt-reycken, had ick een levendigh gheloof meer als ordinair, met een claere kennisse dat de heylighe Dryvuldigheydt daer persoonelijck tegenwoordigh was, ende in mijne siele vol-comen ruste soude nemen. Soo ick de heylige Communie had ontfanghen, scheen ick met het inwendigh ge-

sicht in my te sien Christus, gewondt vanden hoofden tot de voeten, 't scheen dat allen die wonden die hy had ontfanghen aen de Colomme in sijn heyligh Lichaem wederom vernieuwt waeren. Ick kreegh achter-dencken oft het mijn sonden waeren, die dit hadden veroorsaeckt, maer verstont inwendigh dat het waren de sonden vande werelt die op dien stont seer veel waeren, het welck my beweeghden met soete traenen van liefde, dat den hemelschen Vaeder hunne versteende herten toch sou beweghen tot oprecht berouw, ende waerachtighe penitentie.

93. Als ick wat werckelijck voor hun begonst te bidden, kreegh ick een inwendighe kennisse dat ick moest versoncken blyven in mijnen niet, met een ontvallen van alle verbeldinghe, rustende alsoo in mijnen Beminden; dat ick soo blyvende de sondaers beter soude connen helpen, als door werckelijck voor hun te bidden. Soo ick dit gheschreven hadde, seyde ick teghen den Beminden, *Heere ghy zijt de waerheyt, ende ick hebbe dit gheschreven naer mijn beste kennelijckheydt: isser jet in dat niet waer en is, doet dit op den ooghenblick te niet, en al dat ick oft een ander oyt van my geschreven heeft: want ick weet wel dat het u seer licht om doen is*. Dit heb ick den Beminden noch differente reysen gebeden.

94. Somtijdts werckte de liefde vanden Beminden soo crachtigh in mijne siele, datter scheen een gewelt te zijn aen het herte, waer door ick uyt mijn

binnenste wenschten dat ick mocht ghemartiriseert worden, door alle soorten van tormenten; jae waer het moghelijck soude alle uren hebben willen sterven, ende wederom her-leven, om alsoo door nieuwe tormenten te sterven, ende dat tot een weder liefde, ende tot danckbaerheydt vande groote liefde die den Beminden my onweerdigh arm wormken, soo overvloedigh heeft bewesen.

1686. 8. December.

95. **O**P den Feest-dagh vande Onbevleckte Ontfanckenisse vande altijdt onbevleckte Maeghet Maria: naer dat ick de heylige Communie had ontfanghen, versocht ick den Beminden dat de trouw tusschen sijne Majesteyt ende mijne siele soude moghen vernieuwt worden, door de verdiensten vande Onbevleckte Ontfanckenisse van sijn lieve Moeder, het welck ick soo vast geloove, al oft een point waer van het Rooms Catholijck Gheloof*:* den Beminden scheen my dit versoeck toe te staen, het welck gheschieden inden grondt vande siele, seer innigh sonder verbeldinge, maer gevoelde als een getuyghen vande waerheydt inwendigh.

96. My wierdt oock inwendigh geleert, hoe ick voort-aen moest leven af-gescheyden van allen affectien en verbeldingen der creatueren, woonende in het centerken van mijnen niet, sonder eenigh

verkiesen uytwendigh oft inwendigh, soo veel niet als een woordt te spreken, oft te swygen, het welck ick al geeren aen mijnen Beminden toe-stont, hem laetende de bestieringhe van alles: *och oft ick sijne Majesteyt hier in mocht ghetrouw blyven totter doodt toe, waer toe ick ootmoedelijck versoecke sijne gratie, door de verdiensten van de Onbevleckte Ontfanckenisse van sijne, ende mijne lieve Moeder*. Soo ick den Beminden badt voor eenighe affairen die my gerecommandeert waeren, verstont ick inwendigh dat den Heere daer voor sou sorghen, ende alles voor my sou voldoen.

1686. 15. December.

97. **W**ierdt ick seer over-vallen met een qualijckte van het accident dat ick hadde, soo dat ick meynde dat ick dien nacht sou ghestorven hebben: ick ontfonck mijn Kercken-rechten met een groot betrouwen ende inwendige vreught, ende eenen corten tijdt daer naer, kreegh ick wederom een qualijckte, soo dat ick wel een half ure aengheroepen wierdt, ende ick lagh in die qualijckte seer verheught inwendigh, want had een seer sterck betrouwen op den Beminden; soo dat het scheen, ick van doenaf, als met den Beminden vereenight was, ende soude met een groote vreught gestorven hebben.

1686. 18. December.

98. **W**Erckten de liefde Godts inwendigh seer sterck, soo dat het sweet my uyt-brack, ende het hert als op-bobbelde door't ghewelt vande liefde: ende het scheen daer geenen middel en was tusschen my en mijnen Beminden, als alleen het sterffelijck lichaem, van het welck ick wenschten, waer't den wille van mijnen Beminden, ontbonden te zijn; ende de liefde die werckten soo sterck, dat ick my qualijck conden onthouden vande liefde te spreken, oock aen de gene die my quaemen besoecken: ende ick hadde als eene droefheydt dat mijn leven weer verlenght was, hoe wel ick my teenemael over gaf aen de Goddelijcke bestieringhe.

1686. 22. December.

99. **S**Oo ick smorghens wacker wierdt, socht den vyandt door verstroeytheyt my af te trecken van het wesentlijck ghenieten van Godts, 't welck my eenighsins scheen te vervremden van mijnen Beminden; ende my wierdt inwendigh als geseyt: het is genoegh dat u ghemoet door liefde met my vereenight is, al en worden de sinnen dat niet ghewaer, waer door ick geheel gevreet bleef, ende ick scheen

te sien met mijn inwendigh gesicht den gecruysten JESUS, maer duysterlijck met een seer levendigh geloof, buyten ordinair; en te verstaen dat ick met dien selven Christus, Godt en mensch, die voor my op den Bergh van Calvarien ghestorven is, door't ontfanghen vande heylighe Communie, teenemael sou vereenight worden: ende dat hy my toe-eygende allen de verdiensten van sijn bitter lijden, ende dat mijn siele door het ontfangen vande heylige Communie, soude becleet worden met de Menschheydt Christi.

100. Waer door de liefde in my soo sterck werckten, ende wenschten in mijnen gront, waer het moghelijck, dat ick mocht lijden allen de tormenten van allen de Martelaren, ende allen de tormenten die allen de verdoemde oyt hebben gheleden, ende noch sullen lijden. Dit soude ick wenschen te lijden waer't moghelijck, ende dat ick noyt jet ghedaen en hadde teghen het Goddelijck behaeghen; en soude het selve noch liever lijden als vrywilligh jet te doen teghen het Goddelijck behaeghen. Dit quam uyt een suyver liefde, om dat ick Godt beminne boven al, die alle liefde weerdigh is, ende corts daer naer ontfonck ick de heyligh Communie, met een seer levendigh geloof, dat ick in my ontfonck de heele heylighe Dryvuldiheydt, persoonelijck, ende dat alles in my gheschiede gelijck den Beminden my te voren gethoont had; ende ick vont my selven soo gestelt, dat my docht, ick met de waerheydt wel sou

mogen seggen met den heylighen Apostel Paulus, ick leve, nu niet ick maer Christus leeft in my.

101. Den vyandt socht my eenighsins te benouwen, maer ick hadde als eene inwendighe in-spraeck vande heylighe Dryvuldigheydt, wy sullen by u blyven. Ick hadde oock van smorgens af als een sekerheydt, dat de heylighe Moeder Godts by my was, als was't dat ick haer niet en sagh, ende dat de heylighe Moeder Godts my seer lief had: dit geschiede alles inden gront seer innighlijck, ende ick trachte alles te ontvallen, maer kreegh als een onrust dat ick om te voldoen aen de ghehoorsaemheydt dit moest aen-teeckenen.

1686. 24. December.

102. **O**P Kers-avont, sieck te bedde liggende, soo ick my begaf om wat te rusten, scheen ick op eenen subiet in my inwendigh te sien het Kindeken JESUS, door welck ghesicht en levend' gheloof, 't welck ick in my gevoelde, mijn hert seer ontsteken wiert inde liefde Godts, dat het al, overweldight scheen te worden door liefde, 't welck ontrent een half ure duerde, hoe wel de liefde Godts in my bleef wercken, maer soo gheweldigh niet, soo lanck als ick het ghesicht inwendigh van het Kindeken JESUS in my behiel, 't welck ontrent vijf uren duerden.

103. Mijn Mede-susters vraeghden my hoe het inwendigh al gonck, maer ick had eenighen strydt om uyt te spreken, het ghene my nochtans bevolen was tot vermeerderinghe vande glorie Godts. Ende door dien ick een sterck voor-nemen ghemaeckt hadde van altijdt het beste te doen, ende inwendigh kennisse kreegh het beste waer dat ick het uytspraeck*:* heb ick het uyt-spreken een weynigh uytghestelt; door welcke onghetrouwigheydt ick op eenen ooghenblick verloor het inwendigh ghesicht van het Kindeken JESUS, oock t'saemen de gevoellijcke werckinghe vande liefde, ende wierdt heel vervremt ende duyster inwendigh den gheheelen nacht.

104. Maer inden Morghen-stont voor het ontfanghen vande heylighe Communie, scheen ick tot twee reysen toe met mijn inwendigh gesicht te sien de heylighe Moeder Godts, die my het Kindeken JESUS presenteerden. Maer mits ick inwendigh soo vremt ende duyster was, kende mijn vorighe onghetrouwigheydt, vreesden ick voor bedrogh, ende keerde mijn ghesicht daer van, my kennende sulckx onweerdigh: ende naer dat ick de heylighe Communie had ontfanghen, scheen ick wederom te sien met mijn inwendigh ghesicht tot twee reysen toe, de heylighe Moeder Godts sonder het Kindeken JESUS; 't welck my scheen te versekeren, dat het Kindeken JESUS in my was rustende, hoe wel ongevoelijck; ende de heylige Moeder Godts scheen

ghenoeghten te nemen in my te sien lijden. Want het was voor my als een geestelijcke martelie, oorsaecke gegeven te hebben van my soo te vervremden van mijnen Beminden, maer s'anderdaeghs naer het ontfanghen vande heylighe Communie, liet den Beminden hem wederom ghewaer worden in mijn inwendigh seer innighlijck.

1687. 15. Januarij.

105. **O**P den Feest-dagh vanden Soeten Naem JESUS (alsoo ick eenighe daeghen te voren in eenighe inwendige vervremtheydt oft verlaetentheydt gheweest had van Godt, en over-vallen met veel verstroeytheydt) soo ick snachts oft smorghens wacker wierdt, ende my selve verweckte tot devotie tot den Soeten Naem JESUS, soo scheen ick in my inwendigh te sien op eenen subiet, als een claer-blinckende Sonne, veel schoonder ende claer-blinckender als de natuerlijcke Sonne, waer door ick inwendigh verstont, ende my als versekert wiert, dat mijnen Beminden in my teghenwoordigh was, als was't dat ick nu eenighen tijdt in verlaetentheydt was gheweest, ende dat den Beminden scheen verre van my te zijn. Dit gesicht en duerde maer den tijdt van twee oft dry *Pater nosters*; ende in ende naer het ontfanghen vande heylighe Communie wierdt ick seer over-vallen met verstroeytheydt en vervremt-

heydt van Godt, 't welck my diende tot een geestelijcke martelie, ende ick bleef inwendigh seer gevreedt.

1687. 25. Januarij.

106. **A**Lsoo ick eenighen tijdt in een verlaetentheydt ende inwendighe vervremtheydt ben gheweest van Godt. Naer dat ick de heylighe Communie ontfanghen hadde, dede den Beminden my inwendigh verstaen eenighe waerheden, te weten, *dat Godt niet en was noch duysternisse, noch licht, maer een bloot eenvoudigh wesen, dat licht en duysternissen, maer gaeven en zijn van Godt,* oversulckx dat ick my maer en moest houden aen het bloot wesen Godts, dat Godt selver is*:* dat ick moest te vreden zijn in mijn armoede des gheests, niet hebbende, niet zijnde, oft niet begeerende, als eenen blooten pueren niet, op dat Godt al in my sou moghen zijn, ende alleen in my sou leven.

107. My wierdt oock gheleert naer het segghen vanden heylighen *Apostel Paulus, dat ick alle dinghen behoorden te achten als dreck, om Christus te moghen winnen.* My wierdt oock gheleert, *hoe dat het licht schynt inde duysternisse,* ende verstont daer van een waerheydt inden gront: dat volghens het schryven vanden heylighen *Evangelist Joannes het licht schynt inde duysternisse, ende de duysternissen en hebben*

dat niet begrepen: verstond daer door, *dat het licht gheschenen heeft inde ongheloovighe, ende dat sy dat niet en hebben begrepen.* Ten anderen verstont ick oock, *dat het licht scheynt inde duysternisse van een siele, de welcke ghestelt is inden duysteren nacht van het bloot gheloof, ende als in een vervremtheydt ofte verlaetentheydt van Godt, berooft van alle kennisse, ende ghewaer worden van Godts teghenwoordigheydt in haer.*

108. Vele sielen hun vindende in sulck een gesteltenisse, en begrepen niet dat het licht binnen in hun is, want *David* seght, *ghelijck zijn duysternissen zijn, soo is oock zijn licht*, maer de siele dit niet vattende, keeren hun uyt tot de creaturen om troost soecken, het sy inde boecken, oft by de menschen, waer door sy somtijts noch meer verduystert worden, want sy soecken van buyten inde creaturen, het gene sy binnen in hun hebben, 't welck ick selver over eenighe jaeren, door experientie tot mijn leet wesen heb beproeft: want hoe ick my meer keerden tot de creaturen, hoe ick inwendigh meer vervremdt wierdt van Godt, en meer verduystert. Den Heere sy ghebenedijt, die mijn onghetrouwigheydt soo lanckmoedigh heeft verdraeghen.

1687. 28. Januarij.

109. **N**Aer het ontfangen vande heylige Communie, had ick een vast betrouwen, dat

ick door de cracht ende verdiensten vande generale Absolutie vande heylighe Dryvuldigheydt, de welcke dien dagh gegeven wierdt, teenemael soude gesuyvert worden van allen het gene dat in my aen Godt mishaeghden, soo scheen ick op eenen subiet te sien Christus hanghende aen het Cruys, maer wat duysterlijck*:* ende oock de heylighe Moeder Godts als weenende, ende met haer rechte handt als haer traenen af-drooghende, ende met haer slincke hant my thoonende haeren eenighen Sone, wat pijnen ende smerten hy voor de sondaers led', 't welck my seer beweeghde tot een teere liefde ende compassie tot mijnen Beminden. Ende siende dat ick niet en hadde om den Heere voor de sondaers op te offeren, mits ick my selven over lanck aen den Heere gheoffert had, te weten, siel, lichaem, ende leven, soo versocht ick aen den Heere, dat hy my gheliefde bequaem te maecken, ende te ghebruycken om te lijden, ende te voldoen voor de sondaers oft sondaererssen die het sijne Majesteyt sou ghelieven: 't welck geschiede met soete traenen, ende gevoelde my seer in-ghetrocken, ende in grooten vrede. Dit ghesicht vanden ghecruysten JESUS, ende zijn gebenedijde Moeder, duerde ontrent den tijdt van twee ofte dry *Pater nosters*.

110. Ick hebbe oock inden tijdt van verlaetentheydt, die ontrent dry oft vier weken gheduert heeft, differente reysen op eenen subiet ghesien Christus ghecruyst, waer door ick seer versterckt wiedt in

mijn inwendigh lijden, om het selve uyt te lijden al waer't tot den dagh des oordeels, sonder eenighe verlichtinghe te soecken ofte begeeren, buyten het wel behaeghen Godts*:* ende heb oock somtijdts als eenighe versekeringhe in my ghevoelt, dat de heylighe Moeder Godts by my was, ende my als scheen te versekeren van my in myn uytersten by te staen.

1687. 8. April.

111. **S**Oo ick naer het ontfanghen van de heylige Communie wat verstroeyt was met eenighen merckelijcken op-val, die ick dien tijdt was lijdende; soo scheen inwendigh tot my gheseyt te worden, dat ick die sou laeten ghelijck sy waeren voor d'ooghen Godts. Ende ghelijck Christus niet en was vande wereldt, dat ick oock vande wereldt niet en was, waer mede ick bleef in eenen inwendighen vrede ende ruste.

1687. 22. April.

112. **O**Ntrent een half quaertier-urs naer dat ick de heylighe Communie had ontfangen, bepeysende dat ick in dry daeghen de heylighe

Communie niet en cost ontfanghen door eenigh beledt datter voor viel, en dat my dien tijdt docht seer lanck te wesen, soo sagh ick subietelijck in mijn herte een cleyn hostie, omschenen met sulck een licht en blinckende straelen, dat ick het niet en sou connen uytspreken, oft ghelijckenisse by brengen al waert de gheschaepen Sonne: ick verstont dat dit licht was een straeltien vande Godtheydt, oft jet Goddelijckx, en my scheen inwendigh gheseydt te worden, ick sal hier altijdt blijven ende soo ick twyffelachtigh wierdt van bedrogh, wierdt ick inwendigh als versekert dat het gheen bedroch en cost wesen, dit ghesicht bleef ontrent een half ure, ende vergonck daer naer allenskens, ick behiel eenen grooten innighen vrede, met een ghewaerwordelijck ghenieten van Godts teghenwoordigheydt: *oock wat een overvloedigh exces van liefde, aen soo een arm onghetrouw creatuer*!

1687. 2. Juny.

113. **N**Aer dat ick de heylighe Communie had ontfanghen, en naer dat ick uyt mijn binnenste wenschten altijdt met mijnen Beminden vereenight te blijven: scheen my inwendigh van den Heere gheleydt te worden dese woorden, *blijft in my en ick sal in u blijven*: *och, hoe jaloers is onsen Goddelijcken minnaer*: *die niet en wilt ghedooghen de minste vrijwillighe reflextie buyten hem.*

1687. 16. Juny.

114. **S**Oo den Priester my d'heylighe Communie soude uyt-reycken, storten Godt in mijn siele de gratie van een levendigh gheloof, dat ick door de heylighe Communie gonck ontfanghen de heylighe Drijvuldigheydt Persoonelijck, ende naer dat ick de heylighe Communie had ontfanghen, scheen ick in my te sien de dry Goddelijcke persoonen, met een ghewaer wordelijck ghenieten van hunne teghenwordigheydt, ende soo ick begonst te bidden dat den Sone Godts mijn siele soude ghelieven te suyveren in sijn heyligh Bloedt, wierdt ick subitelijck vermaent om my in stilte te houden, dat ick door mijne werckelijckheydt beletsel soude stellen aen d'inwercken Godts, want voelde als een waerheydt in mijn inwendigh, dat de dry Goddelijcke Persoonen, elck besonder hunne werckinghe deden in mijn siele, op een maniere die ick niet en can uytspreken, maer de liefde werckte soo sterck, en soet in my, dat soo ick overvallen wierdt met merckelijcke pynen van mijn accident, seyde ick! *och, hoe lieffelijck en aenghenaem sijn de pijnen, als de siele met Godt vereenight is*;

115. Ick voelde oock sulck een liefde tot mijnen even-naesten, dat waert my mogelijck ick geeren allen sondaers en ongeloovige soude gebrocht hebben tot hunne saligheydt ende liefde Godts, ende waert

saecken dat Godt de siele van mijnen even-naesten stelden neffens mijn siele, ende datter een van twee moest verdoemt sijn, en d'ander saligh, ende dat Godt my keus gaef, oft ick liever soude saligh sijn, oft dat hy de siele van mijnen even-naesten wilden saligh maecken*:* voelden my inder waerheyt in mijnen grondt sonder verkiesen laetende alles aen de schickinghe ende welbehaeghen Godts. Want ick mijnen naesten soo wel de saligheyt jonde als my selven. Dese werckinghe vande liefde heeft eenighen merckelijcken tijdt gheduert, als oock het innigh ghewaer worden van de Goddelijcke persoonen in my met eenen volcomen vrede ende rusten in Godt;

116. Naer den noen ontsteken sijnde met een groote begeerte ende liefde om alle menschen tot Godt te trecken, wenschten ick; waert my moghelijck dat ick de liefde Godts mocht storten in de herten van alle teurcken en ongheloovighe, op dat sy Godt oprecht mochten lief hebben ende de liefde bleef soo sterck, ende gheweldigh in my wercken, dat mijn hert als overweldight wierdt van de Goddelijcke liefde soo dat ick my maer leydenderwijs en mocht houden, ende Godt soo in my laeten wercken, want had ick maer eenigh voetsel ghegeven, my docht dat ick van liefde soude ghestorven hebben, soo dat ick niet verwondert en ben dat sommighe menschen van liefde ghestorven zijn. Ick heb oock eenighe daeghen te voren differente reysen daeghs, Christus ghecruyst voor my ghesien.

1687. 20. Junij.

117. **D**En dagh van mijne Professie, sijnde vyfentwintigh jaeren gheprofessit, soo ick voor mijne bichte versocht: dat door het dierbaer bloedt Christi, in my mocht te niet ghedaen worden, al dat middel maeckte tusschen Godt ende mijn siele, op dat ick suyver in Godt mocht leven, in het ontfanghen vande heylighe Communie ontfonck ick weer die gratie van dat sterck en levendigh gheloof; dat de heylighe Drijvuldigheydt Persoonelijck in my teghenwordigh was ende in mijne siele haere wooninghe namp, de welcke ick scheen te sien met mijn inwendigh ghesicht, hoe wel eenighsins duysterlijck, maer met een seer levendigh gheloof, het welck my merckelijcken tijdt by gebleven is, met eenen seer innigen vrede: maer de liefde die werckten in't eerst seer sterck, soo dat mijn hert als overweldight wierdt, ende indachtigh wordende dat ick eenighe kranckheydt vergheten had te bichten, scheen my inwendigh van den Heere gheseydt te worden, dat het alles te niet ghedaen was.

118. Op offerende het heyligh Bloedt Christi, voor de sielen in het Vaghevier, principalijck voor de sielen van mijne ouders, ende broeders, oft sy by avonturen noch in het Vaghevier waeren; scheen ick inwendigh te verstaen dat de sielen van mijne ouders

waeren inde eeuwighe glorie, maer de siele van mijnen jonghsten broeder, noch in eenige pijnen, ende soo ick naer den noen den *De profundis* voor sijne siele gelesen hadde, scheen ick te sien, dat eenen Engel sijn siele leyde naer de eeuwighe glorie, ende ick wierdt over-vallen met traenen vreesende voor bedrogh; ende van den anderen kant wierdt ick inwendigh als gepraemt om dit aen te teeckenen*:* ende soo ick smorghens naer het ontfanghen vande heylighe Communie badt voor een persoon die particulier mijn ghebedt versocht had, scheen ick inwendigh als een vreught te ghevoelen, dat den Heer haer versoeck voldoen soude.

1687. 22. Junij.

119. **S**Oo ick de heylige Communie had ontfangen, versocht ick vanden Beminden dat alles sou moghen te niet gedaen worden, dat eenigh beletsel maeckte tusschen Godt ende mijne siele*:* ende ick scheen inwendigh als een waerheydt te verstaen, dat Godt mijn begeerte voldaen had, ende dat mijn siele met den Beminden vereenight was.

120. Ende scheen oock te verstaen hoe dat de dry Goddelijcke Persoonen, noch in mijn siele teghenwoordigh waeren, ende dat Godt in het ontfanghen vande heylige Communie sy selven in my had ontfanghen, sy selven loofden, sy selven bemin-

den, ende sy selven glorificeerde in my. Op soo een wonder manier dat het verstant daer weynigh cost van begrypen, veel min kan uyt-gesproken worden, door dien dit gheschiet op een seer wonder manier, in't binnenste van den gront; ende de crachten waeren alsdoen op-gheschorst van hunne werckinghe, soo dat ick de minste werckinghe niet en cost doen,

Om voor jmant te bidden, die my gherecommandeert waeren, maer moest my houden lijdender-wijs, ende ick hadde eenen grooten innighen vrede, ende vreught des geests.

121. Ick hebbe oock somtijdts langhen tijdt geweest in een wesentlijck genieten vande tegenwoordigheydt Godts: oock in mijn uytwendighe occupatien, al was't dat ick at, oft dronck, oft met de menschen sprack, dat en dede my inwendigh gheen beletsel van het Goddelijck genieten: maer had het selve oock dickwils met een seer levendigh gheloof, waer door ick soo onsteken wierdt vande liefde, dat my dunckt, en hadde den Beminden my niet ondersteunt, ick van liefde soude ghestorven hebben.

122. Ick heb oock dickwils geweest in een grondigh vernieten mijns selfs, soo dat ick somtijdts uyt-berste in traenen, door de kennisse die ick hadde in mijnen grondt, dat ick gheloofde te zijn de onweerdighste, en ondanckbaerste van allen de creaturen, ende een verquistersse vande gaeven Godts*:* ende dat ick niet ghenoech en cost considereren de goetheydt Godts, dat hy mijn onghe-

trouwigheydt soo lanck cost verdraeghen, soo dat ick my wenschten te stellen onder allen de creaturen.

123. Ick heb oock somtijdts soo met den Beminden vereenight, en in sulck een vergetenheydt van alle creatueren geweest, dat ick somtijdts dry ofte vier daeghen was, al oft Godt en ick, maer alleen inde wereldt en was*:* want ick somtijdts als in Godt overformt was, soo dat Godt als alles in my leed', en werckte, soo natuerelijcke als boven natuerelijcke saecken.

124. Als den Beminden my somtijdts stelt in een verlatentheydt, jae als een dicke duysternisse: dan eere ende aenbidde ick Godt in die duysternisse, want Godt stelt my somtijdts in sulcken claere kennisse, van mijn voor-gaende fouten, de welcke my seer groot schynen, soo datse my duncken te zijn als eenen thoren vander aerde tot inden hemel, soo dat ick somtijdts uyt-berst in een groote eenvoudigheydt*:* segghende, *Heere wilt ghy my verdoemen, wilt toch voor my een nieuw helle scheppen, ick wil geeren der pijnen lijden, maer u niet blasphemeren.*

125. Ende ick worde oock somtijdts onsteken, met sulck eenen iver tot de eere Godts, ende liefde tot mijnen even-naesten, dat ick uyt-berste ende segge*: Heere cost ick uwe glorie vermeerderen door mijne verdoemenisse, ick ben te vreden allen de pijnen en tormenten te lijden van de helle*: ende ick wensch-

ten oock dickwils dat ick het stopsel mocht zijn van de helle, op datter gheen sielen meer verloren en mochten gaen: ende dit quam uyt het binnenste van mijn grondt.

1687. 7. Julij.

126. **S**Morghens voor het ontfangen vande heylige Communie, scheen ick vande liefde wat besonder bevrocht te worden: te weten inde uytwendige ende inwendige crachten. Ick wenschten, waer't moghelijck, dat ick vanden eersten oogenblick mijnder gheboorte, Godt hadde bemint, met soo veel liefde als allen de Heyligen, ende Saligen te saemen Godt oyt hebben bemint, ende sullen beminnen inder eeuwigheyt: dese liefde werckten al soetiens in den grondt vande siele.

127. Soo den Priester my de heylighe Communie soude uyt-reycken, had ick een levendigh gheloof dat ick soude ontfanghen de heylighe Dryvuldigheydt Persoonelijck, ende ick scheen mijnen JESUS te sien met het inwendigh gesicht aen het Cruys, ghelijck hy voor my ghestorven is. Ontfanghende de heylighe Communie, soo de heylige Hostie gepasseert was, scheen ick mijnen gheest te geven, te weten, dat ick scheen te sterven aen al dat buyten Godt is, segghende uyt mijnen gront, *Vaeder in uwe handen bevele ick mijnen geest.*

128. Ick wenschten oock dat ick allen de sonden vande gheheele wereldt hadde connen by een brengen in een cleyn plaetsken, ende dat ickse had connen bedecken, op datse de Goddelijcke oogen noyt sien en soude: ende dat ick voor alle die hadden moghen voldoen aende Goddelijcke rechtveerdigheyt, op dat alle menschen Godt souden liefhebben.

129. Ick scheen inwendigh te verstaen dat den hemelschen Vaeder tot my seyde; *al dat gy my sult vraeghen, sal ick u gheven.* Verstont oock hoe ick moest vraeghen, te weten: alles naer sijn Goddelijck behaeghen. Den Goddelijcken geest scheen instantelijck den Vaeder in mijn inwendigh te bidden voor eenighe besondere saecken die ick niet en verstont. Maer dit gaet soo wonderlijck in sijn werck dat ick het niet en sou connen uyt-spreken. Het schynt dat d'uytwendighe en inwendighe crachten voor alsdan berooft zijn van hunne werckinge, ende dat den Beminden dan het werck wilt alleen doen.

130. Naer dat desen minnen-handel eenighen tijdt seer innighlijck gheduert hadde, scheen den Sone ende den heylighen Gheest, wederom een te zijn inden Vaeder, noch ontrent een ure min oft meer, het welck ick verloor door eenigh bemerck dat ick ivers op hadde buyten Godt, nochtans onbedachtelijck. *Och hoe jaloers is onsen lief-hebbende Godt! ô diepte! ô onbegrypelijcken af-grondt vande Goddelijcke rijckdommen*: *wie can begrypen de groote ver-*

vallentheydt vande liefde Godts, op een soo snoode ende arme creature als ick ben, een soo arm wormken: *ick bidde alle Heylighen, ende Salighe Gheesten, oock alle creaturen, om voor my soo snoode creature danckbaer te zijn aen Godt, ende hem te gebenedijden inder eeuwigheydt.*

1687. 9. Julij.

131. **N**Aer den noen wierdt ick soetiens ingetrocken, ende my wierdt op eenen subiet inwendigh gethoont den staet van een ghesuyverde siele, die niet bevleckt en is met d'alderminste vlecke van eenighe onvolmaecktheydt, inde welcke ick scheen te sien het Beldt Godts als in eenen spiegel. Ick segghe voor-waer, *noyt ooghe en heeft het ghesien, noch geen herte en can het begrypen, de schoonheydt van een ghesuyverde siele. Het is een Beldt sonder Beldt, soo schoon, soo glorieus, dat het self van die Godt door zijn onbepaelde goetheydt die gratie ghelieft te doen, oock niet en can begrepen worden. Oft men can geen ghelijckenisse by-brenghen:* my docht dat ick qualijck jet geschaepens met ghenoegen meer soude connen aensien. En al mocht het my gebeuren met de minste vlecke van onvolmaecktheydt te comen voor d'aenschijn Godts, soo soude ick liever, al waer't oock vele jaeren in het Vagevier, oft hier op de wereldt alles lijden, als met

de minste vlecke te comen voor het aenschyn Godts, het welck quam uyt een puere liefde tot Godt.

1687. in Julij.

132. **S**Cheen ick te sien met mijn inwendigh gesicht eenige heylighe Maeghdekens, die my verwachten tot de hemelsche glorie.

1687. 26. a 27. Julij.

133. **S**Cheen ick te sien met mijn inwendigh ghesicht, dat mijne siele als consummeerde door de Goddelijcke liefde in het Goddelijck herte, en datter noch eenighe sielen waeren, die daer oock als consummeerden, hoe wel ick die sielen niet en kende.

1687. 7. Augusti.

134. **S**Oo ick de heylige Communie ontfangen hadde, scheen ick wederom op een ghewaerwordelijcke manier in mijn herte te sien de heylighe Dryvuldigheydt: ende ick versocht aen den hemelschen Vaeder, dat sou moghen te niet ghedaen worden, al dat aen de Goddelijcke ooghen in my

was mishaeghende: ende versocht aen den Sone Godts, dat hy toch aen den hemelschen Vaeder sou gelieven te voldoen; ende ick scheen te sien dat den Sone Godts aen den hemelsche Vaeder presenteerden een Cruys, tot voldoeninghe van mijn onghetrouwigheydt, ende voelde in my dat alles te niet gedaen was, door de verdiensten Christi, ende bleef seer gevredt, ende gherust*:* ende soo daer naer den noen ghesproken wierdt vande penitentie, kreegh ick eenige onrust, oft ick door te veel penitentie te doen in mijn jonckheydt, my selve eenige onghesontheydt veroorsaeckt hadde, soo keerden ick my inwendigh met een rouwigh herte en soete traenen tot mijnen Beminden, ende verstont dat alles te niet gedaen was.

1687. 9. Augusti.

135. **O**Ntfonck ick met een levendigh gheloof de heylighe Communie, ende naer dat ick de heylige Communie ontfanghen had, gevoelden ick als eene waerheydt, dat den hemelschen Vaerder in my sijne wooninghe nam, soo dat mijne sinnen ende alle mijne uytwendige en inwendighe crachten berooft wierden van hunne werckinghe, behalven de minnende cracht, die besigh was met lief hebben, nochtans sonder eenighe werckelijckheydt*:* ende de verstandelijcke cracht, scheen jet te

verstaen van het ghene Godt in mijne siele werckte, maer was een verstaen sonder verstaen, want en cost daer van niet uyt-spreken.

136. Maer soo dit weynigh tijdt geduert hadde, en dat ick hoorde door het cleppen van de Clock, dat onsen Heere op-geheven wierdt inde Misse, soo offerden ick door mijn eyghen werckelijckheyt aen den hemelschen Vaeder zijn eeuwigh Woort, met allen de verdiensten van sijn heyligh lijden, uytwendigh en inwendigh, voor den noot vande heylighe Kercke, ende door dese eyghen wercklijckheydt verloor ick op eenen oogenblick dat inwendigh ghesicht, ende vol-comen ruste die ick in Godt, ende met Godt was ghenietende. Wat devoir dat ick dede om alles te ontvallen, om dese ruste en genieten Godts weer te becomen, was al te vergeefs, maer moest dit met een resignatie uyt leyden, tot ontrent den noen, wanneer den Beminden sy selven wederom aen my ghewaerwordelijck gaf te ghenieten.

137. Gheduerende den achternoen, scheen ick differente reysen te sien op eenen subiet mijnen heylighen Engel die met my Godt scheen te loven*:* dit ghesicht was sonder verbeldinghe, maer met een ghewaer worden ende inwendighe vreught, dat het mijnen heylighen Engel was.

1687. 12. Augusti.

138. **O**Ntfonck ick weer met een seer levendigh gheloof de heylighe Communie, ende een besonder ghewaer worden dat de heylighe Drijvuldigheydt daer persoonelijck teghenwoordigh was. Ick had oock eenen liberen toeganck tot de heylighe Moeder Godts, ende scheen over al te sien mijnen heylighen Engel, met een minnelijck aensicht tot my ghekeert, ende ick tot hem, ende de liefde Godts was soo sterck in my, dat al hadde ick tot inder eeuwigheydt moeten in't Vaghevier gaen, ick dat met liefde soude omhelsen, om den behaeghelijcksten wille Godts te volbrenhen, ende soo my gheseydt wierdt dat het Vaghevier een eynde heeft, seyde ick: waert dat ick daer een gloeyende forneys sagh staen, ick daer met vreught sou ingaen, ende de vlammen met liefde omhelsen, ende souden daer soo geren inghegaen hebbe als in mijn bedde, want ick sieck was.

139. Ontrent den avont werckte de liefde tot Godt seer sterck in my, ende ick wierdt indachtigh de woorden die Christus ghesproken heeft, segghende: *alle die den wille doet van mijnen hemelschen Vaeder, die is mijn Moeder, Suster, ende Broeder,* welcke woorden my deden roepen: *O hemelschen Vaeder*: *ist u behaeghen, dat ick soude ligghen in het diepste*

vande Helle, tot den dagh des oordeels toe, soude dat seer geren doen, waer't dat alle menschen u maer lief en hadden, dit en seyde ick niet uyt eenighe kennisse van het verstant, maer uyt het diepste van mijnen grondt, welck sproot uyt een suyver liefde tot Godt.

1687. 17. Augusti.

140. **S**Oo ick naer den noen jet las vande liefde daer Godt de siele mede bemint, ende hoe ghereet dat Godt is, om sijn gaven aen de siel mede te deylen, wierdt ick subitelijck inwendigh van de liefde Godts soo bewerckt, dat ick niet beqaem en was om voort te lesen, oft te spreken, ende ick wenschten had het moghelijck gheweest, dat ick allen de verdoemde had connen verlossen uyt de Helle, op dat sy Godt eeuwighlijck mochten beminnen, eeren, loven, danken, en ghebenedyen, dat ick geren voor hunne verdiende straffen soude voldaen hebben, blijvende alleen in de Helle: mits dat ick Godt daer soude moghen lief hebben.

141. Van ghelijcken wenschten ick oock te voldoen voor allen de Sondaers vande gheheele werelt, ende ongheloovige: op dat sy mochten comen tot het waerachtigh gheloof, ende met een oprechte suyvere liefde Godt beminnen, want ick luttel achte wat ick moest lijden, als God van my en alle creaturen maer en mocht bemint worden, met een suyvere ende stercke liefde: dese bewerkinghe vande

liefde, heeft eenighen merckelijcken tijdt gheduert, ende my docht, waer't dat icker eenigh voetsel aen had ghegeven, het mijn herte sou als overweldight hebben, ende ick ginck considereren eenighe tormenten vande Helle, ende my docht, my niet te swaer en sou gheweest hebben, als de liefde Godts, met my, ende in my was.

1687. 19. Augusti.

142. **S**Morghens naer dat ick de heylighe Communie had ontfanghen soo ick naer't nederste deel seer gheplet ende ghedruckt was, nochtans naer het opperste deel gheresigneert, om jet dat my overcomen was, scheen den hemelschen Vaeder inwendigh tot my te spreken, segghende*: ghy zijt mijn kint*: welcke woorden my soo vertroosten en versterckten, dat ick geeren met vreught alle lijden met liefde soude omhelst hebben. Rechts eer dese woorden inwendigh tot my gesproken wierden, hadde den Heere my in-gestort een claere kennisse, hoe dat ick, en al het gene dat buyten Godt is, maer en is eenen pueren niet, het welck my soo trock in mijnen gront, dat my docht dat ick buyten Godt niet en sou connen begeeren. Naer dese kennisse schenen de voorseyde woorden inwendigh tot my gesproken te worden vanden hemelschen Vaeder.

143. Corts daer naer scheen ick JESUS te sien in

mijn herte, die opende sijne ghebenedijde Wonde van sijn heylighe Syde, ende scheen mijn siele daer uyt te voeyen, gelijck eenen Pelicaen sijn jonghkens; maer mijn siele ontfonck door dit voedsel als eenen hemelschen dauw, ghewaerwordelijck op een seker maniere, die ick niet en can uyt-spreken, maer wel smaecken; 't welck my desen morghent differente reysen ghesschiet is: ende ick was eenighen tijdt seer in-getrocken, den Heere sy gebenedijdt inder eeuwigheydt, ick hebbe dit geschreven om te voldoen aen de gehoorsaemheydt, als oock allen het voorgaende.

1687. 11. September.

144. **N**Aer dat ick de heylige Communie ontfangen had, scheen ick in mijn inwendigh te sien JESUS Christus naer sijn Menscheydt, met sijn heylige vyf Wonden, als den alderschoonsten vande kinderen der menschen, maer dit gesicht was een weynigh duysterlijck: ende ick scheen te hooren een stemme in mijn inwendigh, die tot my seyde*: ick ben uwen Bruydegom*, waer door ick inwendigh seer verniet wierdt, aenmerkende mijne snootheydt, my kennende als een arm wormken, ende in teghendeel de grootheydt vande Majesteydt Godts.

145. Ick hadde oock als een vaste sekerheydt

vande waerheydt, dat den hemelschen Vaeder, met sijn eeuwigh Woort, hunne wooninghe in mijne siele hadden ghenomen. Ende sedert den achsten deser, wesende den Feest-dagh vande Gheboorte vande heylige Moeder Godts, had ick gheduerigh eenen liberen toe-ganck in mijn inwendigh tot den hemelschen Vaeder, als een onnoosel kindeken tot sijnen natuerelijcken Vaeder, het welck in my veroorsaeckten eenen geduerighen inwendigen vrede, die my alle pynen met liefde dede omhelsen, vande welcke ick dien tijdt wat over-vallen was.

1687. 14. September.

146. **S**Morghens, een weynigh naer dat ick de heylige Communie had ontfangen, scheen ick te sien met het inwendigh ghesicht in mijn binnenste de dry Goddelijcke Persoonen seer glorieus, maer onbeldelijck ende duysterlijck; maer voelde daer van inwendigh als een oprechte waerheyt, dat het soo was. *Ghelooft ende gebenedijdt moet zijn d'onbegrypelijcke goetheydt Godts, aen een soo arm wormken.* Dit gesicht veroorsaeckten in my eene meerdere teghenheyt van al dat buyten Godt is, wenschende dat den Beminden my gheliefden te leyden in dat vremt Landt, daer ick hem buyten alle creaturen alleen mach aen-hanghen, kennen en beminnen.

1687. 29. September.

147. **S**Oo ick naer het ontfanghen vande heylige Communie innighlijck badt voor een persoone die my instantelijck versocht hadt, dat ick voor haer sou bidden, sagh ick die persoone soetelijck rustende in haeren Beminden, seer glorieus van aensicht, om-schenen als met eene Goddelijcke claerheydt, soo my docht gelijck de Saligen inden hemel. Ende soo ick vreesden oft het sou connen bedrogh wesen, wierdt my die persoon noch eens inwendigh op de selve manier verthoont*:* waer door ick beweeght wierdt om dit aen te teeckenen tot vermeerderinge vande glorie Godts.

148. Soo ick noch badt voor een ander persoon, thoonden den Beminden hem heel vremt tot die persoon, en ick verstont dat het was om twee kranckheden daer die persoon dickwils quam in te vallen: soo badt ick instantelijck den Beminden dat hy die persoon geliefde kennisse te geven van haer selven, ende gratie om haere cranckheden te overwinnen, ende ick gaf haer selve te kennen, de welcke om haer onghetrouwigheydt seer bitterlijck weenden, ende soo ick s'avons weer voor die persoon badt; soo scheen den Beminden my te thoonen dat die traenen hem seer aengenaem waeren, ende ick cost liberlijcker voor die persoon bidden.

1687. in October.

149. **N**Aer het ontfangen vande heylige Communie, heb ick differente reysen in mijnen mont sulck eenen soeten smaeck gehadt, dat ick geen soetigheydt daer en can by gelijcken; want het scheen te zijn een hemels Manna. Desen soeten hemelschen smaeck heb ick oock dikwils ghehadt in het geestelijck Communiceren*:* want al was't dat ick in-ghetrocken zijnde gheen bemerck en had, hoe verre dat de Misse was, soo wierdt ick gewaer door dese soetigheydt, dat de Misse was ontrent de heylige Communie.

1687. 16. October.

150. **S**Oo ick sieck te bedde lagh, ende wat overvallen met pynen, wierdt ick soetiens ingetrocken, ende vereenight met mijnen Beminden. Ick wierdt indachtigh, dat die soete ende aenghenaeme pynen, waeren vande Bruydts juweelen die den Bruydegom my in onse geestelijcke trouw had toe-gheseyt. Ick droegh de juweelen wederom op aen den Beminden, om dat ick socht heel arm te zijn, ick seyde, *beminden Heere die juweelen die ghy my gheeft, gheef ick u wederom, vereenight die toch*

met de pynen die gy voor my uyt liefde hebt gheleden, ende disponeert daer van naer u behaeghen, het sy voor de arme sieltiens in het Vagevier, het sy voor de sondaeren, datse moghen comen tot oprechte kennisse en berouw van hun sonden, oock tot bekeeringhe der ongeloovighe, ende voor den noot van onse Moeder de heylighe Kercke.

151. Ick scheen op eenen subiet te sien aen het voeten eynde van mijn ledikant, mijnen Beminden, heel schoon, maer duysterlijck, gelijck als jmant jet siet tusschen licht en doncker: ick seyde, *mijnen Beminden ghy zijt heel schoon*. Ick scheen oock neffens my te sien de heylige Moeder Godts, die haer seer minnelijck tot my geneghen thoonden: en ick voelden sulck eenen troost ende vreught in mijne siele, dat het niet en can gekent worden, dan van die het proeft. Den uytwendighen mensch scheen oock deelachtigh te zijn van die inwendighe vreught. En soo ick my daer trachten af te keeren, om geen voldoeninge aen de natuer te gheven, soo scheen den Beminden dat voor een weynigh tijdt toe te staen, om dat den uytwendighen mensch daer door soude versterckt worden om meer te lijden.

1687. 30. October.

152. **S**Oo ick voor de heylighe Communie aen d'eeuwige onbegrypelijcke alderheylighste

Dryvuldigheydt, offerden allen de verdiensten van het mensch gheworden Woordt des Vaeders, tot voldoeninge van alle mijn ongetrouwigheydt: voelden ick in mijn siele eenen diepen vrede, met eene groote innige ruste, ende ontfonck de heylige Communie met een levendigh geloof. Naer dat ick de heylige Communie had ontfangen, scheen ick inwendigh te sien met mijn inwendigh ghesicht mijn siele schoon en claer-blinckende; maer niet soo blinckende, oft soo glorieus, gelijck den Heere my den neghensten Julij had laeten sien, een siele die gesuyvert ende niet bevleckt en is met de alderminste vlecke van eenighe onvolmaectheydt. Dit gesicht bleef eenighen tijdt dueren, ende vergonck allenskens. Het verstandt wierdt verlicht met eene boven natuerelijcke kennisse van het Goddelijck wesen, het welck met geen woorden en can uytgesproken worden, den wille was oock sterck besigh met beminnen, het welck scheen te wesen eenen voorsmaeck vande toe-comende saligheydt.

153. Ende ick hadde een hert-grondigh medelijden met de arme sondaers, ende wenschten uyt mijn binnenste, dat ick mocht lijden om voor hun te voldoen, op dat sy mochten deelachtigh wesen van het gene ick inwendigh was genietende: want my docht het onmoghelijk soude zijn, sy alsdan noch eenighe sonden soude connen doen*:* ende ick wenschten oock veel te lijden uyt een suyver liefde tot Godt, tot een weder-liefde, dat hy my vander eeuwigheydt soo be-

mint heeft, al en cost ick daer niet met alle mede verdienen.

1687. 8. November.

154. **S**Oo ick met devotie custe de Wondekens van mijnen Beminden, cussende de Wonde van sijne gebenedyde Syde, ende daer een weynigh tijdts op blyvende, wierdt ick soetelijck ingetrocken ende Communiceerde geestelijck uyt de Sy-wonde van mijn Beminden, waer door ick ontfonck sulck eenen soeten smaeck, gelijck ick noch somtijdts naer het ontfanghen vande heylige Communie heb gehadt.

155. Corts daer naer, scheen ick te sien in het herte van mijnen Beminden eene diepte, waer in ick sagh vele suyvere sielen die met Godt vereenight waeren, ende in Godt waeren rustende, gelijck sy voor hunne scheppinghe, te weten vander eeuwigheydt in Godt hadden gheweest. Hier uyt kreegh ick een meerdere kennisse hoe dat alle sielen vander eeuwigheydt in Godt hadden besloten gheweest*:* het gene ick sagh was seer schoon en glorieus, oock sonder eenigh beldt daer af te connen formeren: dit ghesicht bleef my eenighen tijdt by, maer vergonck allenskens. Maer sulckx te willen formeren met het verstandt, soude my onmogelijck zijn. Ick hadde hier door een groote inwendighe vreught,

ende wenschten ontbonden te zijn van dit sterffelijck lichaem, om teenemael met mijnen Beminden vereenight te zijn; hoe wel met een volle resignatie om alles te lijden, soo lanck als't hem geliefde.

1687. in November.

156. **S**Oo ick sieck te bedde lagh, ende dat ick met mijn Mede-susters het Roosen-cransken las van onse Lieve Vrouw, scheen ick te sien dat mijnen heylighen Engel een dry dobbel Cransken vlichte van suyver witte Lelikens, waer mede hy de heylighe Moeder Godts vercierde, op sulck een manier gelijck-men die schildert met eenen Crans van Sterren in d'Onbevleckte Ontfanckenisse, dit heb ick differente reysen ghesien.

1687.

157. **I**N't lest van November, en in't eerst van December, ontrent den tijdt van thien oft twelf daeghen, scheen ick ghedurigh neffens my aen mijn rechte zyde, gewaer te worden de heylighe Moeder Godts, die my met een moederlijcke liefde en sorghvuldigheydt bewaerde, op dat ick niet en sou vallen in cleynmoedigheydt, waer toe den helschen vyant scheen groote devoiren te doen*:* maer

ick nam gheduerigh mijnen toe-vlucht tot de minnelijcke Moeder, die my somtijdts met een minnelijcke ooghe scheen aen te sien: 't welck my seer versterckten om dese tentatie te over-winnen, nochtans en sagh ick de heylighe Moeder Godts niet als somtijdts passerender-wijs, maer ick had als een getuyghen, dat sy geduerigh neffens my was.

1687. 30. November.

158. **O**P St. Andries dagh naer dat ick de heylige Communie had ontfangen, scheen ick my selve te vinden als gheheel in Godt, ende als van Godt overlommert*:* ende scheen Godt geduerigh ghewaerwordelijck by my te hebben, soo wel buyten my, als binnen in my. Dese overlommeringhe wierdt ick oock gewaer, al was ick met jet uytwendighs besigh, het gene de nootsaeckelijckheydt verheyften, 't sy eten, drincken, spreken, &c. Ende veroorsaeckten in my eenen af-keer van al dat buyten Godt is*:* ende het versterckten my oock seer in mijne pynen. Dese overlommeringe heeft gheduert dry a vier daegen, ende is allenskens vergaen.

1687. 4. December.

159. **E**Enigen tijdt naer het ontfanghen vande heylighe Communie, soo ick badt voor

eenige persoonen die mijn gebedt versocht hadden, versocht ick aen de heylighe Moeder Godts dat sy hun soude gelieven te nemen in haere bewaernisse*:* ende ick scheen te sien dat de minnelijcke Moeder mijn versoeck voldede, ende scheen hun te omhelsen met haere Moederlijcke armen*:* versocht het selve oock voor differente andere persoonen die hun in mijn ghebedt oock hadden gherecommandeert; en ick scheen oock te sien dat de minnelijcke Moeder hun oock al te saemen omhelsden, en oock aen-nam in haere bewaernisse: ick scheen oock te verstaen dat de heylige Moeder Godts tot my seyde; *alle de gene die gy my sult bevelen, daer sal ick voor sorghen.* 't welck my meerder confiantie gaf, soo beval ick haer oock het heel Christendom, waer toe de minnelijcke Moeder haer seer gheneghen thoonde.

1687. 21. December.

160. **S**Oo ick de heylige Communie ontfangen had, scheen ick in mijn inwendigh te sien Christus hangende aen het Cruys, die sijnen rechten arm scheen te onthechten van het Cruys, ende my omhelsende, scheen my met mijnen mont te drucken aen sijn heylighe Sy-wonde, waer ick ontfonck eene hemelsche soetigheydt in mijnen mont, waer door ick als gevoet wiert, ende versterckt

om te lijden, ende ick wenschten oock met den Heere gehecht te zijn aen het Cruys.

161. Ende soo ick badt voor eenige persoonen, dat sy oock met my mochten gevoedt worden van de Sy-Wonde Christi, scheen den Heere hun daer te gedoghen, ende oock te voeyen. Ende soo ick noch badt voor eenige andere persoonen, ende dese gratie oock voor hun versocht, scheen den Heere hun niet te ghedooghen, door dien sy niet bequaem en waeren om dese gratie te ontfanghen door eenighe beletselen die sy gestelt hadden, door hunne daegelijcksche fouten en gebreken*:* dan den minnen gheest bleef instantelijck bidden aen het herte JESUS; als wanneer ick verscheen te verstaen dat den Heere hunne herten verweckten tot berouw over hunne ghebreken, ende scheen hun doen oock aen sijn heylighe Syde te gedooghen.

162. Ende soo ick noch badt voor eenen sekeren Religieus N. verstont ick dat den Heere my seyde hy rust in my. Het gesicht vanden gecruysten Christus in my, heb ick eenighen tijdt behouden*:* en soo ick verstont dat ick noch sou moeten lijden, vreesden ick mijne cranckheydt. Maer den Heere seyde tot my*: mijne gratie is u genoech*, waer door ick heel gevreet ende versterckt bleef.

1687.

163. **V**An den 22. tot den 27. December, heb ick by naer geduerich in een verlaetentheydt en vervreemtheydt van Godt geweest; behalven op den Kers-nacht, als wanneer ick my selve scheen te vinden in het Stalleken van Bethlehem, ende aldaer sagh het Kindeken JESUS heel glorieus, ende omringelt met Goddelijcke straelen. Sijne straeltiens van liefde uyt-schietende tot alle de ghene die daer present waeren: dit gesicht en duerde niet lange was maer passerender-wijs.

164. Soo eenige uren daer naer den Priester in huys quam, om my de heylige Communie te brenghen, mits ick sieck te bedde lagh, scheen ick my wederom op eenen subiet te vinden in het Stalleken van Bethlehem daer ick sagh de heylighe Moeder Godts, ende den heyligen Joseph, maer niet het Kindeken JESUS*:* dan verstont dat nu was schuylende onder de ghedaente van broodt, ende in my sijne ruste quam nemen. Dit was oock maer al passerender-wijs; naer dat ick de heylige Communie had ontfanghen, wierdt my wederom ontrocken alle ghewaerwordelijcke ende ghevoelijcke gratien ende gaven Godts. Ende ick was seer over-vallen van pijnen in het lichaem van mijn accident, die eenige daeghen duerden; ende verstont inwendigh, dat het nu den tijdt was van mijne beproevinge, de welcke

ick ontfonck en uyt leet met een volle resignatie inden wille Godts.

1687. 27. December.

165. **V**Oor het ontfangen vande heylige Communie, kreegh ick een levendighe kennisse vande woorden die Christus eertijdts ghesproken heeft*: mijnen Vaeder en ick sullen in haer onse wooninge maecken*: ende soo ick de heylige Communie had ontfanghen, scheen ick in my te sien Godt den Vaeder en Godt den Sone, maer duysterlijck, ende ick en sagh den heylighen Geest niet, maer verstont hy oock even-wel daer tegenwoordigh was, en dat mijn siele was den Tempel vanden heyligen Geest; dit inwendigh ghesicht is my twee daeghen by gebleven.

1687. 29. December.

166. **W**Ierdt ick soetelijck in-getrocken in mijn inwendigh, ende ontfonck op eenen subiet een straeltien van jet Goddelijckx, ende ick kreegh eenige kennisse vande liefde, die Godt heeft doen aen-nemen de menschelijcke natuer: dese liefde scheen my te laeten proeven eenen hemelschen smaeck, ende ick sagh met mijn inwendigh gesicht jet dat soo glorieus was, dat het verstant daer van niet en can begrypen*:* noch ten was niet beldelijck,

maer my docht dat het was als eenen voor-smaeck vande toe-comende saligheydt, dit en duerde maer ontrent den tijdt van eenen *Ave Maria*.

167. Soo dit verdwenen was, sprack ick tot den Heere met soete traenen, segghende*: wie sal het verstaen, oft wat verstant can het begrypen*: *niemant*! *ô mijnen* JESUS, *als voor soo veel ghy dat door uwe goetheydt gelieft te laeten begrypen en te verstaen*, ende de Goddelijcke liefde bleef dien dagh soetelijck in my wercken, ende ontstack mijne begeerte om meer te lijden, tot een weder liefde, ende tot danckbaerheydt dat Godt voor my was mensch geworden. Ick had inwendigh als een vaste sekerheydt, dat Godt my dese gratie gedaen had om dat ick de cranckheyt van een ander trachte te verbeteren.

1688. 10. Januarij.

168. **S**Oo een seker goede siele N. my versocht hadde, dat ick den Heere voor haer sou willen bidden, om eenigh licht oft kennisse te moghen hebben van den wille Godts, raeckende het veranderen van haeren staet, tot een strenger leven. Ende soo ick badt aen den hemelschen Vaeder, dat hy haer sou gelieven te verlichten, en oprechte kennisse te geven van sijnen Goddelijcken wille. Hoorden ick in mijn inwendigh als eenen echo, ofte galm, die my seyde, *noch niet*: ende dat tot twee reysen toe; waer uyt ick verstont dat den tijdt noch

niet vervult en was, die den Heere gestelt hadde om haer dese kennisse te geven. Ende soo de voorseyde siele ontrent dien selven tijdt gecommuniceert hadde, heeft het selve oock soo vanden Heere verstaen, soo sy my dien selven dagh geseyt heeft.

1688. 16. oft 17. Januarij.

169. **N**Amp ick mijnen toevlucht tot de heylige Moeder Godts haer biddende datse my sou gelieven by te staen in allen mijnen noot en benoutheyt*:* soo scheen ick te sien de heylige Moeder Godts seer minnelijck tot my genegen, ende scheen haer te buyghen met open armen, haer veerdigh thoonende my altijdt by te staen.

1688. 19. Januarij.

170. **S**Oo ick inden morghen-stont mijn devotie hiel, ende geestelijck Communiceerde, scheen ick Christus te sien hanghende aen het Cruys, maer heel duysterlijck, ende ick vont my selve differente reysen aen de Sy-Wonde van Christus met mijnen mont daer ick als ghevoedt, ende versterckt wierdt om te lijden, ende den selven morghent wierdt ick seer over-vallen met groote pijnen.

1688. 22. Januarij.

171. **S**Morgens heeft hem aen my verthoont den heylighen Joseph, op eenen subiet, met een soet minsaem ende eenvoudigh wesen*:* welck gesicht my by bleef ontrent den tijdt van eenen *Ave Maria*. Ende soo ick achterdencken hadde van bedrogh, om dat ick my sulck eene gratie onweerdigh kende; trachten ick mijn ghesicht stillekens daer af te trecken, ende onverlet te laeten, maer voelden als een sekerheydt in my, dat het den heylighen Joseph geweest had*:* ende gevoelde oock een teerder liefde tot den selven heylighen, als my docht oyt van te voren gehadt te hebben. Ende soo ick in my niet en cost vinden, waer door den Heere my dese gratie gedaen had, scheen ick te verstaen, dat het was om de volmaeckte over-een-cominghe die mijnen wil hadde met den wille Godts: ende my quaemen te voren die woorden die Christus ghesproken heeft, die den wille doet van mijnen Vaeder, is mijn Moeder, Suster ende broeder, waer door ick heel gevreedt bleef ende versterckt: het sien vanden heylighen Joseph, en was niet met mijn lichaemelijcke ooghen, maer met mijn inwendigh gesicht, ende sagh hem soo claer, al oft ick hem met mijn lichaemelijcke oogen gesien hadde.

1688. 23. Januarij.

172. **W**Erckten de Goddelijcke liefde van smorgens af seer soet in my: en ghevoelden eenen grooten innighen vrede, ende volcomen ruste in Godt, met eene groote begeerte om ontbonden te zijn, ende met Christo vereenight te zijn; hoe wel met een volle gelaetentheydt, om hier soo lanck te lijden als't Godt sou gelieven: ende hadde oock een diepe ende waere kennisse in mijnen grondt, dat ick en alle creatueren vander eeuwigheyt in Godt hebben besloten geweest; ende hoe de Salighen wederom in Godt sullen vloeyen, ende vande weerdigheydt vande siel, ende vande groote liefde die Godt heeft tot den mensch, ende diergelijcke. Welcke kennisse my meer deden wenschen om van dit sterffelijck lichaem ontbonden te zijn. Dese kennisse en can van geen natuerelijck verstant ghevat worden, ofte de siele en can hier niet meer van verstaen, als Godt en gelieft dat sy verstaet: ende het scheen dat ick den Hemel open sagh, ende een weynigh ghenoot vande vreught vande Salighen, want ick als eenen Hemel op der aerden hadde: hoe wel ick dien dagh seer qualijck ghestelt was naer het lichaem, soo dat-men achterdencken hadde, oft ick dien dagh wel soude ghestorven hebben.

1688. 25. Januarij.

173. **S**Oo ick onder het lesen van de gratie wat in-ghetrocken wierdt, ende peysende dat ick nu acht daeghen de heylighe Communie niet en sou connen ontfanghen. Hoorden ick inwendigh eene stemme als vanden hemelschen Vaeder, segghende, *wy sullen by u blyven*: waer door ick verstont dat de heylighe Dryvuldigheydt hunne wooninghe in my hadden gesmaeckt, waer door ick inwendigh seer vertroost ende versterckt wierdt om te lijden, ende de liefde bleef eenighen tijdt wat sterck in my wercken, ende dede my uyt-bersten in dese woorden tot den Heere, segghende: *ô onbegrypelijck exces van de Goddelijcke liefde: ô oneyndelijcken afgront vande Goddelijcke goedtheyt aen my soo ellendige creatuere*.

174. My en ghedenckt niet dat ick meer als eens soo lanck teenemael buyten my selven gheweest hebbe, ende dat is gheweest doen ick eerst het gebedt van stilte oeffende, soo ick onder de gesonge Misse onder den *Credo* tot de heylige Communie gheweest hadde, wierdt ick teenemael in-getrocken ende was sonder eenigh wesen ivers van te hebben, vanden *Credo* tot naer de Communie vande Misse, wanneer ick tot my selven quam. Maer watter tusschen dien tijdt in my gepasseert is, en can ick niet uytspreken, maer was soo ontsteken inde liefde tot Godt, dat ick geren allen de tormenten van allen de Martelaeren

om Godt sou geleden hebben. Ick bekenne dat ick dese, ende allen de gratien die Godt my ghedaen heeft, tot geen ander intentie kenbaer en maeck, als om dat de menschen souden beweeght worden om Godt danckbaer te zijn, dat hy sulcken overvloeyende gratien gheeft aen een soo groote sondarersse.

1688. 29. Januarij.

175. **S**Oo ick smorgens mijn devotie hiel, in een verliesen van alle creatueren, wierdt ick soetelijck in-getrocken, ende vont my selven heel rustende in Godt, ende als van Godt overlommert ghewaerwordelijck. Ende soo ick geestelijck Communiceerde, had ick wederom dien soeten hemelschen smaeck, ghelijck ick noch meer gehadt hebbe, ende sagh subitelijck in mijn inwendigh een cleyn Hostie, gelijck-men gemeynelijck nut inde heylige Communie, overlommert met een Goddelijcke claerheyt, soodanigh, dat noch de natuerelijcke Sonne, noch eenighe natuerelijcke ghelijckenisse daer van en can by gebrocht worden: het welck my seer versterckten, ende gaf eenen soeten ende vollen vrede, den welcken ick eenighen daeghen soo ghewaerwordelijck niet gehadt en hadde.

1688. 8. Februarij.

176. **H**Adde ick een seer levendigh gheloof, dat ick inde heylige Communie sou ont-

fanghen de heylighe Dryvuldigheydt: ende naer't ontfanghen vande heylige Communie, scheen ick in my te sien de dry Goddelijcke Persoonen gewaerwordelijck, waer door ick seer versterckt wierdt om te lijden. Dat ghesicht is my tot s'anderdaeghs by gebleven, maer niet soo levendigh als den eersten dagh: maer met een vast geloof, en als een sekerheydt dat de dry Goddelijcke Persoonen in my noch waeren rustende. Den eersten dagh verthoonden my op eenen subiet de dry Goddelijcke Persoonen differente reysen, sonder dat ick daer op peysden, en dit gheschieden al inwendigh, ende sagh alles met het inwendigh ghesicht*:* ende als ick uyt my selven my daer toe keerden, door eyghen werckelijckheyt, en was't in mijne macht niet dat gesicht soo levendigh te becomen; waer door ick meer versekert wiert dat het van Godt was.

1688. 11. Februarij.

177. **H**Adde ick een defluxie op mijn slincke ooghe ghecreghen, soo dat ick de selve niet en cost open doen, en dat-men vreesden ick mijn ghesicht daer in sou verloren hebben, ende mijn rechte ooghe wierdt oock seer naer toegetrocken, met groot achterdencken dat ick teenemael sou blint gheworden hebben: en soo mijn Mede-susters daer groot ghevoelen over thoonden, ende mede-

lijden met my hadden, seyde ick teghen hun, *dat sy daer over niet en moesten bedroeft zijn, want dat den Heere my d'ooghen maer en hadde geleent, ende die wederom mocht nemen als't hem beliefde*. Hier in hadde ick sulcken inwendighe vreught, dat ick den wille Godts mocht volbrenghen, dat al en waerder geenen loon hier naermaels te verwachten voor de pynen die ick leed in mijne ooghen, dat ick genoech soude gheloont zijn door het ghenieten van die inwendighe vreught. Maer s'anderdaeghs gonck mijne ooghe wederom open, ende ick bleef al even wel ghevreedt, want het my indifferent was die te verliesen, ofte te behouwen. T'was my alleen ghenoech dat den wille Godts in my mocht volbrocht worden.

1688. in Februarij.

178. **S**Oo ick eenighen tijdt als in een verlaetentheydt scheen te zijn, sagh ick somtijdts den Beminden in eenigh misterie van sijn heylige Passie: d'een reyse scheen ick hem te sien gaen naer den Bergh van Calvarien, ghelaeden met sijn Cruys op sijn heylighe Schouderen. D'ander reysen scheen ick hem te sien in het huys van Pilatus, daer hy soo onghenaedelijck aen de Colomme wierdt ghegeesselt. Somtijdts hangende aen het Cruys, dit was alles met het inwendigh gesicht, maer en duerde niet lanck, hoe wel het my in mijn lijden en pynen seer verstercken.

1688. 6. Meert.

179. **S**Oo scheen ick den Heere wederom te sien hanghende aen het Cruys, al oft ick hem met mijn lichaemelijcke ooghen had ghesien, met sulck een levendigh en sterck gheloof, dat ick riep uyt mijnen binnensten gront: *ghy zijt mijnen waerachtighen Godt, ghy zijt mijnen levendigen Christus:* ende ick versonck stillekens in mijnen grondt met soete traenen; ende ick bleef seer versterckt om soo veel te lijden als't den Beminden sou ghelieven tot danckbaerheydt dat mijnen Beminden soo veel uyt liefde voor my heeft geleden.

180. Daer naer was ick weer eenige daeghen in een vervremtheydt, ende als een verlaetentheyt van mijnen Beminden, den Hemel scheen voor my gesloten te zijn, want ick geenen toe-ganck en scheen te vinden, noch tot mijnen Beminden, noch tot de heylige Moeder Godts, maer ick bleef even-wel gevreedt, en gheresigneert inden wille Godts.

1688. 11. Meert.

181. **W**As ick seer overvallen met pynen, als wanneer mijn inwendige ghesteltenisse veranderden, ende ick kreegh eenen liberen toeganck tot mijnen Beminden, met een teere affectie,

segghende ende offerende aen mijnen Beminden, pynen voor pynen, ende liefde voor liefde. Dese pynen lede ick nu met vreught, daer te vorent de natuer somtijdts scheen te beswycken, hoe wel met mijn opperste deel altijdt geresigneert.

182. Naer den noen wat in-ghetrocken zijnde, scheen ick my selve te sien inden Hemel, onder het getal vande Heylighen ende Salighe, daer ick met hun ghelijckelijck met een groote vreught ende melodie, scheen Godt te loven singende, *fiat voluntas tua in aeternum, in aeternum*. Welcke woorden sy dickwils schenen te herhaelen hun verheugende dat den wille Godts in my volbrocht wierdt: dit duerde ontrent den tijdt van eenen *Ave Maria*, ende ick behiel eene groote inwendige vreught.

1688. 13. Meert.

183. **S**Oo ick badt voor eenen Religieus die mijn ghebeden versocht hadde, scheen ick hem met my te sien in het minnende herte vanden Heere JESUS, ende ick verstont dat den Heere sijn behaeghen in hem hadde.

1688. 14. Meert.

184. **E**Er my de heylige Communie ghebrocht wierdt, verstont ick inwendigh, ende

hadde als een waerheydt dat daer veel Heyligen present souden zijn, besonderlijck de heylighe Theresia, ende ick hebbe jet ghesien als eenigh licht dat glorieus was, maer en can niet uyt-spreken wat het was*:* dan het versterckten my in mijn lijden, ende in mijne pynen.

1688. 16. Meert.

185. **S**Oo ick badt voor eenige persoonen, ende versocht vande heylighe Moeder Godts, dat sy hun soude bewaeren in haeren Maeghdelijcken schoot, versocht oock dat sy daer mochten herbaerdt worden naer het Goddelijck herte: soo scheen ick te sien de minnelijcke Moeder die my dit scheen toe te staen, 't welck in my veroorsaeckten eene inwendighe vreught.

1688. 21. Meert

186. **S**Oo ick de heylighe Communie ontfanghen hadde, scheen ick den Beminden persoonelijck in my te sien, als mijnen minnelijcken Bruydegom, die my scheen te thoonen, dat hy my haest soude verlossen van dit sterffelijck leven: nochtans sonder sekerheydt, wanneer, ofte hoe langhe het noch soude dueren, ende ick en sagh den

Beminden somtijdts maer als passerender-wijs als eenen blick, wat duysterlijck; ende biddende voor differente persoonen die mijn ghebeden versocht hadden, ende oock voor eenen Religieus, scheen ick te verstaen dat hy den Heere aengenaem was.

187. Alsoo in het voor-gaende point van den 21. Meert den Beminden haer had kennisse ghegeven, dat sy haest sou verlost worden van dit sterffelijck leven, sonder precies te weten wanneer. Soo ist dat sy op den 30. dito vanden Beminden geroepen is, om te genieten (soo wy hopen) de Croone der glorie. Den Eerw. Heer Pastoor by haer geroepen zijnde, ende haer aensprekende met dese woorden: den Bruydegom begint nu te naecken, de ure daer ghy soo lanck naer verlanght hebt, sal haest hier zijn: antwoorden sy daerop met vol-comen verstant, seggende: mijn Heer de ure isser al: ende scheppende corts naer dese woorden de doot verwe, is ontrent een half ure daer naer inden Heere overleden.

AMEN JESUS.

Tafel.
Van eenighe principaele pointen van Het tweede Tractaet.

S*Y vercryght besondere gratien in het Stalleken van Bethlehem. nomber* 9. 24. 25. 55. 102. 104. 163.

Oock voor andere. n. 10.

Haeren hemelschen bruydegom Christus verthoont sich aen haer op verscheyde manieren: ende doet haer besondere gratien n. 11. 22. 91. 109. 127. 144. 178. 179.

Schijnt haer te omhelsen, ende aen sijne heylighe Sy-wonde te gedooghen, ende

daer uyt te voeden. n. 44. 46. 143. 160. 170.

Trouwt haer voor eene Bruyt. n. 12. 13.

Haeren iver om de heylighe Communie te ontfanghen. n. 30. 76.

Sy voelt eenen soeten smaeck in het ontfanghen der selve. n. 149.

Oock alleen gheestelijck Communicerende. n. 149. 154. 175.

Is te noteren, dat seer veel vande gratien in dit Tractaet vermelt, haer ghegeven zijn ten tyde vande H. Communie.

Haer verschynt de Alder-heylighste Dryvuldigheydt. n. 17. 38. 44. 79. 114. 146. 176.

Den Duyvel tracht haer te bedrieghen inde gedaente van Christus. n. 77.

Oock in ander ghedaente. n. 41. 63.

Sy siet hun de menschen tenteren. n. 28. 63.

Haeren heylighen Engel verthoont sich aen haer. n. 88. 137. 138. 156.

Den heylighen Joseph verthoont sich aen haer. n. 171.

Haere liefde tot den even-naesten. n. 115. 116.

Haere groote liefde tot Godt. n. 3. 34. 81. 98. 102. 116. 121. 138. 139. 149. 173. 174.

Haere begheerte tot het lijden. n. 4. 5. 22. 23. 60. 69. 70. 72. 80.

Haer wordt verthoont dat sy noch veel sal moeten lijden. n. 2. 11. 22. 54. 62. 65. 80. 92.

Maria de Alder-heylighste Moeder Godts, verthoont sich aen haer verscheydentlijck n. 16. 17. 19. 21. 36. 37. 58. 104. 109. 151. 157. 159. 169.

Nemt haer aen voor haer kint. n. 17. 21.

Presenteert haer haere borsten. n. 19.

Sy scheynt teenemael versekert te worden vande Onbevleckte Ontfanghenisse vande Alder-suyverste Moeder. n. 58.

Sy heeft kennisse van den inwendigen staet van verscheyde persoonen. n. 33. 34. 47. 147. 161. 162. 182. 185.

Sy wenscht alle pynen, oock die der Helle te onder-staen tot bekeeringe der Sondaers, ende saligheyt van haeren even-naesten. n. 20. 39. 109. 125. 139. 141.

Sy heeft kennisse van haere doodt. n. 186. 187.

Sy wort als versekert van haere saligheyt n. 47. 78. 132. 182.

Haeren grooten af-keer vande sonden. n. 100.

Haere verootmoedinghe. n. 82. 90. 122. 130.

Haere wordt verthoont de suyverheydt van een godt-minnende ende ghesuyverde siele. n. 51. 131.

Sy bidt voor de sielen in't Vagevier, ende siet Christus hun als besproeyende met sijn dierbaer bloedt. n. 52.

Sy heeft kennisse van eenige sielen in't Vagevier. n. 32. 52. 118.

Sy siet eenige straelen uyt het H. Sacrament tot haer schieten, waer door sy seer onsteken wordt tot liefde. n. 64.

Het derde Tractaet behelsende verscheyde gheestelycke oeffeninghen ende Godvruchtige instructien om tot de waere deught ende Volmaeckheydt te gheraecken.

Eenighe Geestelijcke Oeffeninghen ende instructien Van haer achter-ghelaeten.
Het 1. Capittel.

Daeghelijcksche Oeffeninghen om den dagh ende oock de geheele weke godtvruchtigh over te brenghen.

1. **S**Morghens wacker gheworden zijnde, verheft u herte ende u gemoet tot Godt, u selven gheheel over-ghevende in sijne Goddelijcke bestieringhe ende eeuwige schickinge, om met u inwendigh en uytwendigh te doen naer sijn Goddelijck behaeghen, waer in ghy door den dagh moet ghetrouw zijn, ontfanghende alles met liefde van sijn Goddelijcke handt, oft het u mede,

oft teghen gaet. Tracht oock soo veel het mogelijck is, u te houden in sijne Goddelijcke teghenwordigheydt, versekert zijnde dat hy door sijn Almoghentheydt siet ende kent allen u doen en laten, allen u actien, oock het binnenste van u gedachten. Dese kennisse sal u geven een inwendigh respect tot uwen lief-hebbenden Godt.

2. Als ghy u begeeft tot het ghebedt, vernieuwt wederom de teghenwoordigheydt Godts, binnen u met een stille reflectie, verweckende een acte van gheloof, hope, ende liefde. Daer naer over-peyst eenigh mysterie van het lyden Christi, oft jet anders daer ghy uwen gheest toe beweeght vint. Daer naer hout u stillekens in een ontvallen van alle ghedachten; ten waer ghy u inwendigh beweeght vont tot eenighe aspiratie: segghende, *Alder-soetsten* JESUS, *ghebiet my wat u ghelieft, en volbrenght in my dat ghy ghebiedt*: *mijnen* JESUS, *geeft my dat ick u lief hebbe met een alder-suyverste en alder-sterckste liefde*: *oft mijnen soeten* JESUS, *laet my toch rusten in u Goddelijck herte, oft mijnen* JESUS *laet my my selven kennen, op dat ick u mach kenne, en u kennende u mach beminnen boven al, &c*. En zyt niet menighvuldigh d'aspiratien dickwils her-haelende.

3. En oft het Godt beliefde, dat ghy allen den tijdt van u ghebedt niet een goet ghedacht en cost hebben: zyt soo wel te vreden al oft gy waert in volle soetigheydt des gheests, niet anders begeerende als den wille Godts, gheloovende dat Godt u soo naer

is in volle verstroeytheydt, als die niet vrywilligh en is, als in volle soetigheydt*:* want den loon die Godt bereyt heeft voor de ghene die gheduerigh teghen stroom op moeten, en daer in gelaeten staen, is onghelooffelijck. Blyft getrouw, en laet den Heere u Schipken bestieren soo het sijne Majesteyt belieft, al schynt het somtijdts in perijckel te zijn van te verdrincken, oft schip-brake te lyden, en ont-rust u daer in noyt, maer rust soetelijck inden schoot van d'eeuwighe schickinghe ende voorsichtigheydt Godts. Desen Stier-man sal u schipken op sijnen tijdt sekerlijck brenghen inde have van d'eeuwige saligheydt.

Sondaeghs.

4. **S**Ult gy ter eeren vande heylighe Dryvuldigheydt dry-mael knielende, segghen, *glorie zy Godt den Vaeder, glorie zy Godt den Sone, glorie zy Godt den heylighen Gheest, als't was inden beginne, &c*. Met een acte van liefde*:* segghende, *mijnen Godt, ick bemin u boven al, om dat gy my geschaepen hebt, om dat ghy my verlost hebt, en om dat ghy my begaeft hebt*. Dit sult ghy doen eens ontrent den elf uren, ontrent den twee uren, en ontrent den ses uren: doende dien dagh dry verstervinghen ter eeren de heylighe Dryvuldigheydt, tot danckbaerheydt van soo groote weldaeden.

s'Maendaeghs.

5. **S**Ult ghy allen u Oeffeninghen doen tot laeffenisse van de Sieltiens in't Vagevier. Dien dagh sult ghy ter eeren vande heylige vyf Wondekens vanden lijdenden JESUS, vyf-mael lesen den *Psalm, de Profundis,* oft *Requiem aeternam*, en drymael den *Weest gegroet*, ter eeren de Onbevleckte Ontfanckenisse vande altijdt Onbevleckte Maeghet ende Moeder Godts Maria. Dit sult ghy doen op verscheyde tijden vanden dagh: segghende by den *Weest gegroet, gelooft, ghe-eert, ende ghebenedijdt moet zijn de altijdt Onbevleckte Maeghet, ende Moeder Godts Maria*: *ghebenedijdt zijt gy onder de vrouwen, ende gebenedijdt is de vrucht uws lichaems* JESUS, *met uwen lieven Bruydegom Joseph*. Dit sult gy doen op verscheyde tijden, doende oock eenighe besondere wercken van penitentie.

Dynsdaeghs.

6. **S**Ult ghy dry-mael verwecken een volmaeckt berouw van allen de sonden die gy in u gheheel leven gedaen hebt: daer by een acte van danckbaerheydt, dat den bermhertighen Godt u soo lanckmoedigh verdraeghen heeft. Offert alsdan aen den

hemelschen Vaeder sijnen eenighen Sone, met allen de verdiensten van sijn bitter Lyden, ende onnoosele doodt. Want door dien dat den hemelschen Vaeder, door een onbegrypelijck exces van liefde tot den mensch, ons heeft ghegeven sijnen Beminden Sone met allen sijn verdiensten: soo moghen wy segghen, *mijnen soeten* JESUS*, wascht toch mijn besmeurde siele in u heyligh Bloedt, op datter niet een vlecxken in en blyve dat sou connen mishaegen aen u Goddelijcke ooghen. Stelt die ghesuyvert zijnde in u Goddelijck herte, op dat sy mach leven in haeren oorspronck, daer sy vander eeuwigheydt in is geweest.*

7. Offert oock met een groot geloof en betrouwen aen den hemelschen Vaeder sijnen Beminden Sone met allen sijn verdiensten*:* segghende, *mijnen Vaeder ick offere u mijnen* JESUS*, met allen de verdiensten van sijn alder-heylighste leven, lyden ende doodt, tot voldoeninge van allen het gene ick schuldigh ben aen uwe Goddelijcke rechtveerdigheydt*. Dit gedaen hebbende, blyft soo gherust al oft gy noyt en had gesondight. Desen dagh en sult gy buyten den huyse niemant aenspreken, oft nievers naer om sien, sonder nootsaeckelijckheydt.

Woendaeghs.

8. **S**Ult gy u oeffenen inde deught van ghehoorsaemheydt, niet alleen in het gene u geboden wordt, maer soo haest gy merckt de ghenegentheydt

dat u Oversten u jet sou ghebieden, sult gy u datelijck veerdigh thoonen om alles met vlytigheyt, sonder uyt-stel oft tegen segghen te volbrengen, siende in u Oversten Godt selver die u gebiedt*:* volghende alsoo d'exempel van uwen lieven JESUS, die aen sijnen hemelschen Vaeder ghehoorsaem is gheweest totter doodt toe.

9. Desen dagh sult ghy ter eeren vande seven Droefheden vande heylighe Moeder Godts Maria ende vanden heyligen Joseph, seven mael vallen op uwe knien, cussende de aerde, met een vernieten uws selfs: segghende met den heyligen Franciscus, *mijnen Godt en mijnen al, geeft my dat ick u kenne ende dat ick my selven kenne, opdat ick u kennende mach beminnen boven al*; *en dat ick my selven mach beminnen in u*: doende oock eenigte besondere wercken van penitentien.

Donderdaeghs.

10. **S**Ult gy u oeffenen inde deught van danckbaerheydt, voor soo grooten weldaet, dat JESUS sy selven aen u heeft ghegeven tot spyse ende voetsel van uwe siele. Hy geeft u sijn Vleesch en Bloedt, sijn Godtheydt met al sijn glorie, en al dat hy heeft, en dat hy is, in het Alder-heylighste Sacrament. Dese liefde considererende, doet alle verstanden stilstaen en verbaest worden: want gheen

menschelijck oft Enghels verstant en can begrypen dese ongemeten vervallen liefde van Godt tot den mensch: seght dan dry-mael dien dagh met den heylighen Bernardus al knielende, *mijnen soeten* JESUS *wat sal ick u weder geven voor al dat ghy my gegeven hebt. Ick ben u my selven schuldigh voor dat ghy my geschaepen hebt, wat sal ick u geven voor dat ghy my verlost hebt met soo veel swaer tormenten, en het vergieten van u heyligh Bloedt, en onnoosele doodt.*

11. *Mijnen soeten* JESUS*, ick staen verbaest als ick peyse mijne ondanckbaerheydt, dat ick u noch derve vergrammen, oft eenigh mishaeghen aen doen door mijn ongetrouwigheydt, van hier en daer mijne ghenegentheydt te voldoen. Neen mijnen soeten*JESUS*, niet meer, ick sal my voort-aen in alles voeghen naer u wel behaeghen. Ick offere u mijnen vryen wille, met al dat ick heb ende ben door uwe gratie: gebiedt maer wat u ghelieft, en volbrenght in my wat gy ghebiet. Ick offere u oock tot danckbaerheydt u eyghen felven mijnen* JESUS*, met allen de verdiensten die besloten sijn in uwe Goddelijcke ende Menschelijcke natuer, tot bekeeringhe der Sondaeren.*

Vrydaeghs.

12. **S**Ult ghy u oeffenen in het Lyden Christi, en al wat u dien dagh sal op-geleyt worden, sult ghy gewilligh verdraegen sonder teghen seggen

oft 't excuseren, t'en waer in merckelijcken noodt: volghende alsoo het exempel van uwen BruydegomJESUS, die in allen de valsche beschuldinghen sy selven noyt en heeft verantwoordt, dan als het d'eere raeckten van sijnen hemelschen Vaeder: soo mocht ghy u oock verantwoorden alsser jet voor-valt dat d'eere Godts sou konnen verminderen, oft oock d'eere van uwen even-naesten.

13. *Dien dagh sult gy vyf-mael knielende, lesen dit naer-volghende ghebedt: ick aen-bidde u dierbaer Cruys, het welck met de teere voeten en eerweerdighe handen van mijnen Heere Jesus-Christus, zy verciert gheweest, ende met sijn heyligh precieus dierbaer Bloedt overgoten. Ick aen-bidde u mijnen Godt, voor my gecruyst. Ick aen-bidde u wederom*! *ô heyligh Cruys, ter liefde van mijnen waerachtighen Godt ende Heere Jesus-Christus, Amen.* Doende oock eenige besondere wercken van penitentien.

Saterdaeghs.

14. **S**Ult gy u oeffenen inde deught van ootmoedigheyt, doende eenige wercken van verootmoedinge, en*de* wenscht somtijts in u gemoet versmaet oft cleyn ghehacht te worden vande menschen. Om dese deught oprecht in uwen gront te becomen sult uwen toe-vlucht nemen tot de Coninginne des hemels, haer versoeckende, datse dese deught voor u

ghelieft te verkryghen van Godt, door de verdiensten van haeren Sone Jesus-Christus.

15. Tot dien eynde, sult ghy u met alle ootmoedigheydt dry-mael worpen voor haere voeten, lesende elcke reyse eenen *Ave Maria*, met eenen *Salve Regina*, ter eeren dat sy Maeghet is gheweest voor het baeren, in het baeren, en naer het baeren van haeren Sone JESUS Godt en Mensch. Hier by sult verwecken een acte van geloof, hope ende liefde, oft seght dry-mael dit naer-volghende: ghebenedijdt zy den Vaeder, die u Maria gheschaepen heeft*:* ghebenedijdt zy den Sone, die ghy ghebaert hebt: ghebenedijdt is den heylighen Gheest, die u gheheylight heeft: ghebenedijdt is de heele heylige Dryvuldigheydt, van nu tot inder eeuwigheydt. Amen.

Het II. Capittel.

Eenige pointiens dienende tot de volmaecktheydt.

16. **T**En eersten, alle sijne wercken te doen alleen om Godt, sonder loon, oft danckbaerheydt vande menschen te begeeren: hoe groote wercken van liefde datge aen uwen even-naesten ghedaen hebt: ende de fouten

ofte ghebreken van uwen even-naesten, altijdt trachten te excuseren ende cleyn te achten; maer van cleyne fouten van u selyen u schult kennen, ende de selve groot achten.

17. Ten tweeden, u selven altijdt neerstelijck waer-nemen in alle occasien, oock inde cleynste occasien die'er voor-vallen daerge u selven toe gheneghen vint, u daer in versterven: 'tzy van ivers naer te sien, naer te vraegen, naer te hooren, ofte andere dierghelijcke occasien die'er op eenen dagh menighvuldigh voor-vallen. Hier in moet-men sy selven nauw waer-nemen, 't welck doende sal-men seer vervoorderen inde deught.

18. Ten derden, sy selven teenemael resigneren inden wille Godts, ende alles ontfanghen van zijn Goddelijcke Majesteyts handt. Wat quellinghen, tentatien, benoutheden, ofte andere moeyelijckheden u over-comen, t'zy inwendigh oft uytwendigh, met een gevret ghemoet uyt-lijden, om den wille Godts daerin te volbrenghen.

Het III. Capittel.

Geestelijcke oeffeninge door den dagh.

19. **S**Morghens wacker geworden zijnde, offert u selven aen uwen lief-hebbende Godt,

met allen het gene dat ghy zyt, en dat gy hebt door sijne gratie, niet begeerende in tijdt oft in eeuwigheydt als sijn alder-liefste behaeghen.

20 Maer ist dat gy wacker gheworden zijnde u gemoet gheneyght vint om inwendigh met Godt te rusten, met eenen stillen vrede, voeght u daer toe sonder te doen eenighe werckelijckheyt, aspirantie, oft op-dracht uws self: maer hout u inwendigh vereenight met uwen lief-hebbenden Godt, door het bloot geloof. Laet sijne Majesteyt alles in u wercken naer sijn Goddelijck behaegen*:* 't zy licht, oft duysternisse. Hout u alleen in die innighe ruste soo langhe als ghy cont*:* niet alleen ten tyde van het ghebedt, maer den heelen dagh door, al waer't oock vele daeghen, oock s'avons slaepen gaende.

21. Soo langhe gy u inde voorseyde ruste met gevreedtheydt cont houden; soo geniet gy buyten allen twyffel Godt wesentlijck. Gheene wercken die ghy van noots-weghen doet, en connen u beletten van het soet ghenieten van uwen lief-hebbenden Godt. Maer soo ghy, sonder noodt, de sinnelijckheydt ofte de natuer ivers in voldoet, in hoe cleyne saecke het oock sou moghen wesen, al waer't maer een woordt te spreken, oft eenen op-slagh van u ooghe, soo sult ghy uwen gheest beletten, en berooven van dat soet ghenieten Godts, met een vervremdinghe inwendigh.

22. Ende oft het den Beminden geliefden toe te laeten, dat om uwe onghetrouwigheydt dese beroo-

vinge ende vervremdinghe wat lanck duerden, en ontrust u daer in niet, maer lijdt dese vervremdinge stillekens uyt, sonder u daer in te ontrusten, alles ontvallende met eenen soeten toe-keer inwendigh, blyvende in uwen niet, tot dat het den Beminden sal believen te veranderen.

23. Oock smorgens wacker gheworden zijnde ende u vindende in volle verstroeytheydt, oft inwendige quellinge, hoe-daenigh het sou mogen wesen, soo dat gy gheenen in-ganck en cost vinden in u inwendigh, daer uwen Beminden is rustende: pooght u stillekens alles uyt te lijden als voren, met een volle resignatie ende gelaetentheyt, behoudende altijdt uwen inwendighen vrede: ende en treckt u allen die invallende gedachten, oft inwendige quellingen niet meer aen als een saecke die u niet aen en gaet: want het sijn maer al inventien vanden helschen vyandt, die alle listen gebruyckt om uwen innighen vrede te stooren. Maer soo gy het niet en extimeert, blyvende in vrede, sal den vyandt haest vermoeydt worden, ende met allen sijn bagatellekens de vlucht nemen: want dien loosen vos, die alle middelen gebruyckt om ons t'ontrusten, heeft genoech, als hy een Godt-minnende siele can beweghen tot melancholie: want dan kryght hy lichtelijck een cleyn plaetsken in de siele. Dit is een beclaeghelijcke saecke: want onsen Beminden is soo jaloers, dat hy alsdan de vluchte nemt: want hy het herte alleen wilt besitten; soo dan beminde schout alle occasien van melancholie.

24. Als u eenigh lijden over-comt uytwendigh, 't zy verlies van goet, oft dat u reputatie vermindert oft benomen wort, oft dat gy moet lijden eenighe injurie ofte op-spraecke: en zijt noyt qualijck te vreden op den mensch die u het lijden aen-doet, maer treckt dat lijden in Godt. Soo geniet gy Godt in het lijden, die u het selve uyt een exces van liefde toeseynt, het sijn al schatten uyt sijn Goddelijck herte daer hy sijn uytvercorene op dese wereldt mede vereert. Den Beminden heeft vele middelen om de ghetrouwigheydt van sijn beminde te beproeven.

25. Peyst dan altijdt als u sulckx over-comt, oft dat den Beminden u vereert met lijden, dat het is om u ghetrouwigheydt te beproeven, ofte om u hier te suyveren, ofte om u door het lijden gelijck te maecken aenden ghecruysten JESUS Godt en Mensch, die u onder soo veel duysenden heeft vercoren tot sijne bruydt. Coragie dan beminde, en laet u gheen lijden te veel zijn, maer omhelst alles soo inwendigh als uytwendigh, met een suyver liefde, hoe swaer het schynt voor de natuer, het is al cleyn ten opsicht dat wy verdient hebben, al en hadden wy maer een daegelijcksche sonde gedaen in ons geheel leven; jae al en hadden wy noyt ghesondight, soo souden wy het lijden even-wel behooren te beminnen, om dat wy daer door eenighsins gelijck worden aen onsen liefhebbende gecruysten JESUS Godt en Mensch.

Als gy uyt, oft inde Kerck gaet, en spreeckt noyt met jmant op de straet, ten waer den noodt sulckx

verheysten: en dan soo weynigh als gy cont: en staet u ooghen oock nievers naer uyt curieusheydt, op dat u inwendigh ghesicht niet belet en worde van het wesentlijck schouwen van uwen Beminden.

26. In uwe conversatie zijt altijdt vriendelijck en seeghbaer, spreeckt soo weynigh alsge cont, ende draeght u soo, dat een ider in u magh gesticht en verbetert worden, ende tracht uwen lief-hebbe*n*den Godt in alle creatueren te kennen ende te beminnen, soo en sullen de creatueren u noyt konnen af-trecken van het soet genieten van uwen Beminden.

27. Als gy eenigh handt-werck doet, en doet dat noyt met eenighen drift oft werckelijckheydt; maer met innigheydt, en met stille reflextie op dat eenigh Een dat in u binnenste tegenwoordigh is. Soo doende sult gy uwen Beminden in alle occasien genieten, ende sult bevinden met den heylighen Augustinus, dat u herte gheen ruste en can vinden, als in sijnen oorspronck die Godt is, 't welck ick, uytter herte wensche.

Het IV. Capittel.

Oeffeninge vande inwendige ende uytwendige mortificatie.

28. **A**Engaende de inwendighe mortificatie bestaet hier in, dat den mensch sijn verstandt

tracht te versimpelen ende te vereenvoudigen, oock ons goet-duncken te stellen onder het goet-duncken van andere, al is het saecken dat ons verstant ons voor-hout, dat onse reden beter sijn als die van andere. Als het niet en raeckt d'eere Godts ofte de reputatie van onsen even-naesten, maer alleenlijck raeckt ons eyghen selven; moeten wy stillekens ontvluchten ons eyghen goet-duncken, en sincken in onsen niet, ons achtende gheluckigh dat wy alsoo occasie hebben van te mogen verdienen.

29. Oock moeten wy allenskens leeren stillen de woelende imaginatie ende gedachten, die ons somtijdts seer lastigh zijn, ende ghedueriqh seer ghenegen zijn om haer te becommeren, ende hier en daer uyt te loopen tot saecken die noch goet noch quaet en zijn, maer nochtans haer beletten ende af-trecken van het ghenieten van Gods teghenwoordigheydt binnen haer. Soo wy gewaer worden die woelinge van onse gedachten, sullen den selven ooghen-blick, die stillekens laeten af-vallen, ons die niet meer aentreckende als eene saecke die ons niet aen en gaen, sonder te besien wat wy gepeyst hebben; verweckende al stillekens acte van Gods teghenwoordigheydt binnen in ons, ende alsoo sullen wy allenskens stillen die woelende imaginatie ende ghedachten, ende becomen eenen inwendighen vrede ende ruste in Godt.

30. Hier toe is oock behulpelijck sy selve te versterven, alsmen sich gheneghen vint met d'een

oft d'ander te couten van saecken die indifferent zijn, die gheneghentheydt daer in te breken ende te versterven ter liefde Godts. Van gelijcken alsmen geneghen is om te swygen, dat-men dan jet goets tracht te spreken, om alsoo den gheest wat aen te wackeren. Diergelijcke saecken sijnder veel daer wy ons inwendigh connen in waer-nemen als by exempel, daer is jmant die eenighe moeyelijckheydt teghen u heeft sonder dat ghy weet eenighe reden gegheven te hebben; dien mensch sal u somtijdts spytigh aenspreken, ofte jet verwyten daer gy par avontuer onnoosel in zijt: dit aen te hooren sonder te thoonen dat wy dat verstaen oft ghevoelen van hebben, ons houdende als onnoosel, thoonende een minsaem gelaet, ende gevende eene sachte antwoorde: dit sal ons grootelijckx vervoorderen tot de volmaecktheydt, ende sal dienen tot stichtinghe van onsen naesten: ende alsoo doende, sullen wy haestelijck gheraecken tot de oprechte vereeninge met Godt.

31. Aen-gaende de uytwendighe mortificatie, moet-men geduerigh waer-nemen het versterven van de vijf sinnen.Want in't cort geseyt, al daer ons sinnelijckheydt ende broose natuer toe gheneghen is, dat moeten wy contrarie doen; ende daer sy moeyelijckheydt in heeft, ende dat haer swaer ende lastigh valt om te doen, daer moet sy haer toe porren, in hoe cleyne saecke dat het oock is. Als by exempel, men is geneghen om hier oft daer naer te sien , jet te hooren, om hier oft daer te gaen besoecken, ofte eenige

geneghentheydt met eenen drift uyt te wercken, oft jet te eten, ofte jet te drincken buyten den noodt, daer de sinnelijckheydt toe geneghen is, ende dierghelijcke; hier in moet-men sy selven seer nauw waer-nemen, ende alsmen sy selven hier in comt te vergeten, behoorde-men eenighe cleyne penitentie te doen, 't zy jet te lesen, ofte de aerde te cussen, &c.

32. Inde uytwendige manieren, moet-men seer stichtigh ende modest zijn, dat-men sijnen naesten altijdt can goet exempel geven. Seeghbaer van wesen, en ryp in woorden, met een soet en minsaem gelaet tot een ider. Oock moeten wy by de inwendige ende uytwendighe mortificatie by-voeghen de deught van discretie. Alsoo doende, sullen wy haest geraecken tot de volmaecktheydt.

Het V. Capittel.

Bereydinge om te gaen tot de heylige Communie, voor de gene die dickwils dese gratie ontfangen.

33. **M**En moet trachten te schouwen alle vrywillige daegelijcksche sonden, hoe cleyn die oock souden wesen: oock alle vrywillige onvolmaecktheden, want die de gratie vande heylighe

Communie dickwils ghenieten, behoorden te hebben een Enghelsche suyverheydt, om dien grooten suyveren Godt der liefde in onse siele te logeren. 'T is waer den mensch en can niet leven sonder daegelijckse cranckheydt, maer als die niet vrywilligh en is, ende dat-men die cranckheydt gewaer wordende, sy selven alsdan verootmoedight uyt sijnen binnensten grondt voor den Heere, ende sy selven versinckt in sijnen niet, bekennende dat hy van sy selven niet goets en heeft, ofte niet en vermach: soo en sal de siele niet berooft worden van de soete vereeninghe ende hanteringhe, die sy ontfanght van haeren liefhebbenden Godt inde heylige Communie.

34. Ick vinde seer geraetsaem, als een siele gaet ontfanghen de heylige Communie, dat sy vanden Heere gratie versoeckt, dat die heylighe Communie haer mach dienen tot een volmaeckte bereydinghe vande toe-comende heylighe Communie: verweckende oock voor de heylige Communie een acte van geloof, hope, en liefde. Door de acte van gheloof, sullen wy bekennen ende vastelijck ghelooven, dat wy niet alleen en ontfangen inde heylighe Communie JESUS, Godt en Mensch, onsen Verlosser ende Saligh-maecker, maer oock Godt den Vaeder, ende Godt den heyligen Gheest, soo dat wy inde heylige Communie ontfanghen de heele heylige Dryvuldigheydt.

35. Dit geloovende, met wat een eerbiedinghe en sullen wy niet gaen tot dese Goddelijcke Tafel.

Wat een suyverheydt en sullen wy niet betrachten*:* met wat een ootmoedigheydt en sullen wy niet smeken inden grondt van onsen niet; kennende dat dien grooten Godt, Schepper van hemel en van aerde, niet alleen en wilt rusten in onse siele: maer hy seght selfs, *dat allen sijn vermaeck is te zijn met de kinderen der menschen*. Hy seyt oock, *Mijnen Vaeder en ick, sullen onse wooninghen in haer maecken:* waer door hy te kennen geeft, dat wy ontfanghen hebbende de heylige Communie, ons soo moeten draegen in sijne teghenwoordigheydt, met sulck een inwendigh respect, eerbiedinge, ende nauwe toesicht, dat wy gheen beletsel en stellen, dat dese soete teghenwoordigheydt in ons can beletten.

36. Soo doende, sal de eene heylige Communie ons dienen tot een bereydinge vande toe-comende*:* ende door het geduerigh sterven van allen de gheneghentheden van onse bedorve natuere hoe cleyn die oock soude moghen wesen, sullen wy hier op der aerden genieten eenen voor-smaeck vande eeuwighe saligheydt. Want ghelijck de salighheydt van de siele bestaet in het geduerigh aenschouwen van het Goddelijck wesen: alsoo bestaet oock den voor-smaeck vande saligheydt, inde geduerige vereeninghe met Godt: ende in het ghenieten van sijne minnelijcke tegenwoordigheydt binnen in ons.

37. Hoe gheluckigh is een siele die dit wel can vatten, ende die eens oprecht gesmaeckt heeft, wat het is, een te zijn met Godt. Maer helaes! hoe veel

en zijnder niet, die naer corten tijdt ontfanghen te hebben de heylighe Communie, in plaets van hun in-ghekeert te houden tot Godt, die in hun binnenste tegenwoordigh is: keeren hun uyt de creatueren, ende sijn gheneghen om hunne sinnelijckheydt in veel occasien te voldoen; waer door sy oorsaeck zijn, dat dien lief-hebbenden Godt, sijn vermaeck in hunne siele niet en can nemen, en moeten derven door hun schult dat soet ghenieten van sijne Goddelijcke tegenwoordigheydt.

38. Door de acte vande hope worden wy verweckt tot een groot betrouwen op onsen Goddelijcken Minnaer, die soo verlieft is op onse siele, dat hy alleen niet en heeft willen aen-nemen onse menschelijcke natuere, maer heeft voor ons onder-staen soo veel tormenten in sijn heylighe Passie*:* oock heeft hy willen vergieten alle sijn heyligh Bloedt tot den lesten druppel, het welck niet noodtsaeckelijck en was: want een druppel alleen was ghenoegh om ons altemael te verlossen.

39. Aenmerckt eens! ô siele, met wat liefde dat Godt ons vander eeuwigheydt heeft bemint, daer hy ons niet van doen en hadde, maer uyt een suyver liefde*:* aengesien hy, naer gheleden te hebben soo vele swaere tormenten, oock de bittere doodt voor ons heeft willen sterven. Dese verdiensten en heeft Christus niet van noode voor sy selve, maer heeft ons die toe-ge-eyghent, op dat wy, aenmerckende

sijne groote liefde, altijt met een vast betrouwen souden gaen tot de heylige Communie.

40. Ende al is het saecken dat wy voor de heylige Communie kennisse kryghen, dat wy door cranckheydt in eenighe cleyne foutiens, oft daegelijckxsche gebreken ghevallen hadden, die wy niet gebiecht en hebben: wy en moeten daerom niet altijdt gaen tot den Biecht-vaeder, maer met een ootmoedigh herte vanden Heere vergiffenisse vraeghen, hem biddende dat hy onse siele wilt wasschen ende suyveren, door de verdiensten van sijn heyligh Bloedt: ende alsdan met eene levendige hope, ende vast betrouwen, met een volle gerustigheydt, ende innighen vrede gaen tot de Tafel des Heeren, daer uwen Bruydegom u is verwachtende, op dat hy u met hem door eenen vasten bandt van liefde soude vereenigen, &c.

Het VI. Capittel.

Oeffeninge vande tegenwoordigheydt Godts.

41. **W**Y moeten sekerlijck gelooven, dat Godt in alle dinghen teghenwoordigh is door sijn Goddelijck wesen; maer besonderlijck inde siele vanden mensch, die hy gheschaepen heeft naer sijn Goddelijck beldt ende gelijckenisse. Want ghelijck

het lichaem niet en can leven buyten de locht, soo en can de siel oock niet leven sonder Godt: ghelijck ons hert niet en can leven sonder het gheduerigh inasemen vande locht*:* soo en can oock onse siele niet leven sonder het geduerigh in-asemen in Godt.

42. Gelijck dan het gemoet de rust plaets is vande siele, ende de siele de rust plaets is van Godt, soo behooren wy altijdt devoir te doen, om met ons gemoet geduerigh tot Godt gheneghen ende gekeert te zijn, met een geduerigh letten wat Godt van ons begeert gedaen ende gelaeten te hebben, wat hem het alderaenghenaemste sou zijn, trachtende altijdt met sorghvuldigheydt dat te volbrenghen; oock alle onse liefde ende affectie af te trecken vande creatueren, ende alleen suyver op-draeghen aen dien soeten Goddelijcken Minnaer, die in onse siele teghenwoordigh is.

43. Als u jet lastigh valt, oft eenighe quellinghe hebt, inwendigh oft uytwendigh, oft dat u de creatueren moeyelijck vallen, door op-spraeck oft andere moeyelijckhede*n*: keert u terstont inne-waerts tot Godt die in u binnenste tegenwoordigh is, en neemt geen acht op het gene u wort aen-ghedaen, oft van wie; maer hout u soo innighlijck als gy cont inde teghenwoordighydt van JESUS Godt en Mensch.

44. Het moet u genoegh zijn, dat gy mooght blyven in sijne teghenwoordigheydt; ende dat hy u daer wilt gedooghen; soo en sult gy noyt plaets gheven aen eenige swaermoedigheydt*:* ende sult altijdt

de cranckheydt van uwen even-naesten trachten te excuseren, soo veel het mogelijck is. Want anders doende, sout gy u vervremden vande tegenwoordigheydt Godts*:* want gelijck Christus seght, *dat allen sijn plaisier en wellust is te zijn met den mensch*, alsoo moet oock allen onse genoeghten ende voldoeninge zijn, te zijn ende te leven inde teghenwoordigheydt van Godt, op dat wy moghen smaecken, hoe soet het is te rusten in Godt: dan sullen wy segghen met den heylighen Augustinus: *Heere ons herte en can niet rusten, ten zy het rust in u*: *want gy hebt ons gheschaepen alleen tot u*: daerom tracht in allen u woorden, wercken, ende ghedachten, Godt altijdt tegenwoordigh te hebben.

Het VII. Capittel.

Oeffeninge van het bloot geloof.

45. **H**Et bloot gheloof bestaet hier in, dat-men sy selven houdt inde teghenwoordighydt Godts, sonder te begeeren eenighe sekerheydt, oft ghewaer worden dat Godt in ons is, al waeren wy als eenen steen, ende soo vremdt al oft wy noyt eenige kennisse van Godt gehadt en hadden*:* gheloovende nochtans dat Godt in ons is, ende door-siet allen het binnenste van ons gedachten, ende bestiert allen ons doen en laeten.

46. Al wat ons over-comt, 't zy uytwendigh oft inwendigh, 't zy blijschap oft droefheydt, 't zy voorspoet oft teghenspoet, sullen wy altijdt vast gelooven dat alles gheschiet door de Goddelijcke schickinghe ende ghehenghenisse, ende sullen in allen occasien trachten te behouden een gerust gemoedt, ende inwendighen vrede, sonder te ondersoecken waerom dit oft dat, sus oft soo gheschiet: maer steunen altijdt op den ancker van het bloot geloof, 't welck eygentlijck bestaet in ons selven te waeghen in Godt, en om Godt, niet begeerende eenighe sekerheyt, oft wy van Godt bemint worden oft niet, oft wy inde gratie Godts zijn ofte niet, &c. Maer stierende alle onse woorden, wercken, ende gedachten, tot vermeerderinghe vande glorie Godts: hebbende eenen af-keer van allen het ghene wy kennen aen Godt te mishaeghen: ons soo draeghende, sullen wy altijdt soetelijck rusten inden schoot van d'eeuwighe schickinge ende voorsichtigheydt Godts; niet hebbende eenigh steunsel op de creatueren, ofte gaven Godts, ende sullen soo altijdt connen een goet ghebedt doen.

Het VIII. Capittel.

Oeffeninge van een oprechte armoede des geests.

47. **D**E armoede des geests bestaet hier in, dat een siele haer altijdt hout staende inde teghenwoordigheydt van Godt, als jmant die niet en heeft, ofte niet en begheert, oft oock niet en is. Sy moet leven, en saemen zijn als doodt. Leven naer den gheest in Godt, ende doodt naer de geneghentheydt aen haer selven, ende aen alle creatueren buyten Godt.

48. Dese armoede des geests, en bestaet daer niet in dat-men natuerelijck arm is: te weten, dat-men berooft is van tijdelijcke middelen, oft verlaeten van vrienden*:* maer in dese armoede des gheests, machmen besitten tijdelijcke middelen, alwaer't in overvloedigheydt als Godt die verleent: nochtans voor sy selven daer van maer ghebruyckende voor den noot, de reste uyt-deylende aen de arme ledekens Christi, besittende de tydelijcke middelen, ende vrienden, sonder eenigh aen-kleven, affectie, ofte genegentheydt buyten Godt; ghebruyckende alles in Godt, om Godt, ende door Godt, te vreden zijnde allen ooghenblicken berooft te worden, het zy van vrien

den, oft tydelijck goet, door wat middel het Godt sal believen, al wierden wy soo arm, dat wy van ghebreck souden moeten vergaen: het welck Godt niet en sal toe-laeten aen een rechtveerdige siele, nochtans moeten wy van onsen kant soo ghestelt zijn, dat wy altijdt staen in onsen grondt sonder eenigh verkiesen.

49. Maer ist dat wy door het verlies van tydelijck goet, oft vrienden gheturbeert zijn, dat onsen inwendighen vrede daer door gestoort wort*:* daer aen sullen wy kennen, dat wy, aen die aertsche saecken noch gehecht zijn, danckbaer zijnde aen onsen liefhebbenden Godt, dat hy ons laet kennen het ghene dat voor ons verborghen was. Te weten, de bedriegelijckheydt van ons broose natuer; want sommige laeten hun voor-staen met een goede meyninge, dat sy geeren alles sullen derven als het Godt sal ghelieven*:* en helaes, als d'occasie voor-valt, zijn bedroeft ende ontstelt, maer Godt laet het somtijdts toe, tot hun meerder verootmoedinghe, om daer door te comen tot d'oprechte kennisse van hun selven.

50. Dese armoede des gheests bestaet niet alleen in het uytwendigh, maer oock in het inwendigh, waer in de siele lichtelijcker can bedroghen worden, als in d'uytwendigh. Want als de siele haer teenemael aen Godt heeft over-ghegheven, te weten in sijn Goddelijcke bestieringhe te vreden zijnde voor altijdt berooft te zijn van allen inwendighen troost, gevoelijcke liefde tot Godt, smaeckelijcke devotie,

ende andere gaven Godts, begeerende niet anders als suyverlijck den wille Godts, die Godt selver is, (want tusschen Godt ende sijnen wille en is gheen differentie) de siele is alsdan seer gherust, ende is als jmant die inde volle Zee is rustende op sijnen mantel, sonder eenigh steunsel ofte hulpe, alleen worpende den ancker van sijn hope ende betrouwen vast op Godt.

51. De siele moet alsdan seer getrouw zijn, ende haer selven waeghen, verwachtende wat Godt met haer sal believen te doen, staende in alles sonder eenigh verkiesen: maer helaes, daer sijnder veel die tot hier toe comen, maer soo haest als Godt hun berooft van het soet ghenieten van sijne teghenwoordigheydt, ende van allen sijn gaven staen sy verstelt ende bedroeft, niet wetende waer hun keeren, zijn alsdan lichtelijck geneghen tot de creatueren, hun beclaeghende al oft hun eenigh ongelijck gheschiet waer, oock vreesende oft sy hier van door hunne schuldt oorsaecke hadde gheweest.

52. Beminde sielen, en ontstelt u niet, in plaets van te gaen tot de creatueren: ondersoeckt u selven, oft ghy in eenighe occasien onghetrouw hebt gheweest, het sy door onversichtigheydt, oft menschelijcke cranckheyt: verootmoedight u voor den Heere, ende vraeght vergiffenisse met een gemorselt herte, versinckende inden gronde van uwen niet, ende betrouwt vastelijck dat sijne liefde tot u soo groot is, dat hy sy selve niet eenen ooghenblick sou connen we-

derhouden van uwe schult te vergheven, ende met d'eerste occasie, verootmoedight u voor uwen Biechtvaeder, ende tracht altijdt soo ghestelt te zijn, dat uwen Goddelijcken Minnaer altijdt mach hebben volle liberteyt, om in uwe siele te wercken naer sijn Goddelijck behaeghen; oock als't hem sal gelieven, het sy in uwe siele te blyven, ofte u te verlaeten, te weten naer het ghevoelen, u daer by laetende in vele quellinghe ofte swaere tentatien.

53. Als ghy dan uwen toe-vlucht tot hem nemt, ende soo het scheynt hy u niet en verhoort, en ontrust u alsdan niet, noch en turbeert niet uwen inwendighen vrede; maer tracht alles met eene verduldighe lydtsaemheydt, sonder kreunen uyt te lijden, want alsdan is het oprecht den tijdt van u selven in Godt, en om Godt te waeghen*:* ende ghy moet vastelijck gelooven dat Godt u noyt en sal verlaeten, ende dat hy altijdt in u binnenste teghenwoordigh is, al en is hy alsdan daer niet naer het gevoelen.

54. Het is den minnen handel van onsen Goddelijcken Minnaer, dat hy dickwils soo handelt met zijn uytvercoren. Het scheynt hy sijn genoeghten heeft in hun te sien inden strydt: het scheynt oock hy hun sijne hulpe ontrocken heeft: maer neen, ô siele; den Beminden is u alsdan al veel naerder als van te voren*:* ende hy onder-steunt, ende versterckt u met sijne gratie, al en wordt ghy dat niet ghewaer. Ende al stonden allen de duyvels teghen u op, gy en mocht gheen quaet vreesen, soo lange als gy u soo bloot aen Godt laet.

Het IX. Capittel.

Oeffeninge van het inwendigh ghebedt.

55. **A**Lsmen hem begheeft tot het inwendigh ghebedt, soo moet-men hem ledigh maecken van allen eyghen wercklijckheydt des verstants ende imaginatie, ende stellen hem alsoo bloot inde teghenwoordigheydt van Godt, die in ons inwendigh teghenwoordigh is: verweckende al stillekens sonder veel werckelijckheydt, een acte van gheloof, hope ende liefde*:* ghy moet met u gheheel ghemoet ende affectie ghekeert blyven in u inwendigh daer dat opperste goet Godt uwen Al teghenwoordigh is, die u daer met lanckmoedigheydt verwacht, ende u is vermaenende, dat ghy u affectie sout af-trecken vande creatueren, op dat hy sijn vermaeck ten vollen in u mach nemen. Want soo lanck als d'affectie van den mensch verdeylt is, soo en can Godt sijn volle ruste in ons niet vinden, noch wy in Godt*:* want Godt is soo jaloers, ende en begeert niet te ghedooghen, dat wy jet sullen beminnen beneffens hem.

56. 'T is waer, wy moeten onsen naesten beminnen als ons selven, maer wy en moghen hem niet beminnen in ons selven, naer eenighe sinnelijckheyt, maer puer in Godt, alsoo moeten wy oock in Godt

beminnen alle andere creatueren, 't zy eten, drincken, slapen, etc. Die maer ghebruyckende voor den noodt, om dat Godt dat soo gheordonneert heeft, ende niet voorder. Maer helaes, hoe weynigh zijnder die dit wel connen bevatten, ende daerom zijnder oock luttel die oprecht met Godt connen vereenight blyven in het gebedt. Sy maecken ten tyde van het ghebedt veel goede proposten, en stercke voor-nemens, maer helaes de minste occasie die'er presenteert, comen wederom te her-vallen in hun oude quaede ghewoonten, waer door sy dan somtijdts comen te vallen in cleynmoedigheydt, ende comen somtijdts soo veer, dat sy het ghebedt niet en derven continueren, waer door sy hun selven groote schaede doen.

57. Dit en mach soo niet zijn*:* wy moeten met eene mannelijcke coragie ghedueri*g*h de wapenen in de handt hebben, om ghedueri*c*h te bestrijden onsen sinnelijcken mensch, tot dat wy hem ter doodt hebben ghebrocht, ende al comen wy somtijdts in onse oude kranckheden te hervallen, wy moeten daetelijck tot Godt gaen, met eene vleytigheydt des gheests, ende een ghemorselt herte, verthoonende aen den Heere onse cranckheydt: die ons voorwaer niet en sal verstooten, want hy altijt met eene teere liefde tot ons gheneghen is, ende liever vergheeft onse cranckheden, als wy vergiffenisse conden vraeghen.

58. Om dan te oeffenen het inwendigh ghebedt

is het noodigh dat den mensch heeft eenen gheduerighen vrede, want sy selven beghevende tot het ghebedt om met Godt te handelen, sonder desen inwendighen vrede: salmen in de plaets van te smaecken hoe goet dat Godt is, ende te ghenieten de minnelijcke caressen van onsen Bruydegom, meer vervremdt ende verduystert worden, want als David gheseydt heeft*:* sijne plaetse is ghemaeckt in vrede, daer dan desen vrede mankeert, en can Godt niet rusten, ende al deden wy vyf-en-twintigh jaeren ghebedt sonder desen vrede, soo en sullen wy noyt een oprecht goet ghebedt doen.

59. Maer men moet weten*:* dat desen vrede niet en bestaet in te sijn sonder verstroeytheydt, inwendighe quellinghe, ofte tentatien, maer desen vrede is gheleghen*:* in te hebben in alles eene volmaeckte resignatie, ende ghelaetentheydt in den Alderbehaeghelijcksten wille Godts, als wy van onsen kant selfs de beletsels niet en stellen, sullen wy alles met een lanckmoedighe patientie uyt lyden, tot dat ons Godt daer van sal believen te verlossen, ende oft het soo ghebeurden, dat de beletselen quamen door onse schuldt, soo dat wy gheen ghebedt en costen doent sullen wy met een ootmoedigh herte van Godt vergiffenisse vraeghen*:* ende alsdan blyven in den selven vrede, ende en sullen ons niet meer ontrusten, al oft wy gheen schuldt en hadden; maer alles uytlyden als voren, daer in trachtende te volbrenghen den Alderliefsten wille Godts, ons soo

draeghende, sullen wy alteyt goet ghebedt connen doen, want het ghebedt is een vereeninghe van de siele met Godt.

60. Als ghy u dan begheeft tot het ghebedt, soo stelt u in de teghenwordigheydt van Godt, door een ontvallen van allen ghedachten, ende al hoe wel dit seer moeyelijck is in het eerste, wy en moghen't ons niet laeten verdrieten, al waeren wy hondertmael verstroeyt op een ure, maer wy moeten ons elcke reyse daer af te keeren, soo wy de verstroeytheyt gewaer worden, sullen wy die laeten ontvallen als een saecke die ons aen en gaet, ende sullen sincken in onsen grondt, te weten in Godt, die daer waerachtelijck teghenwordigh is, ende die sijn behaeghen nemt in de siele te sien lyden, want op soo een manier te bidden, is een peynelijck ghebedt, ende voor elcken afkeer die de siele doet van de verstroeytheydt, ende van de creatueren, ende toekeer in Godt: gheeft Godt aen de siele eene nieuwe gratie die haer prepareert tot meerdere volmaecktheydt.

61. My dunckt seer goet te sijn, u beghevende tot het ghebedt*:* u te draeghen, ghelijck jmant die hem begheeft tot den natuerelijcken slaep, endie alsdans heeft veel woelende ghedachten in sijn verstandt ende imaginatie. Soo lanck als den mensch daer voetsel aen gheeft, sal't onmoghelijck wesen, dat hy sal connen slaepen. Maer ist dat hy hem die niet aen en draeght, soo sal dat woelen des verstandts

ende imaginatie allenskens stillen ende vergaen, soo dat den mensch sal comen tot volle ruste ende slaep*:* alsoo sult ghy oock onder-vinden, dat het gaet ten tyde van het ghebedt: want u niet aendraeghende, blyft ghy in vollen vrede, ende den vyandt die hier dickwils oorsaeck van is, ende de siele den vrede soeckt te turberen, wordt vermoeyt, daerom hout u stillekens in Godt, wat quellinghen oft tentatien dat u souden moghen over-comen*:* want den vyandt en heeft gheen macht meer als Godt hem toe en laet, ende als wy wel in Godt vereenight zijn, soo en can hy ons niet hinderen, al stont de heele Helle teghen ons op.

62. Coragie dan beminde, en laet noyt uwen moet sincken, oft uwe coragie verslappen, al schynt het dat ghy gheen goet ghebedt en cont doen*:* hout u maer lijdender-wijse inde teghenwoordigheydt Godts, als jmant die niet en can, oft die niet en weet, ende alles van Godt moet verwachten, met eene lijdtsaeme patientie: want als ghy jet van uwen kant door eyghen werckelijckheydt, ofte door te grooten drift wilt doen om Godt gewaer te worden, oft om te hebben eene smaeckelijcke devotie, soo sult ghy u noch meer van Godt vervremden, ende sult daer daer door lichtelijck veroorsaecken eenighe spanninghe in u hooft, die seer perijckeleus is, en die u onbequaem sal maecken om oyt eenigh inwendigh ghebedt te connen doen.

63. Daerom hout u alsvoren lijdender-wijs, hoe

pijnelijck dat het u valt, en peyst dat Godt u daer gestelt heeft, al en waer't maer om de mueren van sijnen heylighen Tempel te bewaeren, u laetende voor-staen dat ghy nievers anders te bequaem en zijt; oft oock niet anders weerdigh en zijt*:* en sinckende alsoo stillekens in uwen niet, verweckende een acte van geloof, hope, ende liefde al soetiens sonder werckelijckheydt; oft een acte van resignatie, u verheughende dat uwen even-naesten, meerder gratie van Godt ontfanght om hem te aen-bidden, te loven, ende te gebenedijden; blyvende in desen stillen vrede, sult ghy altijdt goet ghebedt doen, al dunckt u dat gy gheen ghebedt en hebt connen doen, want het lijdende ghebedt met een volle resignatie, is veel beter en Godt aen-genaemer, als contempleren.

Het X. Capittel.

Noch een ander oeffeninghe van inwendigh ghebedt.

64. **H**Et inwendigh ghebedt is een saemenvoeghinghe ende vereeninghe van onse siele met Godt*:* maer eer de siele can doen een oprecht suyver ghebedt, moet sy haer selven ontblooten van allen eyghen werckelijckheydt des verstandts, oock van alle gheneghentheydt tot de creatueren buyten

Godt*:* maer wy moeten onsen naesten beminnen in Godt, en om Godt; in hun aensiende het Beldt Godts. Alle andere creatueren en moghen wy maer gebruycken voor den noodt, met discretie, als eten, drincken, slaepen, &c.

65. Wy moeten ons oock ontblooten van alle gheneghentheydt tot de gaven Godts, maer sullen alleen trachten te rusten inden gever van alle gaven, te weten in Godt. Die seer jaloers is, ende niet en wilt gedooghen dat wy ons affectie op jet sullen laeten vallen buyten hem, oft hy laet het de siele wel dier becoopen*:* want als sy haer dan begheeft tot het ghebedt, hout hy hem aen haer heel vremt, al oft hy in haer binnenste niet teghenwoordigh en waer, het welck aende siele een swaer torment is, want sy meynt dat sy haeren Beminden verloren heeft.

66. Sy en mach nochtans in dees ghesteltenisse haer niet te werckelijck draegen, maer keerende haer soetelijck, met een ootmoedigh bekennen van haere schuldt in haer in wendigh, vraeghende vergiffenisse aen haeren lief-hebbenden Godt, die in haer binnenste tegenwoordigh is. En oft het ghebeurde dat den Beminden hem aen haer noch verborghen hiel, tot haer meerder suyveringe, sal sy door een ontvallen ende verliesen van alle ghedachten, oock van haer eyghen cranckheydt stillekens versincken in haeren niet, ende blyven daer als gedooken, alles uytlijdende met een stil gevredight ghemoedt, tot dat den Beminden sy selven aen haer wederom open-

baert, ende haer wederom laet smaecken hoe soet hy is.

67. Tot het inwendigh ghebedt, wordt verheyst eene groote puerheydt ende ghetrouwigheyt, want het en is niet ghenoech, dat wy ten tijde van het ghebedt alle creatueren trachten te ontvallen, ende te verliesen, en ons met gheheel ons ghemoet met Godt te vereenighen, maer moeten oock buyten het ghebedt ons soo draeghen, dat wy gheen beletsels en stellen, ofte onse siele niet en berooven van die soete hanteringhe ende vereeninghe, die sy heeft ghehadt in het ghebedt met haeren Goddelijcken Minnaer JESUS, Godt en Mensch. Wy moeten buyten het ghebedt, met ons ghemoedt en inwendigh ghesicht, soo veel het moghelijck is, in Godt ghevestight blyven, en nauw luysteren, wat den Heere van ons begeert, ghedaen oft ghelaeten te hebben: wat hy ghedooght oft niet en ghedooght, en trachten dat altijdt suyverlijck, naer sijn Goddelijck behaeghen te volbrenghen.

68. Alsmen hem dan begheeft tot het ghebedt: soo moet-men hem stellen door het bloot geloof, inde teghenwordigheydt Godts, ontvallende alle ghedachten, met een verliesen van alle creatueren in Godt, al oft gy met Godt alleen waert in de werelt, met die intentie, om den tijdt van het ghebedt over te brenghen, naer den alder-behaegelijcksten wille Godts, niet soeckende ons eyghen profijt, troost, oft voldoeninge, maer puerelijck tot de glorie Godts;

dan sult ghy u uyt gheheel u ghemoedt, ende met allen u crachten verheffen in Godt, ofte wel versincken in uwen grondt, naer advenant dat ghy u van Godt getrocken vint, u houdende als een gheboochsaem instrument om Godt te volghen soo het hem gelieft, en daer't hem gelieft.

69. Ende oft het somtijdts ghebeurde, dat het Godt beliefde, het sy door uwe schuldt, oft sonder uwe schuldt, dat-men den heelen tijdt van het ghebedt moest wesen in een geduerighe verstroeytheyt, ofte wel dat-men sy selve bevont in eene vervremtheydt van Godt. En turbeert u daer niet in, maer ghy moet dat stillekens uyt-lijden, sonder eenigh gheweldt te doen, anders soude het lichtelijck eenighe spannighe in het hooft veroorsaecken, het welck ons soo onbequaem soude maecken, dat wy par avontuer daer naer gheen ghebedt meer en souden connen doen.

70. Hier moet wel op ghelet worden, want in het ghebedt moet de siele haer soo stillekens draeghen, dat sy meer moet luysteren wat Godt in haer spreeckt, als dat sy selfs mach spreken, want door de minste eyghen werckinge die de siele hier doet, soo belet sy Godt in haer te wercken naer sijn behaegen, ende sal haer selver vervremdt vinden van dat opperste goet.

71. Ende oft het soo ghebeurde, dat den Goddelijcken Minnaer de siele in het gebedt, ofte wel buyten het ghebedt, voor-quaem met eenighen

troost, soetigheydt, oft andere Goddelijcke gaven: ghelijck het dickwils gebeurt, soo en mach de siele haer tot dese gaven niet keeren, veel min daer in rusten oft betrouwen. Sy moet alleen rusten inden ghever aldergaven, die Godt selver is, haer kennende onweerdigh sulcken gratien ende gaven van Godt te ontfanghen; nochtans die gaven ontfanghende met eene teere liefde, ende soete danckbaerheydt, sal die wederom laeten vloeyen in Godt haeren oorspronck, daer sy uyt-gevloten zijn.

Het XI. Capittel.

Eenige Rym-dichtiens tot vervoorderinge der godt-minnende sielen.

I.

72. **G**Hy vraeght my om u te leeren:
Hoe dat-men moet met Godt verkeeren.
Wat can u leeren eenen niet*:*
Daer Godt hier toe sijn selven biedt?
Ghebruyckt my dan voor instrument,
En in my, uwen Godt bekent,
Wilt ghy nu weten, mijn beminde,
Waer dat ghy uwen Godt sult vinden?
'T moet zijn in't diepsten vanden grondt,

Daer-men noyt creatuer en vondt.
Dat is de plaets, die Godt verkiest:
Mits m'ons daer heel in hem verliest.
Bemindt uw' naesten heel in Godt:
De liefde gheeft u dit ghebodt.
U selven en alles, moet ghy vergeten*:*
Op dat gy niet mocht kennen oft weten,
Als JESUS Godt, en die ghecruyst:
Als soetiens dan in hem verhuyst.

II.

73. **B**Eminde k' sal u nu gaen leeren*:*
Voort-aen al 't quaet in't goet te keeren.
Dan sult g'inwendigh vinden rust,
Als d'eyghen liefd' is uyt-gheblust.
Natuer moet ghy soo leeren sterven*:*
Dat s'al wat menschelijck is can derven.
Alsdan sal Godt u laeten smaecken,
Sijn liefde die in u sal blaecken.
De Cruyskens sullen u aenghenaem zijn:
In't lijden voelt-men dan gheen pijn.
Wilt toch van nu met *Theresia* leeren:
Te lijden oft sterven voor den Heere.
En met *Fransiscus* in dit dal*:*
Te segghen: *mijnen Godt en Al*!
Ick gaen my nu oprecht begeven:
Om alleen in u te leven.

Door vlytighe ghehoorsaemheydt,
En oprechte oodtmoedigheydt.
K'bid JESUS, wilt my gratie gheven:
Dat ick niet als aen u, mach cleven.

III.

74. **A**Ch, mijnen Godt en Al*!*
Wanneer ist dat ick sal,
Oprecht in u herboren zijn;
K' en sal ontsien noch moeyt noch pijn,
Om te becomen dit groot goet,
Wil ick verteiren vleesch en bloedt.
Het leven wil ick geeren derven,
Mocht ick maer dien schat be-erven,
Soeckt ghy mijn siel, dien schat te becomen
Soo en mooght ghy selfs de doodt niet schroomen,
Jae oock in al u smert en pijn,
Moet ghy aen't Cruys ghenaghelt zijn.
Gheen creatueren en sullen u baeten,
Godt selver sal u oock verlaeten.
Dan ist den tijdt van u te waeghen,
Bloot inden Heer, maer sonder claeghen,
Moet gy altijdt gevredight staen.
Dit is den wegh om in Godt te gaen.

IV.

75. **G**Hy leeft hier in een Zee vol strijdt;
Daerom altijdt voorsichtigh zijt.
Laet JESUS maer u Schip bestieren,
Want hy kent' best al de manieren,
Om 't Schip te stieren door de baeren,
Daer ghy seer vlytigh door moet vaeren,
Al comt dan Godt u somtijdts proeven;
En wilt u daerom niet bedroeven;
Het lijden valt de siel seer soet:
Als sy kent dat het JESUS doet.
Al scheynt u Schip somtijdts te sincken:
Ten sal noch daerom niet verdrincken.
Maer in allen druck en smerte,
Vlucht in JESUS ghewondt herte.
Wilt dickwils op sijn lijden dencken,
Sijn soete liefde sal hy u schencken:
En sal u sluyten in sijn Wonden,
Want daer alleen wordt rust ghevonden.

V.

76. **W**Enscht u siele noch jet meer,
Als de liefde vanden Heer?
Die hy u overvloedigh thoont,

Want hy in u herte woont.
Al hout hy sich noch wat verborghen:
Laet daerom niet voor u te sorgen.
Hy heeft u al het sijn ghegheven:
Vleesch, Bloedt, Siel, jae oock sijn leven.
In het heyligh Sacrament:
Ick bid u, dese liefd' herkent.
Wilt hem tot weder-liefde gheven:
U hert, en siel, jae oock u leven.
En laet het u toch niet verdrieten:
Al cont ghy gheenen troost ghenieten.
Dat sijn maer gaven van den Heer:
Sijn liefde is tot u soo teer,
Dat hy u wilt sijn selven gheven*:*
Om dat g'alleen in hem sout leven.
Ach, soete liefde! ach, Beminden!
Wilt toch al in ons verslinden.
Dat ons siel van u vervremdt,
Op dat s'heel in u liefde swemt.
Want ons hert is niet voldaen,
Voor dat het vast in u sal staen.
Ick wil het al ten besten gheven,
Om alleen in Godt te leven.
Gheen lijden en sal my verdrieten,
Als ick mach dat gheluck ghenieten.

VI.

71. **E**En siele die in Godts liefde brandt:
In't lijden blijft sy seer constant.
Gheen lijden en can haer verdrieten:
Als sy magh d'wesen Godts ghenieten.
Al 'tlijden is haer dan een vreught:
Want s'haer niet als in Godt verheught.
Ach! die hier eens heeft beproeft,
Hoe dat Godt een siele toeft.
Die haer vast aen hem verbindt,
Vleesch, duyvel, werelt, sy verwint.
Niet en can haer van Godt scheyden,
Al wilt haer de Hel bereyden.
Heele Legers van tempeest,
Sy blijft altijdt gherust van gheest.
Sy blijft bevreedt aen 't Cruys ghehecht:
T' is JESUS die dan voor haer vecht.
En seght mijn Bruyt, blijft my getrouw,
Ick hou voor u de wacht seer nouw.
Niet en sal u van my scheyden,
Jae ick sal self u hert bereyden,
Om daer te nemen mijne rust,
Als d'eyghen liefd' is uyt-gheblust*:*
Schouwt al dat my in u mishaeght,
Want mijn hert, naer u herte jaeght.

VII.

78. **O** Goddelijcke donckerheydt,
Daer allen ons gheluck in leyt.
D'oogh van't verstandt die moet-men blinden:
Wanneer der sielen oogh wordt siende.
Om Godt altijdt te schouwen aen*:*
Moet-men heel uyt sy selven gaen.
O grooten, weerden, rijcken schat:
Die de Menscheydt Christi besat.
De Godtheydt was in haer besloten.
Daerom en heeft haer noyt verdroten,
Wat lijden haer wierdt aen-ghedaen,
Sy bleef altijdt Godt schouwen aen.
Och mensch dit wordt u oock gheleert:
Blijft toch altijdt tot Godt ghekeert.
Treckt allen u lijden inden Heer;
Soo en sult ghy treuren nimmermeer.
Men mach in desen staet niet minnen
Dat een vermaeck gheeft aen de sinnen,
T' moet eerst al op een sterven gaen,
Wilt ghy aen Christus zijn ghelijck:
Vergheet al wat is op aert-rijck.
Wilt u ghemoedt inwendigh keeren*:*
Godt sal u door sijn selven leeren,

Hoe dat g'u moet in alles draeghen,
Om te voldoen aen sijn behaeghen.

VIII.

79. **E**En siel die recht staet inden niet:
Al is s'in lijden en verdriet.
Al is haer lichaem onghesont,
Van hooft tot voeten toe-ghewont;
Men sal haer noyt eens hooren claeghen,
S'en sal oock gheen verlichtingh vraeghen:
Maer in haer smert en in haer pijn*:*
Moet sy altijdt ghevredight zijn.
Sy laet Godt alles in haer wercken:
Maer sy en mach het minst niet mercken.
Wat dat Godt in haer siele doet:
Sy blijft ghestilt in haer ghemoedt.
S'houdt oock seer nauw en scherpe wacht,
Noch mach toe-laeten t'minst ghedacht,
Dat sou d'in-wercken Godts beletten,
En haer weer in, haer selven setten,
Sy can nochtans sien, spreken, hooren
Sonder het werck Godts te stooren:
Maer eer sy jet mach gaen beginnen,
Moet sy met heel ghesloten sinnen,
Altijdt in Godt ghewesent staen:
Oft haeren niet die sou vergaen.

Besluyt.

DIt is het cort verhael van het Godtvruchtigh leven, ende, soo wy vastelijck ghelooven, salighe doodt, van onse beminde Mede-suster, Suster ANNA VAN SCHRIECK*:* wiens minsaeme coversatie, ende on-uytsprekelijcke patientie, ons, ende veel andere gedient heeft tot groote stichtinge.

Als oock eenighe vande besondere gratien, weldaeden, ende voor-cominghen; met de welcke sy van haeren hemelschen Bruydegom is begaeft gheweest, hoe wel sy de selve door oodtmoedigheydt altijdt heeft trachten te verborghen: dan alsoo sy onghetwyffelt door’t besonder toe-laeten van Godt somtijdts jet van dese gratien veropenbaerde, schier sonder haere wete, hebben wy secretelijck de selve aen-geteeckent; waer van sy t' selve by geval ghemerckt hebbende, seer groot gevoelen hadde, ende wenschten uyt den gront haers herten alles verbrant mocht worden.

Dan ter contrarie, soo hebben haere gheestelijcke bestieders haer inde gehoorsaemheydt bevolen de selve aen te teeckenen, ofte te laeten aen-teekenen, soo veel het haer moghelijck was, 't welck sy, om te voldoen aen de ghehoorsaemheydt met alle

ootmoedigheydt ende vernietinge haers selfs heeft trachten te doen, hoe wel het haer altijdt niet mogelijck en was: soo door dien dese gratien somtijdts soo innigh inden grondt van haere siele ghewerckt wierden, als oock om andere redenen die haer het selve door inwendige kennisse deden weder-houden.

Hebben hier oock by-ghestelt eenighe gheestelijcke Oeffeninghen ende Instructien, de welcke sy ons achter-ghelaeten heeft, waer uyt een jeghelijck can mercken de Goddelijcke liefde, met de welcke haer herte was brandende, ende de begheerte die sy hadde om alle menschen tot Godt te brenghen.

Sy is gheweest eenen spiegel van alle deughden, ende onder veel andere eene wel-rieckende bloeme inden Hof van BEGGA; de welcke wy al te samen, als onse Mede-suster met de daet ende wercken in haer Godtvruchtigh leven moeten trachten naer te volghen: 't welck d'oorsaecke is dat wy dit alles naer ons vermoghen hebben by een vergaedert: op dat wy hier vercreghen hebbende haere deughden ende vierigheydt, hier naer-maels oock met haer mochten becomen den loon vande hemelsche glorie: de welcke wy verhopen, dat sy van nu af is genietende, Amen JESUS.

E Y N D E .

Alles tot meerder Eere ende glorie Godts.

Tafel van Het derde Tractaet.

Behelsende eenighe gheestelycke Oeffeninghe ende Instructien van Sr. Anna van Schrieck.

I. Cap.

Daeghelijcksche Oeffeninghen om den dagh ende oock de geheele weke godtvruchtigh over te brenghen.

II. Cap.

Eenige pointiens dienende tot de volmaecktheydt.

III. Cap.

Geestelijcke oeffeninge door den dagh.

IV. Cap.

Oeffeninghe vande inwendighe, ende uytwendighe mortificatie.

V. Cap.

Bereydinge om te gaen tot de heylige Communie, voor de gene die dickwils dese gratie ontfangen.

VI. Cap.

Oeffeninge vande tegenwoordigeydt Godts.

VII. Cap.

Oefeninge van het bloot gheloof.

VIII. Cap.

Oeffeninghe van een oprechte armoede des gheests.

IX. Cap.

Oeffeninge van het inwendigh ghebedt.

X. Cap.

Noch een ander oeffeninghe van inwendigh ghebedt.

XI. Cap.

Eenighe Rym-dichtiens tot vervoorderinge der godt-minnende sielen.